Helyi
Esélyegyenlőségi
Program

Békés Város Önkormányzata

2019-2024.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) 3
Bevezetés 3
A település bemutatása 3
A Város elérhetősége, természeti adottságok 3
Gazdasági jellemzők 4
Településhálózat, demográfiai viszonyok 5
Értékeink, küldetésünk 8
Célok 10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja 10
A HEP helyzetelemző részének célja 10
A HEP IT célja 11
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) 12
1. Jogszabályi háttér bemutatása 12
2. Stratégiai környezet bemutatása 14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége 15
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység 49
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége 74
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége 82
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége 90
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása 98
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága 100
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 101
1. A HEP IT részletei 101
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 119
3. Megvalósítás 126
4. Elfogadás módja és dátuma ..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, **Békés Város Önkormányzata** Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.
Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.
Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

A Város elérhetősége, természeti adottságok

Békés város területe a Körösök vidékéhez tartozik, annak nyugati részét alkotja**.** E táj egyik történelmi központja **Békés.** A mai megyeközponttól, Békéscsabától 10 km-re északra fekszik, a Fehér- és a Fekete-Körös hajdani összefolyásánál. A város a megye észak-déli forgalmi tengelyén fekszik, a 470-es (Szeged-Debrecen) út mentén. Az Alföld e két nagyvárosától nagyjából azonos távolságra, mintegy 120-120 km-re fekszik. Az ország fővárosától, Budapesttől a távolsága vasúton kereken 200 km.

A település éghajlata kontinentális, az évi középhőmérséklet 11 ^{o}C körül mozog, teljesen sík vidék. A folyószabályozás óta a Kettő-Körös a város mellett folyik. A város alapvetően mezőgazdasági jellegű település, amit adottságai mellett a megyeszékhely közelsége magyaráz (az ipar a jobb infrasturktúrával rendelkező településre koncentrálódik).

A régészeti ásatások a Körös kultúráig vezetnek vissza. A mai Békés területén a források tanúsága szerint az Árpád-korban a megye közigazgatási központjaként szolgáló ispánsági vár épült. I. István király reformjai, a kereszténység megszilárdulása idején Békés már lakott hely volt, így városunk több mint ezer éves település. A pogányság megtartása mellett lázadó Vata főúr leverése után, nevét feltehetően a vár egyik első ispánjáról, Békés nevű főúrról kapta, így településünk a megyének is névadója.

A megyének több mint hat évszázadon át legnépesebb települése a háborús pusztítások - tatárjárás, török megszállás - ellenére is. Történelme során többször érte csaknem teljes pusztulással járó csapás, de életre való népe és kedvező helyzete révén mindig talpra tudott állni. Településünk utolsó elnéptelenedését követően, a Rákóczi-féle szabadságharc idején kezdett folyamatosan újra benépesülni. Hivatalosan a város újjáülésének időpontját az 1711. december 28-án, a Református Templomban lezajlott tiszteletes választáshoz kötik. A szatmári békekötés után, a hosszú harcok alatt elnéptelenedett és elvadult vidék végre állandó lakosokat nyert, illetve régi lakosai közül sokan visszatértek az „ősi földre”. 1714-től kezdődően vezették az un. Békési Kódexet, mely a község életére vonatkozó feljegyzéseket tartalmazza. A város élén a főbíró állt a tanáccsal, amelyet az esküdtek alkottak, és amely előtt a bíró évről-évre számot adott „sáfárkodásáról”. Békésen 1717-ben már százhetven család lakott, a községnek 1720-ig a kincstár

volt a tulajdonosa, ekkor királyi adományként Harruckern János György kapta meg egész Békés vármegyét, így Békés községet is.

A Rákóczi-féle szabadságharc bukásával a polgárosodás folyamata lelassult, a lakosság fele tanyán lakott, a nagybirtok maradt uralkodó, az elszegényedés fokozódott. Városi rangját 1872-ben elvesztette, és nagyközséggé alakul. A közel 30 ezret meghaladó lakosságszámával az ország legnagyobb faluja maradt.

A következő évtizedek ugyan visszalépést hoztak a község életében, a két világháború között azonban lassú iparosításról, a mezőgazdaság fejlődéséről beszélhetünk.

A nagyközség a fejlődés lehetőségét a városi rang visszaszerzésében látta. A 10 km-re lévő, fejlődő megyeszékhely árnyékában ezt a lehetőséget igen nehéz volt megteremteni. A mezőgazdasági, háziipari és kisipari szövetkezeti mozgalom erősödése, és emellett néhány jól működő állami, ipari telephely jelentett olyan viszonyokat, mely lehetővé tette az intézményhálózat bővítését, a többszintes, szövetkezeti lakásépítési forma nagyszámú megjelenését, a közműves ellátottság bővítését.

Ennek eredményeként **1973. április 15-ével Békés ismét város lett.**

Több – szakterületen elismert – személyiség neve fűződik a településhez: Szegedi Kis István református prédikátor 1552-ben alapította iskoláját. Itt élt és alkotott Jantyik Mátyás festőművész. Ebben a városban élte utolsó éveit Karacs Teréz, a magyar nőnevelés egyik úttörője és Békésen élt 1945-ben egy ideig családjával Németh László író. A városhoz kötődik Irányi Dániel, a város 1872-től 1892-ig (haláláig) országgyűlési képviselője, B. Szabó István országosan ismert kisgazdapárti politikus, miniszter.

Gazdasági jellemzők

A város alapvetően mezőgazdasági jellegű település. Nincsenek iparilag hasznosítható nyersanyagforrások.

Békésen a rendszerváltás után a hajdani két legnagyobb termelőszövetkezet, a Viharsarok és az Egyetértés több, kisebb gazdasági társaságra bomlott szét. A mezőgazdaság azonban a jelenlegi állapotában is meghatározó termelő-tevékenysége a városnak. A körösök vize élteti a 250 hektár területű rizstelepet. A városban mezőgazdasági termékfeldolgozás alig folyik.

Az építőipar jelentős kapacitással van jelen Békésen, az alapvetően magántulajdonra épülő kisebb vállalkozások révén. Az egykori gépgyár helyén többek között egy 40 fős üzem, a mezőgazdasági gépeket gyártó OPTIGÉP működik.

A kosárfonás a város egyik legnagyobb múltú kézműipari mestersége, a városban ma is százas nagyságrendben dolgoznak kosárfonók.

Békés város külső zöldség- és gyümölcstermelő kertövezete mintegy 3000 békési család háztartásának fontos bázisa.

A városban a környező településekhez viszonyítva az átlagost enyhén meghaladó arányban vannak jelen kis- és közepes vállalkozások, néhány cégre tehető a nagyobb foglalkoztatónak mondható gazdasági társaságok száma. A külföldi működő tőke meglehetősen alacsony mértékben van jelen a településen (néhány áruházlánc és bankfiók). A 2008. végén kezdődő gazdasági válság hátrányos következményei 2010-ben éreztették leginkább hatásukat. A kis-és közepes vállalkozások támogatása érdekében az Önkormányzat vállalkozói alap pályázati rendszert működtet, a kezdő vállalkozások számára kedvezményes iroda, illetve raktár- és műhelycsarnok bérleti lehetőséggel Inkubátorház létesült, Európai Uniós támogatással.

Településhálózat, demográfiai viszonyok

A békési statisztikai kistérség a Dél-alföldi régióban, ezen belül Békés megyében található. A kistérség területe 633,89 km², amelyben 9 település található. (Békés, Bélmegyer, Csárdaszállás, Doboz, Kamut, Köröstarcsa, Mezőberény, Murony, Tarhos) melyből két város (Békés és Mezőberény) mikroközponti szerepkörrel, és 7 község. A kistérség központja Békés város. Békés városa nem csak a kistérség központi települése, hanem a 2013. január 1-jétől felálló járási rendszerben a békési járás székhelye is.

Békés Város lakónépességét a település közigazgatási területén lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma jelenti. Békés város területe 127,23 km², lakónépessége a 2013. évi adatok alapján 19.676 fő. A település állandó lakóinak száma az elmúlt években folyamatos, lassú csökkenést mutat, 2016-ban a lakónépesség száma18.914 fő, Békés városa a Békési kistérség legnépesebb települése.

1.1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő	Változás
2013	19676	
2014	19433	99%
2015	19243	99%
2016	18914	98%
2017	19280	102%

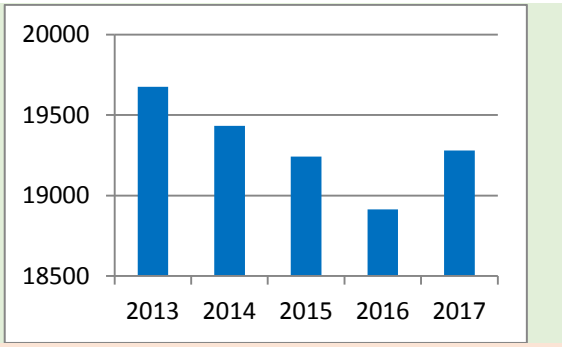

Forrás: TeIR, KSH

A 2. számú táblázat, valamint a kördiagramok a 2016. évi állandó népesség adatait tartalmazzák korosztályos és nemenkénti bontásban. A bejelentett állandó népesség körébe tartoznak a bejelentett lakóhellyel rendelkező személyek, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük. A táblázat a korosztályok nemenkénti arányát fejezik ki, míg a kördiagramok a nemek korosztályon belüli megoszlását mutatják be. Megállapítható, hogy a 18-59 éves korosztály tekintetében a férfiak száma 5708 fő, ami jelentősen meghaladja a nők számát, ami 5434 fő, azonban a 65 év feletti korosztályában a nemek aránya megfordul: a férfiak száma 1465 fő, míg a nők száma 2290 fő.

1.2. számú táblázat - Állandó népesség (a 2017-es év adatai)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Nők	Férfiak	Összesen	Nők	Férfiak
Állandó népesség száma	10 065	9 557	19 622	51,29%	48,71%
0-2 évesek	245	250	495	49,49%	50,51%
3-14 éves	1 066	1 174	2 240	5,43%	5,98%
15-17 éves	290	375	665	1,48%	1,91%
18-59 éves	5 333	5 585	10 918	27,18%	28,46%
60-64 éves	813	698	1 511	4,14%	3,56%
65 év feletti	2 318	1 475	3 793	11,81%	7,52%

(Forrás: KSH)

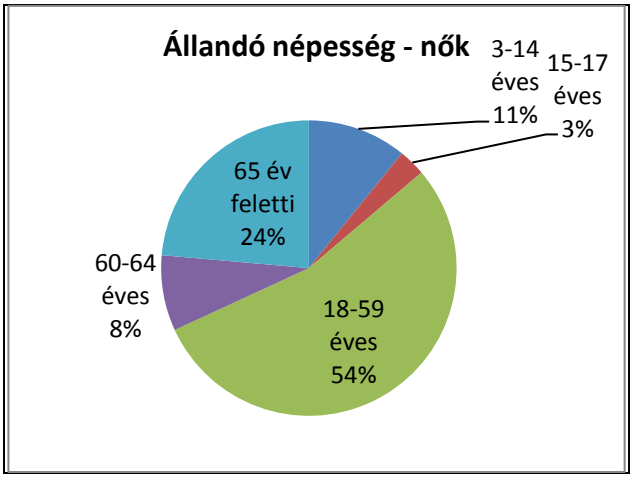

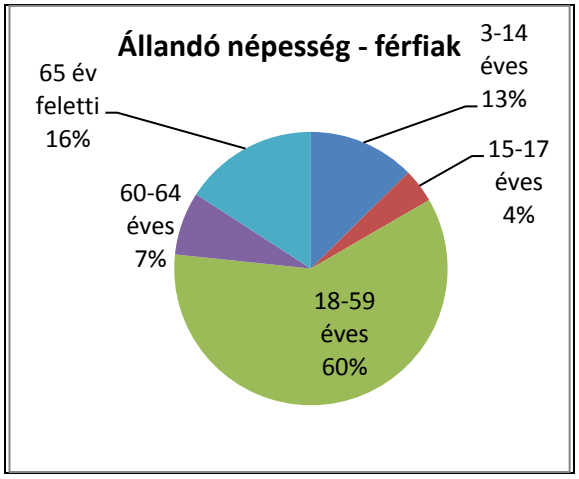

Az öregedési index a 100 fő 14 év alattira jutó 65 év felettiek számát jelzi. A 3. számú táblázat adataiból kitűnik, hogy a 65 év feletti állandó lakosok száma 2013-2016 között kismértékben nőtt, a 0-14 éves korú állandó lakosok száma ugyanakkor csökkent. Békés lakossága elöregedőben van. Az öregedési index 13 %-os emelkedése riasztó, de a megye átlagánál jóval kedvezőbb. Az állandó lakónépesség csökkenésében jelentős szerepet játszik az elvándorlás is, melynek mértéke 2009-ben és 2011-ben is meghaladta a 100 főt. Az elvándorlók számának emelkedésében nagy szerepe van a gazdasági válságnak, amely miatt a település aktív korú munkavállalói a jobb megélhetés reményében nagyobb településeken, illetve külföldön próbálnak szerencsét.

1.3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 0328)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 0327)	Öregedési index (%)
2013	3579	2959	120,95%
2014	3642	2915	124,94%
2015	3720	2874	129,44%
2016	3755	2815	133,39%
2017	3793	2735	138,68%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

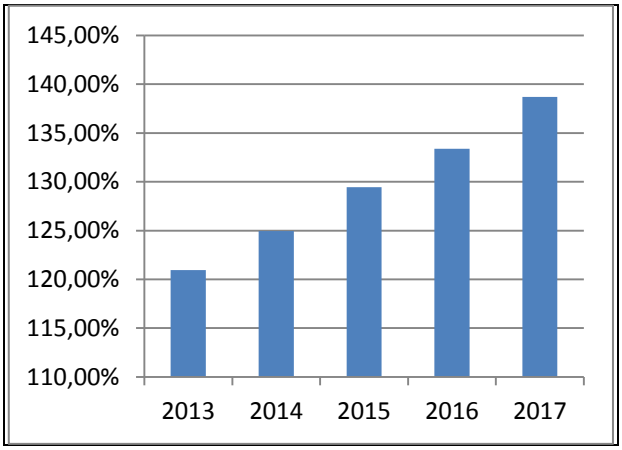

Békés állandó lakosságának korcsoportos nemenkénti (nő férfi) megoszlása 2016. december 31. állapot szerint

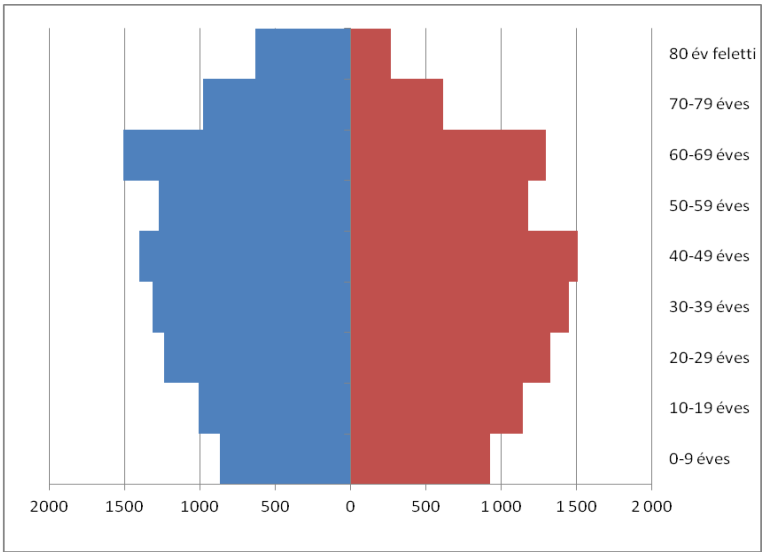

A demográfiai adatok vizsgálata során jól érzékelhető, hogy a település népessége, korösszetétele, azaz öregedési indexe folyamatosan nő. Egyre többen és nagyobb arányban vannak az idősebb korúak, és egyre kevesebben a fiatalabb korúak. A településen a halálozások és az elvándorlások száma meghaladja a születések és a beköltözések számát, vagyis a lakosságszám változásai elsősorban a halálozási és az elvándorlási arány növekedésének hatásait mutatják. (4. és 5. számú táblázat)

1.4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odaván orlás	Elván-dorlás	Egyen-leg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma
2013	287	326	-39	-1,9
2014	276	332	-56	-2,76
2015	300	332	-32	-1,59
2016	374	443	-69	-3,46
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

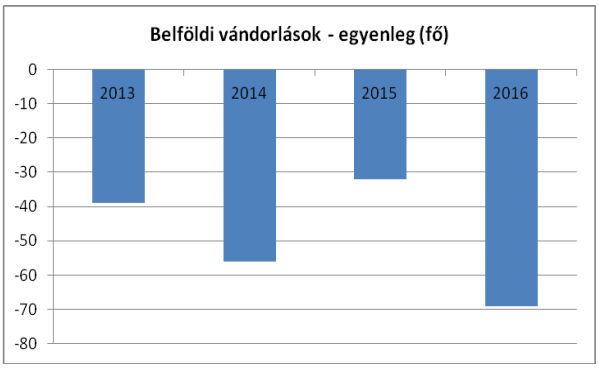

1.5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Élve születések száma	Halálozások száma	Természetes szaporodás (fő)
2013	156	304	-148
2014	184	309	-125
2015	162	297	-135
2016	167	307	-140
2017	155	n.a.	n.a.

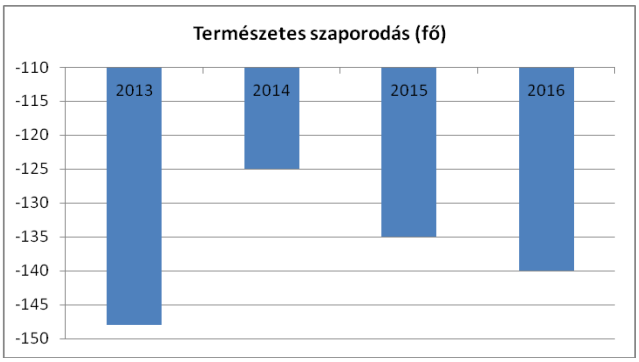

Összességében megállapítható, hogy az országos negatív népesedési tendenciák Békés városára is jellemzőek. Folyamatosan csökken a születések, növekszik a halálozások száma. A népességszámot tovább csökkentette az állandó elvándorlások száma is. Álláslehetőségek hiányában elsősorban a fiatalok és a képzettebb munkavállalók költöznek el a településről. Mind a szakképzett, mind a szakképzetlen fiatalok jelentős hányada hagyja el az országot, és vállal rövidebb vagy hosszabb távra munkát külföldön. A fentiek következtében, amennyiben ez a kedvezőtlen demográfiai trend nem változik, a település népessége nyilvánvalóan fokozatosan elöregszik, és emiatt torzul a lakosság korszerkezete is. Ez a későbbiekben jelentős terhet róhat majd a szociális ellátórendszerre.

Értékeink, küldetésünk

Magyarország, elismerve minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, azon szándékától vezérelve, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, kinyilvánítja azt, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban állami kötelezettség. Az egyenlő bánásmód követelménye kétirányú, negatív és pozitív kötelezettségeket is takar. Egyfelől azt kívánja meg a kötelezettektől, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, mely bizonyos tulajdonságaik (pl.: nem, kor, faji hovatartozás, nemzetiség, bőrszín) alapján egyes személyek vagy személyek bizonyos csoportjaival szemben közvetett vagy közvetlen hátrányos megkülönböztetést, zaklatást, megtorlást vagy jogellenes elkülönítést eredményez. A kötelezettek tehát ez alapján nem sérthetik meg mások egyenlő emberi méltóságát, a jogosultaknak pedig a szabályozás alapján kikényszeríthető igénye van arra, hogy őket egyenlő méltóságú egyénként kezeljék. Az eleve hátrányos helyzetben levő személyek formálisan egyenlőnek tekintése ugyanakkor a hátrányos helyzet konzerválásával járna. Ahhoz, hogy a hátrányos helyzetben levő személyek ezt a hátrányukat ledolgozhassák, nem elegendő annak biztosítása, hogy őket a többiekkel azonos jogok illessék meg, hanem olyan pozitív intézkedésekre van szükség, amelyek lehetővé teszik, hogy a helyzetükből fakadó hátrányaikat csökkenteni, illetve megszüntetni lehessen.

Az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény a települési önkormányzatok számára kötelezően előírja, hogy helyi esélyegyenlőségi programot fogadjanak el. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a közoktatási esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia anti-szegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani:

- az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,
- az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

a) Az emberi méltóság tiszteletben tartása

A város, a foglalkoztatás során tiszteletben tartja a munkavállalók emberi értékeit, méltóságát, egyediségét. A munkavállalók érdekeit figyelembe véve, azokat összeegyeztetve olyan munkafeltételeket, munkakörülményeket, munkahelyi légkört alakít ki, amelyek ezeknek az alapvető értékeknek a megőrzéséhez és megerősítéséhez hozzájárulnak.

b) Társadalmi szolidaritás

A foglalkoztatás, vagy más társadalmilag hasznos tevékenység során semmilyen korú, nemű, nemzetiségű, családi vagy egészségügyi állapotú munkavállaló sem értékesebb a társadalom számára a másiknál. Településünk közösségének, minden tagjának érdeke a szolidaritás erősítése, amely nagyban elősegítheti a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációját, foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit. Ennek értelmében a rászoruló embereknek megfelelő hozzáférést kell biztosítani az erőforrásokhoz, szolgáltatásokhoz, hogy ő is el tudja végezni a rászabott feladatokat, meg tudjon birkózni a nehézségekkel.

c) Méltányos és rugalmas bánásmód

A megkülönböztetés tilalma, az egyenlő bánásmód elve nem alkalmas az összes létező egyenlőtlenség megszüntetésére, amely érheti a munkavállalókat foglalkoztatásuk során. Olyan pozitív, méltányos és rugalmas intézkedések kidolgozására törekszünk, amelyek elősegíthetik az érintettek társadalmi és foglalkoztatási pozíciójának javulását, megőrzését.

Békés város célja, hogy olyan település legyen, ahol azon alapelv érvényesül, hogy minden ember egyenlő. A település a helyi esélyegyenlőségi program készítése során, a 321/2011. (XII.27.) Korm. rend. 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében kiemelt figyelmet fordít célcsoportjai, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők helyzetére. Békés Város Önkormányzata mindent megtesz annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok a településen jussanak lehetőséghez az oktatás, a kultúra, a sport, a szociális és egészségügyi szolgáltatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, valamint a közlekedés és a kommunikáció területén.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Érvényesítése nem csak jogszabályok által meghatározott kötelezettségünk, hanem hosszú távú érdekünk is, hiszen azt a célt szolgálja, hogy minden állampolgárnak esélye legyen a jó minőségű közszolgáltatásokra, életminőségük javítását szolgáló feltételek biztosítására.
Békés Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- a szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Békés Város Önkormányzata alapvető célja, hogy a település olyan település legyen, ahol érvényesül az az elsődleges alapelv, mely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint. Cél olyan intézkedések, eljárások megfogalmazása amelyek

- szolgálják egy összetartó, szolidáris társadalom erősítését a hátrányos megkülönböztetés megszüntetésével, az esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód biztosításával a hátrányos helyzetű csoportok számára,
- biztosítják a hátrányok hatásainak mérséklését, akár megelőzését a pénzbeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutással, az önkormányzat intézményeiben a különböző közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréssel, a foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolásával,
- kiszűrik az esetleges szegregációs és szelekciós mechanizmusok lehetőségét,
- támogatják a társadalmi integrációt a meglévő és eredményes szolgáltatások megtartásával, vagy a felmerülő igények, szükségletek kielégítését segítő új, támogató szolgáltatások bevezetésével.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen. E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További célunk meghatározni az e csoportok

esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.
A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP Intézkedési Terve (a továbbiakban: HEP IT) tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2013. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

tartalmazzák.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésénél különös figyelmet kell fordítani az egyéb kapcsolódó jogszabályok előírásaira, így különösen

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény a (a továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

Az Ebktv-ben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak az EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz (EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Roma Integráció Évtizede Program, Nemzeti Ifjúsági Stratégia).

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Az Ebktv. a települési önkormányzatok számára kötelezően előírja, hogy helyi esélyegyenlőségi programot fogadjanak el. A törvény 31. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el. A helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - *különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a*

gyermekek és idősek csoportjára - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési nemzetiségi önkormányzatok véleményét.
Békés Város Önkormányzata Képviselő-testülete rendeletalkotási jogkörében eljárva, kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok támogatására. A Képviselő-testület helyi szabályozási tevékenysége során, az esélyegyenlőségi szempontokat figyelembe véve számos, az alábbiakban felsorolt önkormányzati rendeleteket alkotott meg, melyeknek célja a jogszabályi előírásokon túl, hogy a településen élők számára a hátrányos helyzetből eredő hatásokat enyhítse:

- Az általános iskolai tanulók és felsőoktatási hallgatók ösztöndíjáról szóló 9/2009. (III. 27.) önkormányzati rendelet célja a békési állandó lakosú általános iskolai és felsőoktatási tanulmányokat folytató hátrányos szociális helyzetű fiatalok ösztöndíj támogatása, tanulmányaik megszervezése során felmerülő anyagi terheinek enyhítése. Békés Város Önkormányzata a Hátrányos helyzetűek Arany János Tehetséggondozó Programja keretében tanévenként 3-4 tanuló pályázatát támogatja. Az Önkormányzat a szociálisan hátrányos helyzetben lévők helyzetének elősegítése érdekében részt vesz a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázatban.
- A Békési Középiskolai Ösztöndíj alapításáról szóló 5/2017. (I.30.) önkormányzati rendelet a nehéz anyagi körülmények között élő tehetséges fiatalok helyben tartását elősegítő támogatási rendszert biztosít. Tanévenként 10-12 középiskolás kaphatja meg.
- Az önkormányzati lakások és helyiségek bérletéről, valamint elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 22/2011. (VIII. 26.) önkormányzati rendelet kiterjed minden olyan lakásra és nem lakás céljára szolgáló helyiségre, amely Békés Város Önkormányzatának tulajdonában van. A rendelet többek között szabályozza a szociális alapon történő, a piaci alapon történő, valamint a szakember elhelyezése céljából történő bérbeadást, az önkormányzati tulajdonú lakások elidegenítésének részletszabályait, a nem lakáscélú ingatlanok bérbeadását, elidegenítését.
- A lakáscélú kamatmentes kölcsön helyi rendszeréről szóló 28/2011. (IX. 30.) önkormányzati rendelet lehetőséget biztosít az önkormányzat számára, hogy kamatmentes kölcsön formájában támogatásban részesítse a lakással nem rendelkező családok, a fiatalok otthonteremtését.
- A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális alap- és szakosított ellátások térítési díjáról szóló 6/2015. (II. 26.) önkormányzati rendelet célja a szociálisan hátrányos helyzetű személyek anyagi terheinek enyhítése, a krízishelyzetben lévők segítése.
- A gyermekvédelem helyi rendszeréről szóló 11/2012. (III. 30.) önkormányzati rendelet meghatározza Békés város közigazgatási területén azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az önkormányzat segítséget nyújt a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez a pénzbeli és természetbeni ellátások, valamint a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások vonatkozásában.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az ágazati stratégiákat átszövő, a helyi lakosság érdekeit figyelembevevő kiemelt szempont az egyenlő bánásmód. Az egyes programok, koncepciók a településre vonatkozóan határoznak meg esélyegyenlőséget előmozdító célokat intézkedéseket. A helyi esélyegyenlőségi programhoz az alábbi dokumentumok, koncepciók, programok kapcsolódnak, melyek konkrét terveket is meghatároznak a településre vonatkoztatva:

- Költségvetési koncepció
- Gazdasági program
- Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció
- Integrált Településfejlesztési Stratégia
- Településrendezési terv
- Településszerkezeti terv
- Településfejlesztési koncepció
- Sportkoncepció
- Közművelődési Koncepció
- Ifjúsági Koncepció

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Békés, mint a Békési Kistérségi Társulás székhelytelepülése meghatározó szerepet játszik a térség életében. Békés és Tarhos települések 2013-ban hozták létre a Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulást, amely az óvodai nevelést és oktatást, illetve a szociális ellátásokat biztosítja, közös fenntartású intézmény által. A Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójának felülvizsgálata a HEP felülvizsgálatával folyamatosan zajlik.
Békés Város Önkormányzata alapító tagja a Körösök Völgye Naturpark Egyesületnek, valamint a Közép-békési Centrumnak (KBC). Ezen szervezetek nagyban elősegítik a térség turisztikai, kulturális fejlődését.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. számú melléklete tartalmazza. E mellett célszerű és szükséges támaszkodni egyéb adatforrásokra: releváns (helyi, térségi, országos) kutatások adataira, az önkormányzat által gyűjtött adatokra, illetve a partnerek által nyújtott adatszolgáltatásra. Mindezek alapján vázolható fel a település átfogó helyzetképe esélyegyenlőségi szempontból, illetve az is láthatóvá válik, hogy mely területeken szükséges további adatok gyűjtése.
A felhasznált statisztikai adatok többnyire a TEIR adatbázisból, a Központi Statisztikai Hivatal által gyűjtött statisztikai adatokból, helyi önkormányzati adatokból, a helyi nyilvántartásokból kerültek

összegyűjtésre, figyelembe véve a helyi szakemberek beszámolóit, tapasztalatait. Több helyen jelezve lett adathiány, ahol a megelőző évi hivatalos statisztikai adatok még nem állnak rendelkezésre.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek. A szegénység kialakulásának okai többek között a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján az egyik legsúlyosabb gond a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén.

E terület vonatkozásában több alapvető jogszabályi rendelkezés (például: a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény, a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény, a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény) határoz meg részletszabályokat, melyek célja többek között a foglalkoztatási és szociális, valamint egészségügyi ellátásokhoz történő hozzáférés, a lakhatási körülmények javítása.

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2011. év) megállapítása szerint: *„Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Ezért Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától."* A romák esetében jellemző az, hogy még a halmozottan hátrányos helyzetű csoportokon belül is a legkedvezőtlenebb helyzetben lévőkhöz tartoznak.

A szegénységben élők, a roma közösségek helyzetének elemzése során vizsgálni kell az Ebktv. által rögzített, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesülését. Az Ebktv. 8. és 9. §-ai értelmében közvetlen, illetve közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt nemzetiséghez tartozása, társadalmi származása, vagyoni helyzete miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, vagy az a rendelkezés, amely ezen személyeket, csoportokat lényegesen nagyobb arányban hozza hátrányos helyzetbe, mint a velük összehasonlítható személyeket, csoportokat.

A roma népességre vonatkozóan rendelkezésre álló adatok a népesség saját bevallásán alapulnak. A népszámlálási adatok sokszor nem nyújtanak kellően pontos információt, ezen nemzetiség létszámának alakulásáról. Békésen a 2011. évi népszámlálás során 1442 fő vallotta magát románnak. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat szerint számuk kb. 3000 fő. (A vegyes házasságból született gyermekeket is ide számítják, így a valóshoz közeli lehet a szám.)

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. A településen tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltsági problémák, a társadalmi előítélet jelenléte. A mélyszegénység egyik mutatója a jövedelmi és vagyoni helyzet alacsony szintje. A célcsoporthoz tartozó személyek jellemzően a szociális ellátásokból élnek, amelyek pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások formájában vehetők igénybe. A szociálpolitika számos eszköze kifejezetten a célcsoport szolgálatában alakult ki.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A KSH által közölt adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.) és az Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.
Az Flt. 8. § (4) bekezdése értelmében a helyi önkormányzat foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- külön jogszabályban meghatározott közfoglalkoztatást szervez,
- figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Mötv. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során - törvényben meghatározott módon és mértékben - biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.
A HEP mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok alapján a településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Napjainkban a legégetőbb szociális, sőt ennél tágabb értelemben vett társadalmi kérdés a tartós munkanélküliség. A munkanélküliség és ezzel összefüggésben a szegénység kérdése szinte állandó napirenden van a mai magyar szociális-, foglalkoztatási-, de gazdaságpolitikai intézkedései területén is. A foglalkoztatási adatok arra mutatnak rá, hogy a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között a vizsgált területen. A Nemzeti Munkaügyi Hivatal által nyilvántartott adatok alapján az utóbbi években

Békésen is nőtt a nyilvántartott álláskeresők száma, amelynek arányait, számait az alábbi táblázatok is mutatják:

A **3.2.1. számú táblázat** adatai rögzítik a nyilvántartott álláskeresők számát és arányát a településen.

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Nő	Férfi	Összesen	Nő		Férfi		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013.	6895	7002	13 897	849	12,3%	841	12,0%	1 690	12,2%
2014.	6822	6921	13 743	718	10,5%	710	10,3%	1 428	10,4%
2015.	6711	6855	13 566	648	9,7%	678	9,9%	1 326	9,8%
2016.	6574	6786	13 360	649	9,9%	677	10,0%	1 326	9,9%
2017.	6436	6658	13 094	585	9,1 %	582	8,7 %	1167	8,9 %

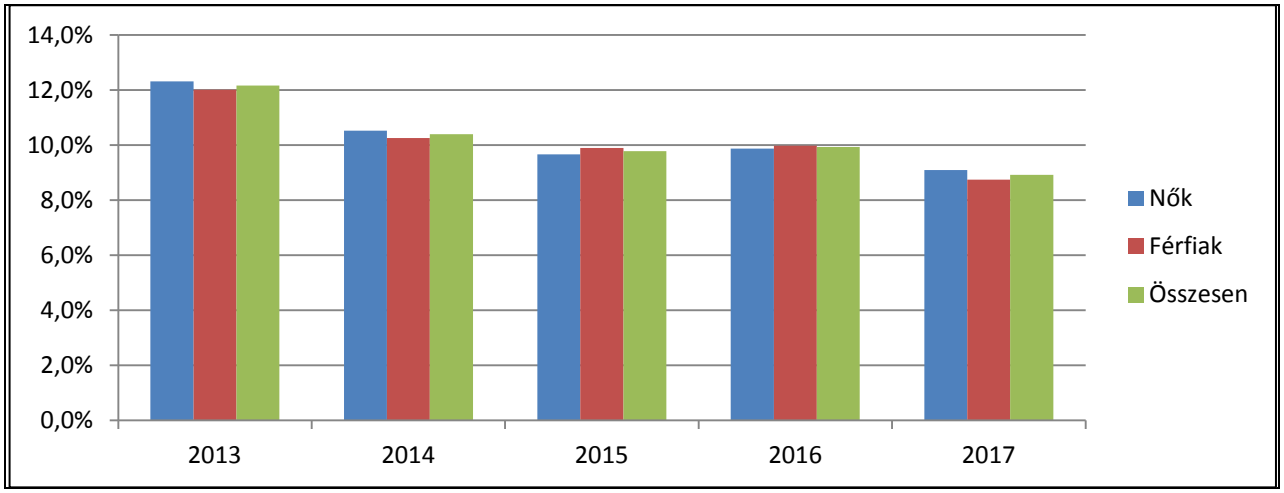

A táblázat adataiból megállapítható, hogy nyilvántartott álláskeresők száma 2013-tól 2017-ig valamelyest csökkent. A diagram adatai alapján a nyilvántartott álláskeresők nemenkénti megoszlásában az arányok 2015-2017-ben kiegyenlítődtek. Az álláskeresők számában bekövetkezett csökkenés a különböző közfoglalkoztatási programok, illetve az egy időben ott preferált, 8 óránál kevesebb munkaidőben való foglalkoztatás következménye is.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2013	2014	2015	2016	2017
	Fő összesen	1690	1428	1326	1326	1167
20 év alatti	Fő	46	55	70	64	62
	%	2,7%	3,9%	5,3%	4,8%	5,3%
20-24 év	Fő	241	217	198	200	176
	%	14,3%	15,2%	14,9%	15,1%	15,1%
25-29 év	Fő	217	206	170	182	147
	%	12,8%	14,4%	12,8%	13,7%	12,6%
30-34 év	Fő	209	174	158	160	124
	%	12,4%	12,2%	11,9%	12,1%	10,6%
35-39 év	Fő	219	176	163	147	134
	%	13,0%	12,3%	12,3%	11,1%	11,5%
40-44 év	Fő	203	156	150	153	142
	%	12,0%	10,9%	11,3%	11,5%	12,2%
45-49 év	Fő	204	158	130	146	123
	%	12,1%	11,1%	9,8%	11,0%	10,5%
50-54 év	Fő	154	108	110	101	97
	%	9,1%	7,6%	8,3%	7,6%	8,3%
55-59 év	Fő	164	139	108	105	77
	%	9,7%	9,7%	8,1%	7,9%	6,6%
59 év feletti	Fő	33	39	69	68	85
	%	2,0%	2,7%	5,2%	5,1%	7,3%

A **3.2.2. számú táblázat adatai** rámutathatnak arra, hogy az egyes korosztályokat tekintve elégséges-e a meglévő problémakezelés, vagy további beavatkozásokat szükséges tervezni. Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak. Kedvezőtlenül befolyásolta e korosztály részesedési arányát a tankötelezettség 16 éves korra történő leszállítása.
A táblázat adataiból megállapítható, hogy a 21-29 év közöttiek aránya nem változott, az 55 év fölötti munkanélküliek száma emelkedett. Az 55 év felettieknél az emelkedés magyarázata lehet többek között az utóbbi években a szociális és egészségügyi rendszerben bekövetkezett változás. 2008-tól a TB fizetési kötelezettség hangsúlyozottabbá vált, valamint megváltozott a rokkantsági ellátások rendszere is. Sokan a rokkantsági nyugdíj elvesztése miatt veszik fel a foglalkoztatási szervvel a kapcsolatot. Az 55 év felettiek magas arányát elsősorban az 59 év felettiek számának drasztikus növekedése magyarázza, aminek oka a nyugdíjkorhatár emelkedése.

A **3.2.3. számú táblázat** adatai tartalmazzák a tartós munkanélküliek, vagyis 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek számát. Az adatokból kiolvasható tendenciák szintén fontosak a település gazdasági potenciáljának jellemzésekor, s a jövőbeli folyamatok tervezésekor. Minél magasabb a tartós munkanélküliek számaránya, annál inkább szükséges a beavatkozások

tervezése. A táblázatban szereplő adatok azonban nem pontos mutatói a munkanélküliek számának, hiszen azok csak az egy adott év során nyilvántartásba kerülő, illetve szereplő személyek számát mutatják. A szociális területen dolgozók tapasztalatai szerint nem kevés számban vannak olyanok, akik tartósan munkanélküliek, de regisztráció hiányában a nyilvántartásokban nem jelennek meg.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya

Év	Nyilvántartott álláskeresők/regisztrált munkanélküliek száma			180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők/regisztrált munkanélküliek száma					
	fő			fő			%		
	Nő	Férfi	Összesen	Nő	Férfi	Összesen	Nő	Férfi	Összesen
2013.	848,5	841	1 690	348	216	564	41,0%	25,7%	33,4%
2014.	718	710	1 428	377	311	688	52,5%	43,8%	48,2%
2015.	647,5	679	1 326	343	293	636	53,0%	43,2%	48,0%
2016.	649,75	677	1 326	329	326	655	50,6%	48,2%	49,4%
2017.	585	582	1 167	n.a.	n.a.	424	n.a.	n.a.	36,3%

Településünkön a nyilvántartott munkanélküliek számán belül a 2008-2012. közötti ciklus 60 %-os mutatóihoz képest jelentősen csökkent a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek aránya, egyetlen évben sem éri el az 50 %-ot, a 2013. év 33 %-os arányhoz közelít a 2017. évi adat. A táblázat adataiból kitűnik, hogy mind a férfiak, mind a nők esetében a tartósan munkanélküliek száma csökkent az előző évekhez képest. A 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek aránya 2016-ban 48,2 %-a a nyilvántartott munkanélkülieknek. A mutatókból az is megállapítható, hogy a településen 2015-ig elsősorban a férfi munkanélküliek arányának csökkenése figyelhető meg, 2016-ban az arányok jelentősen közelítettek egymáshoz. A 15-64 éves korosztályban (jelentősebben a 19-60 év közöttiek körében) a férfiak száma meghaladja a nőkét. Az Országos Nyugdíjfolyósító Igazgatóság adatai szerint az alkalmazottak száma Békésen a vizsgált időszakban a korosztály 55 %-a körül mozog, a nők részvételi aránya maximum 1 %-kal rosszabb a férfiakénál.
A gyermekvállalás miatt több nő van az inaktívak között (GYES, GYED, GYET). Annak, hogy a nők száma magasabb a munkanélküliek között, oka lehet az is, hogy településünkön nem elterjedtek az atipikus, részmunkaidős foglalkoztatási formák, a rugalmas munkaidő beosztás. A foglalkoztatás és a munkanélküliség alakulásának a nők körében a településen nem lehet okozati tényezője a bölcsődei, óvodai férőhelyek száma, hiszen városunkban mindenki számára elérhető a szolgáltatás. Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.
Tapasztalat, hogy a munkaerő-piacon való elhelyezkedés nehezebb azok számára, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek. A nők hátrányos megkülönböztetése a foglalkoztatás területén mind a bérkülönbség, mind az adott munkakör betöltéséhez szükséges alkalmasság esetén is megfigyelhető.

A **3.2.4. számú táblázatból nyert** adatok a pályakezdők helyzetére irányítják a figyelmet. A nyilvántartott munkanélküliekhez képest a pályakezdő álláskeresők aránya nem túl magas, bár számuk, arányuk évről évre nő. A mutatók és a szakemberek véleménye alapján az utóbbi években megnőtt a fiatal munkanélküliek száma is, amelynek oka lehet egyrészről a tanköteleskor változása, illetve megnőtt az iskolát elhagyó és nyilvántartásba kerülő, munkát kereső fiatalok száma is. Másik magyarázat lehet, hogy a 25 éven aluli, egy éves munkaviszonnyal nem

rendelkezők a pályakezdők nyilvántartásába kerülnek. Az aktív korúak ellátására való jogosultság egyik alapfeltétele, a járási hivatalok foglalkoztatási osztályával való egy éves együttműködés, amely miatt munkaviszony hiányában ez a korosztály bekerül a nyilvántartásba. A Dél-alföldi Régióban a fiatalok elhelyezkedését a térségben jelentkező munkahelyhiány is nehezítheti.
Az elmúlt időszak eltolódott képzési stratégiája mára új körülményeket teremtett. A szakképzettek aránya csökkent, míg a főiskolai, egyetemi diplomával rendelkezők száma jelentősen megnőtt, ugyanakkor a szakmunkások körében munkaerő, illetve szakember hiány, míg a felsőfokú képzettséggel rendelkezők esetében országos szinten túlkínálat alakult ki és mindez eredményezhette, hogy az elmúlt évtizedben megjelentek a diplomás munkanélküliek Békés városában is. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők viszonylag kis számban vannak jelen városunkban. Ez a kis részarány talán betudható annak, hogy a főiskolát, egyetemet végzett fiatalok már nemigen költöznek vissza városunkba, akik tehetik, inkább nagyobb településen, esetleg külföldön keresnek megfelelő munkahelyet, ahol a bérszínvonal is magasabb. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

Év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	Nő	Férfi	Összesen	Nő		Férfi		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013.	1 566	1 613	3 179	80	5,1%	56	3,5%	136	4,3%
2014.	1 526	1 604	3 130	89	5,8%	73	4,6%	162	5,2%
2015.	1 518	1 609	3 127	112	7,4%	101	6,3%	213	6,8%
2016.	1 450	1 567	3 017	84	5,8%	81	5,2%	165	5,5%
2017.	1 419	1 495	2 914	n.a.		n.a.			

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

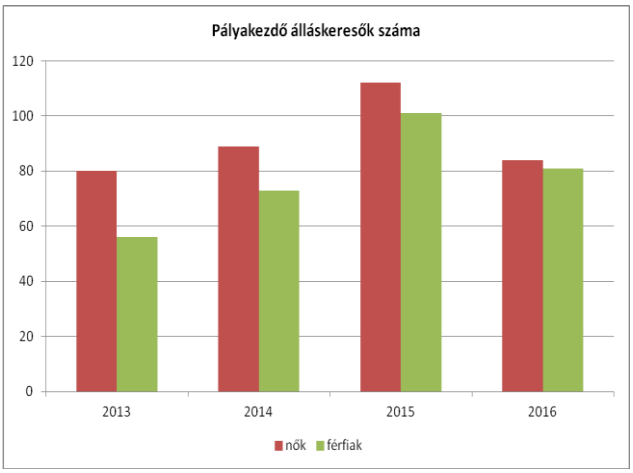

A diagramból és a táblázatból megállapítható, hogy a nyilvántartott pályakezdő nők száma minden évben magasabb, mint a hasonló korosztályú pályakezdő férfiaké. Az utóbbi években a **hátrányos helyzetű személyek** (25 év alatti fiatalok, idősebbek, nők, romák, stb.) foglalkoztathatóságának, munkaerő-piaci részvételének javítására, a fiatalok munkanélküliségének megelőzésére több pályázatot hirdettek meg, melyek ***mindegyike***, ha rövid időszakra is, de a munkalehetőségek bővítését szolgálták, és ezek a vizsgált számokban is megmutatkoznak.

***b)* alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága**

Az iskolai végzettség, szakképzettség fontos szempontja a foglalkoztatásnak. A **3.2.5. számú táblázat** adatsorából az alacsonyan iskolázott népességre vonatkozóan vonhatunk le következtetéseket.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Nő	Férfi	Nő	Férfi
	%	%	%	%
2001.	80,7%	89,0%	19,3%	11,0%
2011.	91,0%	96,0%	9,0%	4,0%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

A 2001. évi népszámlálási adatok alapján az aktív korú lakosságon belül igen magas az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők aránya (15,3%). A 2011. évi népszámlálási adatok jelentős javulást mutatnak (6,5 %), ami még mindig magas és a munkanélküliség potenciális lehetőségét rejti magában.

Az alacsony iskolai végzettség, iskolázatlanság a mélyszegénységben élők és a roma lakosság körében igen jellemző, elsősorban a családi minta átörökítése, a támogatottság hiánya miatt.

Az adatok alapján az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező nők aránya jelentősen magasabb mindkét adatsorban a férfiakéhoz képest. Jól tükröződik, hogy a célcsoport női tagjai ebben az életkorban valószínűleg gyermekvállalás miatt kikerülnek az iskolából, s később sem szerzik meg az alapvégzettséget.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	1 690	60,75	3,6%	584,25	34,6%	1044,75	61,8%
2014	1 428	56,5	4,0%	543,75	38,1%	827,5	58,0%
2015	1 326	53,75	4,1%	512,5	38,7%	759,75	57,3%
2016	1 327	51,5	3,9%	517,5	39,0%	757,75	57,1%
2017	1 162	45	3,9%	462	39,8%	655	56,4%

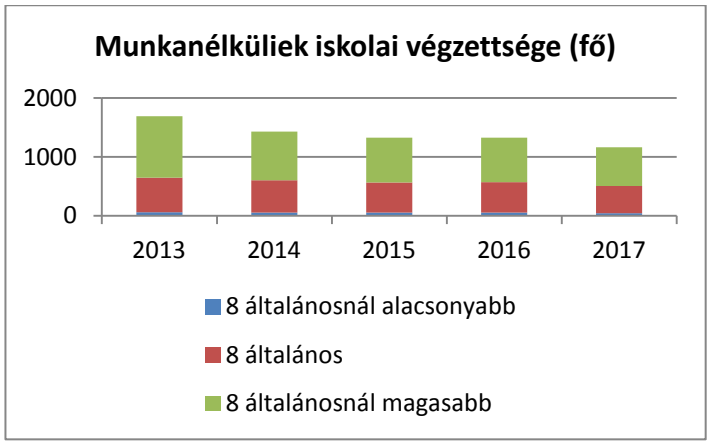

A **3.2.6. számú táblázat** és az ahhoz kapcsolódó diagram elemzése során a regisztrált munkanélküliek végzettség szerinti megoszlására találhatunk adatokat. A nyilvántartott álláskeresők számához viszonyítva a 8 osztálynál alacsonyabb iskolai végzettségűek aránya közel 4 %. Ez az arány csökkenő tendenciát mutat a 2008. évi 5,3 %-os adathoz képest, azonban még mindig nagyon magas a csupán 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya. Az ilyen végzettséggel rendelkező álláskeresők aránya meghaladja a településen nyilvántartott álláskeresők harmadát. Az is megállapítható, hogy ez az arány a vizsgált időszakban nőtt is.

Munkaerő-piaci szempontból az alacsony iskolai végzettség elsősorban a mélyszegénységben élőket, illetve a romákat érinti. A munkanélküliek elhelyezkedési esélyeinek és foglalkoztatásának növelését a foglalkoztatási osztály számos eszközzel és munkaerő-piaci programmal igyekszik elősegíteni. Az Önkormányzat a közfoglalkoztatás lehető legteljesebb kihasználásával igyekszik elősegíteni a településen a munkavállalási esélyeket. Békés Város Önkormányzata feladatának tekinti a mélyszegénységben élők és a romák élethelyzetének, társadalmi esélyegyenlőségének javítását, munkaerő-piaci integrációjának elősegítését.

Közfoglalkoztatás keretében próbáljuk a lehető legtöbb képzést elindítani az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők részére. 2017-ben (néhol 2016-ról áthúzódva) 381 fő képzését valósítottuk meg általános iskola 7. osztályának elvégzése, alapkompetencia képzés, textiltermék összeállító, kertész, betanított állatgondozó, savanyító képzéseken.

2018-ban állattenyésztő, konyhai kisegítő, földmunka rakodógép kezelő, targoncakezelő tanfolyamok indultak, ahol nem volt feltétel a nyolc általános iskolai osztály megléte.

A **3.2.7.**, valamint **3.2.8. számú adattáblák** adatai arra mutatnak rá, hogy mennyire sikerül az iskolázatlanok bevonása a felnőttoktatásba.

3.2.7. számú táblázat – Általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők

Év	Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók száma	8. évfolyamot eredményesen befejezte a felnőttoktatásban	
	Fő	Fő	%
2013.	14	-	0%
2014.	6	5	83%
2015.	7	-	0%
2016.	6	1	17%
2017.	n.a.	n.a.	

3.2.8. számú táblázat – Középiskolai felnőttoktatásban résztvevők

Év	Középfokú felnőttok-tatásban résztvevők összesen	Szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma		Szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma		Gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők		Középiskolai tanulók száma a felnőttoktatásban (fő)
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő
2013.	103	10	9,70%	0	0,00%	93	90,30%	93
2014.	74	0	0,00%	0	0,00%	74	100,00%	74
2015.	106	7	6,60%	0	0,00%	99	93,40%	99
2016.	87	0	0,00 %	0	0,00 %	87	100,00 %	87
2017.	n.a.	0		n.a.		n.a.		n.a.

A felnőttoktatásban résztvevők számára vonatkozóan kevés adattal rendelkezik a település. A táblázatok adataiból megállapítható, hogy az általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők száma a településen 0 fő, a középfokú felnőttoktatásban résztvevők száma a korábbi évek 60 fő tanulójához képest növekedést mutat.

***c)* közfoglalkoztatás**

A helyi munkaerő foglalkoztatásában fontos szerepe van az önkormányzat közfoglalkoztatási programjának. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülőknek törvényi előírásként egy év alatt 30 nap foglalkoztatási jellegű jogviszonyt kell teljesíteniük az ellátásra való jogosultságért, amelyre a közfoglalkoztatás is lehetőséget jelent. A 2011. évben az Országgyűlés az értékteremtő közfoglalkoztatás jogi kereteinek megteremtése és a munkaképes lakosság munkához juttatása, az álláskeresők foglalkoztatásának elősegítése érdekében megalkotta a 2011. évi CVI. törvényt, amely 2011. június 27-én lépett hatályba. E jogszabály értelmében 2011. szeptember 1-től új típusú közfoglalkoztatási jogviszony létesíthető, melynek jellemzője, hogy közfoglalkoztatási szerződés megkötésével munkabér helyett közfoglalkoztatási bér kerül megállapításra.

A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideje eredménytelen.

Békés Város Önkormányzata igyekszik minél magasabb létszámban a jogszabályi feltételeknek megfelelő álláskeresőket bevonni a közfoglalkoztatásba, mely foglalkoztatással egyidejűleg a családok anyagi helyzetén próbál segíteni. A közfoglalkoztatás elsődleges célja olyan munka biztosítása, amely karbantartja a munkaerőt és értéket teremt. Célunk, hogy a közfoglalkoztatás keretén belül biztosítsunk munkalehetőséget azoknak, akiknek munkaerejére a piacgazdaságnak pillanatnyilag nincs szüksége, mindenki számára elérhetővé tegyük a munkát, a tanulást, a

piacgazdaságba való visszatérés lehetőségét. A jelenleg tapasztalható munkaerőhiány a közfoglalkoztatotti állományban is érzékelhető.

3.2.9. számú táblázat: 2017-ben - *a képzéseken túl* - az alábbi átlaglétszámmal zajlottak közfoglalkoztatási programjaink:

Program megnevezése	éves átlaglétszám
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	94 fő
Országos közfoglalkoztatás	9 fő
Start-munkaprogram, mezőgazdasági programelem	25 fő
Start-munkaprogram, közút hálózat javítása programelem	14 fő
Start-munkaprogram, illegális hulladék lerakóhelyek felszámolása progr.	24 fő
Start-munkaprogram, mezőgazdasági földutak rendbetétele programelem	8 fő
Start-munkaprogram, belvíz elvezetés programelem	11 fő
Start-munkaprogram, helyi sajátos programelem, szelektív hulladékgyűjtés	52 fő
Start-munkaprogram, helyi sajátos programelem, betonelem gyártás	

3.2.10. számú táblázat: Közfoglalkoztatási adatok

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest
2013.	532	3,8 %
2014.	652	4,7 %
2015.	711	5,2 %
2016.	710	5,3 %
2017.	563	3,9 %

Forrás: TeiR, Belügyminisztérium

A fenti adatokból is jól látszik a közfoglalkoztatás rendszerének bővítésével együtt járó közfoglalkoztatotti létszám 2016-ig történő emelkedése, amely 2017-ben saját adataink szerint 563 főre csökkent, ennyi személlyel kötöttünk közfoglalkoztatási szerződést.

***d)* a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)**

A regisztrált vállalkozások, kiskereskedelmi üzletek, valamint vendéglátóhelyek számának változása jelzi a település helyi gazdasági potenciáljának alakulását, tendenciáit.

3.2.11. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – vállalkozások

év	regisztrált vállalkozások száma a településen	kivetett iparűzési adó	befizetett iparűzési adó
2013.	2767	351.751.000	334.600.000
2014.	2793	393.556.000	402.030.000
2015.	2741	426.589.000	391087.000
2016	2735	374.833.000	350.169.000
2017	n.a.	397.087.000	360.671.000

A **3.2.11. számú táblázat** adatainak összegyűjtése és elemzése révén megállapítható, hogy Békés városában a regisztrált vállalkozások száma 2008. és 2016. között 2014-ben volt a legmagasabb (2793), a vizsgált időszakban valamelyest nőtt. Az iparűzési adóbevétel alakulására

negatívan hatott, hogy a gazdasági válság hatására a gazdasági társaságok és az egyéni vállalkozók bevétele jelentősen lecsökkent, az őstermelők bevétele az időjárás viszontagságai miatt kevesebb lett, a fuvarozó vállalkozások megrendelései jelentősen lecsökkentek, a teljesítés értékét csak 100-150 napra kapják meg, a pénzintézetek, biztosítók jövedelmezősége, adóalapja csökkent, a termelő, építőipari vállalkozások megrendelései a bázishoz képest nagymértékben csökkentek. A válság szinte minden vállalkozásnál éreztette hatását. Önkormányzatunk beruházása az előző évekhez viszonyítva csökkent, így az ideiglenes iparűzési adóbevétel csökkent. Pozitív hatások az adóbevételre: az önkormányzat illetékességi területen lévő néhány nagyobb Kft-nek jelentős feltöltési kötelezettsége (megfizetése) keletkezett, mely növelte az adóbevételt. További növekedés egy-két új adóalany (vezetékes és vezeték nélküli távközlési tevékenységet végzők) iparűzési adó fizetésével magyarázható.

Az adóalanyok száma 2013-ban 1.645 fő, ebből 507 fő őstermelő és 155 a non-profit szervezet; 2014-ben az 1.703 adóalanyból 512 fő az őstermelő és 168 a non-profit szervezet; 2015-ben 1.702 adóalanyból 574 az őstermelő és 121 a non-profit szervezet; 2016-ban 1.748 adóalanyból 507 fő az őstermelő és 121 non-profit szervezet.

Az adóbevétel teljesítése csak a végrehajtási munka fokozásával érhető el. Sajnálatos körülmény, hogy egyre több gazdasági társaság kerül felszámolási eljárás alá körbetartozások ill. alvállalkozói szerződések nem teljesítése miatt. Egyre gyakrabban jelennek meg fantom cégek az önkormányzat illetékességi területén, ismeretlen címen, vagy az ország más régiójából helyezik át székhelyüket vagy telephelyüket adóelkerülés végett. Sajnos a Nemzeti Adó- és Vámhivatal és önkormányzatunk sem tudja ezen változásokat követni, mivel ez az adónem az önadózás elve alapján működik, és az adózók egy része nem tesz eleget a 2003. évi CXII. törvény által előírt, 15 napon belüli változás bejelentési kötelezettségének.

A helyi vállalkozások az aktív korú népesség csak elenyésző részét képesek foglalkoztatni, ezért a munkahelykeresés és munkavállalás során fontos a vonzáskörzetekben lévő munkahelyek elérhetősége. Az adóalanyok számában egyik évről a másikra akár 6-8 % ingadozás is lehet, összességében stagnálást mutat, ami a helyben foglalkoztatottak számának stagnálásával, időnként csökkenésével is járt. A foglalkoztatottak számának növekedése az eljárók számát is növelte.

Békés központi helyet foglal el a térségben, viszonylag nagy az átmenő forgalom és a tömegközlekedés rendszere is jól kiépült a városban. A **3.2.11. számú adattábla** segítségével a település munkaerő-piaci helyzetének a közlekedési lehetőségekkel való összefüggéseit tárhatjuk fel. Helyi és helyközi távolsági buszjáratok a településen 20-30 percenként indulnak. Emellett nem elhanyagolható az a körülmény, hogy a település vonzáskörzetében található, nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozások (megyeszékhelyen: Linamar, Hirschmann Corporation, korábban a konzervgyár, Körösladány: Henkel) az utóbbi években kiépítették saját „munkásjárataikat”, a telephely meghatározott km-es körzetéből saját buszjáratokat is indítanak, de a kiscsoportos, személyautóval történő bejárást is támogatják.

3.2.12. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - közlekedés

	elérhetőség átlagos ideje autóval (perc)	**autóbusz járatpárok száma munka-napokon**	**átlagos utazási idő autóbusszal**	**vonat járatok átlagos száma munkanapokon**	**átlagos utazási idő vonattal**	**Kerékpár úton való megközelíthetőség**	**átlagos utazási idő kerékpáron**
Megye-székhely	20	41	25	0	0	35	35
Főváros	180	4	240	8	145	0	0

Forrás: helyi autóbusz társaság, MÁV, önkormányzat adatai

***e)* fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük**

A munkanélküliek között jelentős azon hátrányos helyzetű csoportok aránya, akiknek a munkaerő-piacra kerülés, illetve visszatérés nehézségekbe ütközik. Ezek megoldásával megtörténhet a felzárkóztatás, és a munkaerő-piacra való visszatérés. A település vonzáskörzetében, elsősorban a megyeszékhelyen több, az oktatásból a munkaerő-piacra való átmenetet segítő program segíti a fiatalokat. A Békés Megyei Kormányhivatal Békési Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya által szervezett programok száma jelentős, melyek segítik az oktatásból a munkaerő-piacra történő elhelyezkedést.

3.2.13. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – fiatalok

Programok	van/ nincs	Felsorolás
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen	*van*	*EFOP-1.2.11-16-2017-00046 azonosítószámú „Esélyt a fiataloknak - Békés város ifjúságsegítő programja" – Békés Város Önkormányzata*
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzásközpontban	*van*	*Foglalkoztatási Osztály programjai*
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen	*nincs*	*TOP-5.2.1-15-BS1-2016-00002 azonosítószámú „A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok" – Békés Város Önkormányzata* *TOP-2.1.3-16-BS1-2017-00011 azonosítószámú „Békés, csapadékvíz elvezetés kialakítása II. ütem" – Békés Város Önkormányzata*
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzásközpontban	*van*	*TOP-5.1.2-15-BS1-2016-00002 azonosítószámú „HELYI FOGLALKOZTATÁSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A BÉKÉSI JÁRÁSBAN" - KBC Békés Megyei Települések Fejlesztéséért Nonprofit Kft.*

Forrás: helyi adatgyűjtés

***f)* munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)**

A munkaerő-piaci integrációt térségünkben a Békés Megyei Kormányhivatal Békési Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya koordinálja. A munkanélküliek a Munkaügyi Központ által szervezett képzéseken vehetnek részt. A legtöbb képzés valamilyen szakma elsajátítására – szakács, vendéglátó eladó, szociális gondozó és ápoló, villanyszerelő, CNC forgácsoló, stb. – irányul. Ugyanakkor a képzések között találunk nyelvi képzést, és felzárkóztató képzést is.

3.2.14. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - felnőttek

	van/nincs	Felsorolás
felnőtt-képző programok a településen	van	• mezőgazdasági képzés a mezőgazdasági Startmunka mintaprogram résztvevőinek
felnőtt-képző programok a vonzásközpontban	van	• önerős felnőttképzések a különböző közép- és felsőoktatási intézmények szervezésében • a foglalkoztatási osztályok szervezésében, támogatásával induló képzések
egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a településen	van	*TOP-5.1.2-15-BS1-2016-00002 azonosítószámú „HELYI FOGLALKOZTATÁSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A BÉKÉSI JÁRÁSBAN" - KBC Békés Megyei Települések Fejlesztéséért Nonprofit Kft.*
egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a vonzásközpontban	van	• állásbörzék • tájékoztatók – Foglalkoztatási Osztály
helyi foglalkoztatási programok a településen	van	• közfoglalkoztatás (helyi és országos) • Startmunka-program
helyi foglalkoztatási programok a vonzásközpontban	van	• kistérségi és országos közfoglalkoztatási program (vízügyi igazgatóság – belvízvédelem)

Forrás: helyi adatgyűjtés

***g)* mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása**

Az önkormányzati foglalkoztatás javarészt a közfoglalkoztatási programokon keresztül valósul meg, ahol az önkormányzat és intézményei, illetve az oktatási intézmények bonyolítják le a közfoglalkoztatás jelentős részét, amelynek keretében aktív korúak ellátásában részesülők foglalkoztatása történik. A támogatásra való jogosultság jövedelmi feltétele, hogy a család egy fogyasztási egységre jutó jövedelme nem haladhatja meg a 25.650.- Ft-ot és a megállapítható támogatás fix összege 22.800.- Ft/hó, így megállapítható, hogy a jogosultak többsége (az alkalmi munkavégzésből származó bevételek figyelmen kívül hagyásával) mélyszegénységben él.

***h)* hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén**

A foglalkozási diszkrimináció elsősorban a munkahelyi felvételnél, másodsorban az elbocsátásoknál érezteti hatását. A foglalkozási diszkrimináció mértéke és a munkaerő-piaci státusz között erős összefüggés található. A nem foglalkoztatottak csoportja (munkanélküliek és inaktívak együtt) és azokon belül a roma származású nem foglalkoztatottak szenvedték el legnagyobb valószínűséggel a hátrányos megkülönböztetést eddigi életútjuk során. A munkaerőpiacról való korai kiszoruláshoz leginkább az egészségi állapottal, a származással és az életkorral összefüggő foglalkozási diszkrimináció járul hozzá.[1]

„A gyakorlatban előfordulhat, hogy meghatározott speciális foglalkoztatási jellemzők miatt, szükséges a munkavállalók között megkülönböztetést tenni, de ez nem jelentheti az egyenlő

[1] http://www.egyenlobanasmod.hu/tanulmanyok/hu/Foglalkozasi_Tardos_Katalin.pdf

bánásmód követelményének megsértését. Ilyen, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés, ha azt a munka jellege vagy természete indokolja. Megengedett továbbá a vallási vagy más világnézeti meggyőződésen, illetve nemzeti vagy etnikai hovatartozáson alapuló, a szervezet jellegét alapvetően meghatározó szellemiségből közvetlenül adódó, az adott foglalkozási tevékenység tartalma vagy természete miatt indokolt, arányos és valós foglalkoztatási követelményen alapuló megkülönböztetés."[2]
A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.
A foglalkoztatás és a munkavégzés lehetősége a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség kulcselemei, s jelentősen hozzájárulnak az emberek gazdasági, társadalmi és kulturális életben való teljes jogú részvételéhez. Ennek ellenére a foglalkoztatási és a munkaerőpiacon a hátrányos megkülönböztetés számos esetével találkozhatunk. A munkáltató feladata, hogy minden szükséges intézkedést megtegyen a hátrányos megkülönböztetés ellen, különösen, ha arra a munkahelyen vagy a munkaerőpiacon kerül sor.

Békésen e tárgykörben jelzés nem érkezett.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemeljük a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokat, valamint a munkaerő-piaci szolgáltatásokat és az álláskeresők számára elérhető támogatásokat.
Az Flt.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén az állami foglalkoztatási szerv különféle támogatásokat (pénzbeli) és szolgáltatásokat nyújt az álláskeresőknek.
Az állami foglalkoztatási szerv és az állami felnőttképzési intézmény által nyújtott szolgáltatások:

a) munkaerő-piaci és foglalkozási információ nyújtása,
b) munka-, pálya-, álláskeresési, rehabilitációs, helyi (térségi) foglalkoztatási tanácsadás,
c) munkaközvetítés.

Az állami foglalkoztatási szerv az álláskeresők és a munkáltatók részére is nyújt támogatásokat, az alábbiak szerint:
Álláskeresők támogatása:

- Képzési támogatás: támogatható az állami foglalkoztatási szerv által felajánlott, vagy elfogadott képzése annak a személynek,
    - aki álláskereső,
    - aki 25. életévét – felsőfokú végzettségű személy esetén a 30. életévét – nem töltötte be, és a tanulói, hallgatói jogviszonya megszűnését követően álláskeresési járadékra és álláskeresési segélyre nem szerzett jogosultságot,
    - aki gyermekgondozási segélyben, gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban, illetőleg terhességi-gyermekágyi segélyben, csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban vagy ápolási díjban részesül,
    - aki rehabilitációs ellátásban részesül,
    - akinek munkaviszonya várhatóan egy éven belül megszűnik, és ezt a munkaadó a munkavállalóval és az állami foglalkoztatási szervvel előzetesen írásban közölte, vagy

[2] Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda, http://www.neki.hu/kiadvanyok/valtozasok/diszkriminacioafoglalk.htm

- aki közfoglalkoztatásban vesz részt, és a képzésben való részvételt vállalja, továbbá
- aki munkaviszonyban áll és rendszeres foglalkoztatása képzés nélkül nem biztosítható.

- Az Flt. alapján álláskeresési járadékra jogosult az álláskereső, ha az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább 360 nap jogosultsági idővel rendelkezik, munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani.
- A nyugdíj előtti álláskeresési segély feltétele, hogy az álláskereső munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani, és
  - a kérelem benyújtásának időpontjában a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb öt év hiányzik, és legalább 45 napon át álláskeresési járadékban részesült és az álláskeresési járadék folyósítási időtartamát kimerítette, vagy a folyósítási időtartam kimerítését megelőzően az álláskeresési járadék folyósítását az állami foglalkoztatási szerv – kereső tevékenység miatt – megszüntette és az álláskereső álláskeresési járadékra ismételten nem szerzett jogosultságot,
  - az álláskeresési járadék folyósításának kimerítését, vagy az előző pontban meghatározott megszüntetését követően három éven belül betöltötte a rá meghatározott életkort, és
  - rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel, és,
  - korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, táncművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban nem részesül.
- Utazási költségtérítés: az álláskereső részére járó álláskeresési járadék, álláskeresési segély megállapításával, valamint a munkahelykereséssel kapcsolatos (ideértve a lakóhelyétől az állami foglalkoztatási szervhez történő oda- és visszautazást, valamint az állami foglalkoztatási szerv által kezdeményezett foglalkozás-egészségügyi szakvélemény beszerzéséhez szükséges utazást is), a tömegközlekedési eszköz igénybevételével felmerült indokolt helyközi utazási költséget meg kell téríteni.
- Vállalkozóvá válást elősegítő támogatás: támogatás nyújtható annak az álláskeresőnek, valamint rehabilitációs ellátásban részesülő személynek, aki munkaviszonyon kívüli tevékenységgel gondoskodik önmaga foglalkoztatásáról, ideértve azt is, aki vállalkozást indít, vagy vállalkozáshoz csatlakozik.

Munkáltatók részére nyújtott támogatások:

- A munkaadó részére külön jogszabályban meghatározott hátrányos helyzetű személy munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához - legfeljebb egyévi időtartamra, súlyosan hátrányos helyzetű személy foglalkoztatásához legfeljebb kétévi időtartamra - a munkabér és járuléka legfeljebb ötven százalékának, megváltozott munkaképességű személy esetében legfeljebb hatvan százalékának megfelelő összegű támogatás nyújtható, ha a munkaadó
  - a foglalkoztatást legalább a támogatás folyósításának időtartama alatt vállalja, és
  - a támogatás iránti kérelem benyújtását megelőző tizenkét hónapban a munkavállaló munkaviszonyát a működési körében felmerülő okból felmondással nem szüntette meg, és
  - kötelezettséget vállal arra, hogy a *b)* pont szerinti munkaviszony megszüntetésére a támogatás folyósításának időtartama alatt sem kerül sor.
- A munkahelyteremtés és munkahelymegőrzés támogatásaként támogatás nyújtható új munkahelyek teremtéséhez, a meglévő munkahelyek megtartásához, a foglalkoztatási

szerkezetátalakítás elősegítéséhez, valamint a munkaerő szakmastruktúrájának korszerűsítéséhez fűződő foglalkoztatáspolitikai célok elérése érdekében.

Mint az alábbi táblázatok és diagramok mutatják, városunkban magas a munkanélküliséggel kapcsolatos ellátásban részesülők száma.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

év	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők (fő)	segélyben részesülők %
2013.	13897	19	0,1%
2014.	13743	25	0,2%
2015.	13566	30,25	0,2%
2016.	13360	38,75	0,3%
20107.	13904	38,5	0,3%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2012-ig az álláskeresési segélyben részesülők aránya 5 % körül mozgott, azóta 1 % alatt van a foglalkoztatáspolitikai szabályozások következményeként is.

3.3.2. számú táblázat – álláskeresési járadékra jogosultak száma

év	nyilvántartott álláskeresők átlagos száma	álláskeresési járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2013.	1390	108	7,8%
2014.	1326	87	6,6%
2015.	1334	103	7,7%
2016.	1156	98	8,4%
2017.	1162	103	8,9%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A lakosság szociális helyzetéről elmondható, hogy magas a város szociális hálójába kapaszkodó családok száma. 2015. március hó 1. napjától a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere jelentős mértékben átalakult, az állam és a települési önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerültek. Ezen időponttól az Szt. csak az állam által kötelezően nyújtott ellátásokra vonatkozó szabályokat tartalmazza, amely ellátások nyújtása főként a járási hivatalok feladat- és hatáskörébe tartozik. Az Szt. 2015. március hó 1. napjától hatályos 45. § (1) bekezdése értelmében a képviselő-testület az e törvény rendelkezései alapján nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján települési támogatást nyújt. Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen:

- a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
- a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
- a gyógyszerkiadások viseléséhez,
- a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

Békés Város Önkormányzata Képviselő-testületének a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális alap- és szakosított ellátások térítési díjáról szóló 6/2015. (II. 26.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Helyi Rendelet) megalkotása során célul tűztük ki, hogy az akkor hatályos jogszabályok alapján ellátásban részesülők köre és az ellátások tartalma lehetőleg megmaradjon, és a 2015. február hó 28-án ellátásra jogosultak számára minimalizáljuk azt a változást, ami az új alapokra helyezett szociális támogatási rendszerből származik. A települési támogatás keretein belül 2015. március hó 1. napjától

- a megszűnő lakásfenntartási támogatás helyett önkormányzati lakásfenntartási támogatás,
- a megszűnő méltányossági ápolási díj helyett önkormányzati ápolási díj,
- a megszűnő méltányossági közgyógyellátás helyett önkormányzati gyógyszerköltség támogatás,
- a megszűnő adósságkezelési szolgáltatás helyett önkormányzati adósságkezelési szolgáltatás

jogcímen szabályoztuk ellátásainkat.
Az önkormányzati segély változatlan néven került szabályozásra, a települési támogatás egyik jogcímeként, illetve külön jogcímen lett nevesítve a kamatmentes kölcsön formájában biztosított önkormányzati segély.
2013. január hó 1. napjától a járási hivatalok feladat- és hatáskörébe tartozik az időskorúak járadéka, az ápolási díj, a kiemelt ápolási díj, az emelt összegű ápolási díj és a tartós ápolást végzők időskori támogatása, az alanyi és normatív alapon megállapítható közgyógyellátás, illetve az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása. 2015. március hó 1-től szintén a járási hivatalok feladat- és hatáskörébe került az aktív korúak ellátása, amelynek két formája a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, és a rendszeres szociális segély helyébe lépő egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás.

Az önkormányzat – törvény keretei között – részben kötelezően, részben önkéntes vállalás alapján rendeleteiben tovább szabályozhat ellátásokat a helyi szokások, körülmények figyelembe vételével. Városunkban az alábbi ellátások, támogatások érhetőek el:

- otthoni szakápolás,
- közművesítési támogatás,
- kommunális adó támogatás,
- rekreációs támogatás.

A szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások és a természetben nyújtott szociális ellátások területén megállapítható, hogy magas az ellátásokat igénybe vevők száma. Ennek valószínűsíthető oka az országban és a térségben lezajló gazdasági krízis-sorozat.

Az aktív korúak ellátása a 3.3.3 számú táblázatban rögzítettek alapján meghatározó mértékben jelenik meg a település alacsony jövedelmű lakosságának körében. Az ellátás alsó korhatára a 18. életév betöltése, a felső korhatár 2010. december 31-ig az 55. életév 5 éven belül való betöltése, 2011. január 1-től az adott személyre irányadó nyugdíjkorhatár 5 éven belül való betöltése.

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás, melynek két típusa van, az egyik a foglakoztatást helyettesítő támogatás, a másik 2015. február hó 28-ig a rendszeres szociális segély, majd 2015. március hó 1-től az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás.

2015. február 28-áig az Szt. 2015. március 1-jén hatályos rendelkezései szerint a jegyzőnek felül kellett vizsgálnia azon személy aktív korúak ellátására való jogosultságát, akinek a részére 2015. március 1-jét megelőző kezdő időponttal rendszeres szociális segélyre való jogosultság került megállapításra. A felülvizsgálat eredményeként meg kellett állapítani, hogy a személy 2015. március hó 1. napjától

- egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult, vagy
- foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult, vagy
- az aktív korúak ellátása, azon belül a rendszeres szociális segély megszüntetéséről kellett dönteni.

2015. december 31-én 138 fő részesült rendszeres szociális segélyben. A felülvizsgálat eredményeként 44 fő részére egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra, 94 fő részére foglalkoztatatást helyettesítő támogatásra való jogosultság került megállapításra, míg 5 fő aktív korúak ellátására való jogosultsága meg lett szüntetve.

Az ellátások vonatkozásában a feladat- és hatáskört 2015. március hó 1-től a járási hivatalok gyakorolják. E területre „nagy mozgás" jellemző, hiszen az ellátásokat minden évben felül kell vizsgálni, közfoglalkoztatásban való részvételkor, munkaviszony létesítésekor, illetve felzárkózást elősegítő megélhetési támogatásban vagy képzési támogatásként keresetpótló juttatásban részesüléskor az ellátás folyósításának szüneteléséről, ezek lejártát követően a továbbfolyósításról vagy megszüntetésről határozatban kell rendelkezni.

Az alábbi táblázat az adott évben december 31-én ellátásban részesülők számát mutatja.

3.3.3,. számú táblázat: Aktív korúak ellátásában részesülők száma

Év	Ellátás megnevezése	Fő	Ellátás megnevezése	Fő
2013.	rendszeres szociális segély	135 fő	foglakoztatást helyettesítő támogatás	444 fő
2014.	rendszeres szociális segély	149 fő	foglakoztatást helyettesítő támogatás	841 fő
2015.	egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	51	foglakoztatást helyettesítő támogatás	827
2016.	egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	64	foglakoztatást helyettesítő támogatás	832
2017.	egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	64	foglakoztatást helyettesítő támogatás	836

Forrás: TeIR, KSH, önkormányzati adatgyűjtés

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb, lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Az önkormányzati törvény az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás- (és helyiség) gazdálkodást. A

törvény rögzíti az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét 2013. január 1-jétől.

Békés Város Önkormányzata Képviselő-testületének az önkormányzati lakások és helyiségek bérletéről, valamint elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 22/2011. (VIII. 26.) önkormányzati rendeletének hatálya kiterjed minden olyan lakásra – beleértve a szükséglakást is–, továbbá a nem lakás céljára szolgáló helyiségekre, amelyek Békés Város Önkormányzatának tulajdonát képezik. Az önkormányzat a tulajdonában álló lakásokat az alábbi jogcímek szerint hasznosítja:

- szociális jellegű bérbeadás
- szakember elhelyezés céljából történő bérbeadás
- piaci alapon történő bérbeadás
- nem lakás céljára történő bérbeadás

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

év	összes lakásállomány (db)		Önkormányzati lakásállomány (db)					
		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Ebből önkormányzati szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Ebből egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2013.	8379	678	194	6	179	6	0	0
2014.	8381	677	186	5	171	5	0	0
2015.	8381	677	182	5	165	5	0	0
2016.	8373	666	179	0	159	0	0	0
2017.	n.a.	n.a.	179	0	159	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

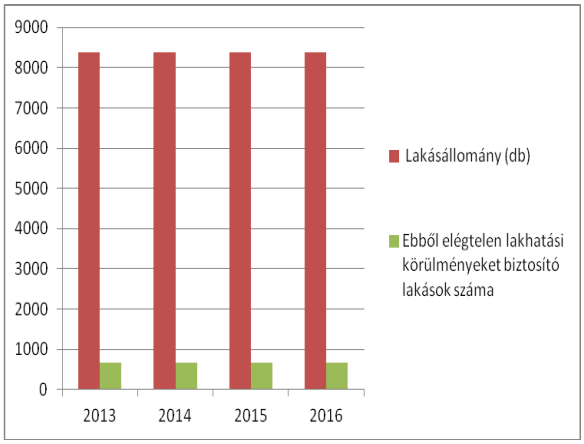

A 3.4.1. számú táblázat a település lakásállományára, azon belül az önkormányzati lakásállományra vonatkozóan nyújt adatokat. A adatok alapján a település lakásállománya 8380 körül stagnál, az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások (komfort nélküli és szükséglakások) aránya 8 % körül mozog.

Az Önkormányzat tulajdonában álló piaci és szociális alapú bérlakások száma jelenleg 179 lakás (tömbházi lakások, családi házak, tanyák), melynek jelentős része, 88 %-a szociális bérlakás. Az adatok magas magántulajdonú lakásszámokat tükröznek. Az önkormányzat rendelete alapján az önkormányzati tulajdonú lakások tekintetében szociális és piaci alapú lakásbérleti rendszert működtet. A lakások üzemeltetési feladatait saját tulajdonú gazdasági társasága útján látja el. Az önkormányzat a tulajdonát képező lakások bérbeadása során törekszik az esélyegyenlőség követelményeinek érvényesítésére. A piaci alapú bérbeadás pályázati rendszerben, a szociális alapú lakások kiutalása rászorultsági alapon történik.
Az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételekkel kamatmentes kölcsön támogatást nyújt új lakás építésére, fűtéskorszerűsítésre. A település víz-, és gázellátottsága közel 100 %-os. Az elmúlt 3 évben a víz- és csatornaközművel még el nem látott településrészek is bekapcsolásra

kerültek pályázati pénzforrások segítségével. A szennyvízcsatornára a város lakó-ingatlanjainak több mint a 90 %-a csatlakozott, mely országos szinten is kiemelkedő arány. A közművesítés magas aránya miatt a település kikerült a társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott települések köréből.

a) bérlakás-állomány

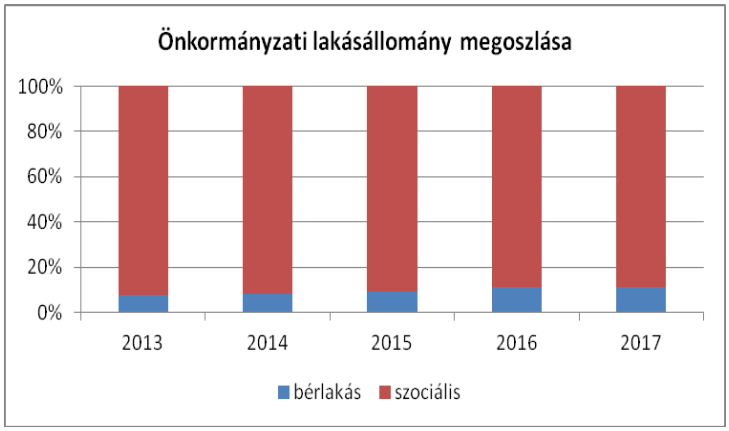

Békés Város Önkormányzata a tulajdonában lévő bérlakásokat (2017-ben 179 bérlakást) a benyújtott kérelmek alapján adja bérbe szociális vagy piaci alapon, illetőleg szakember elhelyezése céljából. A piaci alapon történő bérbeadás pályáztatás útján történik. A pályázatokat az Ügyrendi, Lakásügyi, Egészségügyi és Szociális Bizottság véleményezi, majd ezt követően a Képviselő-testület dönt a szerződések megkötéséről.

b) szociális lakhatás

A szociális helyzet alapján bérbe adott lakásra lakásigénylést kell benyújtani, melyhez csatolni kell a lakásigénylők jövedelemigazolását. A lakásigényeket az Ügyrendi, Lakásügyi, Egészségügyi és Szociális Bizottság veszi nyilvántartásba. Szociális jellegű önkormányzati bérlakásra az az igénylő jogosult, akinek a vele együtt költözőkre tekintettel meghatározott egy főre jutó havi nettó jövedelme (családi pótlékkal együtt) az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 2,5-szeresét nem haladja meg, és nincs olyan hasznosítható ingatlana, járműve, vagyoni értékű joga, amelynek külön-külön számított forgalmi értéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a húszszorosát, vagy együttes forgalmi értéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a hetvenszeresét meghaladja.

A szociális helyzet alapján bérbe adandó önkormányzati lakások bérbeadása a szociális jellegű bérbeadási névjegyzék alapján történik. A névjegyzék elkészítése során előnyben részesíthető az a hátrányos helyzetű igénylő, akinek hátrányos helyzetét a családban lévő munkanélküliség, vagy a lakást érintő jelentős adósságteher terheli, és vállalja, hogy a foglalkoztatási osztállyal munkavállalás céljából együttműködik, vagy átképzésen vesz részt, illetve az önkormányzat által kidolgozott és felajánlott adósságkezelési eljárásban részt vesz.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A településen nem jellemző a nem lakáscélú ingatlanokban történő lakhatás.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

Békés városában a hajléktalanná válás okai az elmúlt évben is meglehetősen sokszínűnek voltak. Az a tapasztalatunk, hogy a hajléktalanság bekövetkezésében továbbra is központi jelentőségű tényező a *lakástalanság.* Kevés az ún. “olcsóbb” lakás, albérlet. Ennek következtében csak a piacon lehet (bér)lakáshoz jutni, igen magas összegért. A városban elérhető jövedelmek, esetleg jövedelempótló juttatások nem teszik elérhetővé a bérlést. Ezek a körülmények, valamint a közüzemi díjak folyamatos megemelkedése egyfajta, a hajléktalanság irányába mutató lejtőt képeznek, elsősorban az alacsony jövedelmű, esetleg munkanélküli vagy más okból szociális segítségre szoruló családok vagy egyének számára. Minden évben több olyan ügyfél kerül a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ által működtetett hajléktalanok átmeneti szállására, aki nem

lakás céljára szolgáló „épületben”, fóliasátorban, fabódéban lakik. Ők a téli időjárás beköszönte előtt nehezen költöznek be az intézménybe, de a nagy hidegben többnyire elfogadják a segítséget, és gyakran hosszútávon is lakókká válnak. A bekerült gondozottak közül 28 fő (52 %) a lakástalanságot jelölte meg elsőszámú problémaként. A *kapcsolati konfliktusok (válás, élettársi kapcsolatok felbomlása, szülőkkel történő összeveszés*) 15 fő (28 %) bekerülésénél állt okként a háttérben. Ehhez társul gyakran problémaként a függőséget kiváltó anyagok használata, a fizikális és mentális egészség romlása.
Az elmúlt évben stagnálni látszik a *gazdasági okokból* bekövetkező hajléktalanság aránya, (*munkanélküliség, önálló életkezdés és a lakáshoz jutás nehézségei, tartós szegénység)*, hiszen mindössze 6 fő (11 %) került be a szállóra ezen okból kifolyólag.
Az intézmény szakemberei elsődleges és állandósult problémaként észlelik azt a jelenséget, hogy a hajléktalan emberek között folyamatosan magas számban találhatóak meg a mélyszegénységben élők, a jövedelem nélküliek. Az *intézményekből való kikerülés (pszichiátriai intézet, kórház, börtön)* miatt 4 fő (7 %) lett hajléktalan. Egy fő (2 %) gondozottnál a *váratlan krízishelyzet (házát lakhatatlanná nyilvánították, majd lebontották és ebből kifolyólag lakástalanná vált)* váltotta ki a hajléktalanságot.
A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ fő feladata továbbra is a gondozottak ellátása, fejlesztése, az önálló életvitelhez szükséges képességek helyreállítása, habilitáció, rehabilitáció. Tapasztalat, hogy a hajléktalan emberek problémáinak nagy része a magukra utaltságból fakad, csak az intézményi ellátásokra számíthatnak, hiszen családi háttér aktív támogatása egy-két kivételtől eltekintve nincs. Az ellátás során célzott területek a fizikai és mentális állapot javítása, ami lehetővé teszi a munkahely-keresést, illetve a támogató, motiváló családi, társadalmi környezet visszaállítása, sikertelenség esetén „helyettesítése” professzionális segítővel.
A téli, hideg időszak beállta előtt a szállókon megkezdődik a felkészülés az új lakók fogadására. Több csatornán (Békési Újság, internetes felületek) tájékoztatták a lakosságot arról, hogy hova fordulhatnak segítségért, illetve támogatásra szoruló egyént észlelvén kit értesítsenek. A felkészülés másik területe magán az intézményi telephelyeken zajlik, ahol gondoskodnak a férőhelyen felüli befogadás lehetőségéről is, pótágyak, matracok, ágyneműk előkészítésével. Szükséges némi tartós élelmiszer, és ruhanemű biztosítása is, mert gyakran a krízishelyzetben lévő hajléktalan egyén a saját ellátásához szükséges minimális feltételekkel sem rendelkezik, ezért ezek azonnali pótlása szükséges.

Békés városában a Napkelte-Hajléktalanok Nappali Melegedője 20 fő befogadására alkalmas. A nappali melegedő szolgáltatásai heti 40 órában vehetőek igénybe. Az igényekhez igazodva a nappali tartózkodás keretében lehetőség van társas kapcsolatok kialakítására, kötetlen beszélgetésekre, tévézésre, tisztálkodásra, könyvtár használatára, ruhapótlásra, szociális és mentális segítségnyújtásra. Továbbá lehetőség nyílik az igénybevevőknek személyes ruházatuk tisztítására, ételmelegítésre, főzésre és az étel elfogyasztására. A közterületen élés tilalmára vonatkozó jogszabály-módosítás következtében a melegedő szolgáltatásai 2019. január 1-től hétfőtől vasárnapig 8-18 óráig lesznek elérhetőek. A gondozásból kikerült 20 fő közül 8 fő szállóra költözött, 12 fő gondozásának indokoltsága megszűnt. Békés városában a hajléktalanok átmeneti szállói 50 férőhellyel és 5 telephellyel rendelkeznek (női szálló: 10 férőhely, férfiszálló: 21 férőhely, vegyes szálló 19 férőhely). A szolgáltatás célja, hogy 12 havi időtartamra (mely hosszabbítható) biztosítsa az otthont, segítő közösségével részben a családot is pótló, biztonságos hátteret nyújtson a rendszeres munkavégzéshez, valamint a későbbi autonóm életvitel megalapozásához, társas kapcsolatok rendezéséhez.

***e)* lakhatást segítő szociális támogatások**

A lakásviszonyok jellemző problémái a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, hátralékok felhalmozódása. Helyi Rendeletünk alapján az önkormányzati lakásfenntartási támogatás a

szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez nyújtott hozzájárulás. Rendszeres kiadás a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a csatornahasználat és a szociális jellegű önkormányzati bérlakás lakbére.
Békés Város Önkormányzata a szociálisan hátrányos helyzetben lévő, eladósodott, de fizetőkészséget mutató családok adósságterheinek enyhítése és lakhatási feltételeik megőrzése, körülményeik javítása céljából az e rendeletben foglalt feltételekkel önkormányzati adósságkezelési szolgáltatást nyújt. Az önkormányzati adósságkezelési szolgáltatás adósságcsökkentési támogatásból és adósságkezelési tanácsadásból áll. A szolgáltatás körébe vonható adósságtípus a víz- és csatornahasználati díjtartozás, az áramdíj tartozás és a gázdíj tartozás.

3.4.2. számú táblázat - Támogatásban részesülők

év	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2013.	1295	68
2014.	1103	110
2015.	1066	27
2016.	934	17
2017.	814	11

Forrás: TeIR, KSH Tstar

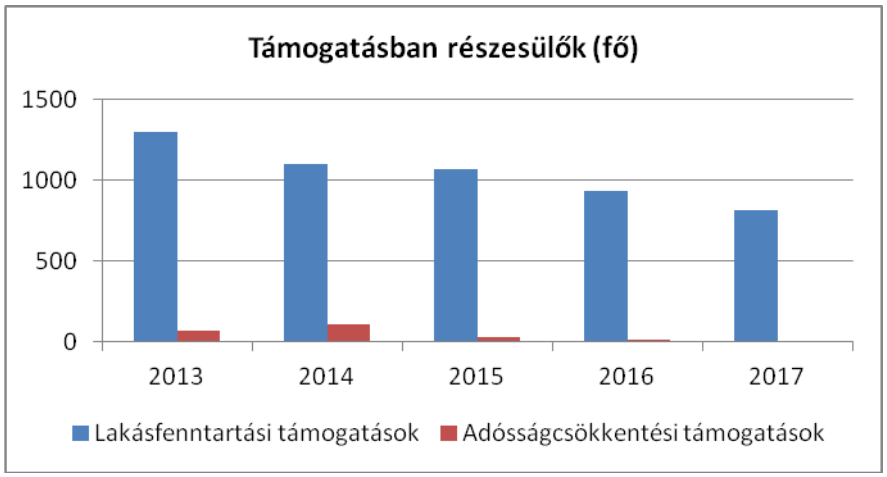

***f)* eladósodottság**

Komoly problémát jelent napjainkban az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő, vagy alacsony jövedelmű idős, vagy több gyermekes családok esetében. Jelentősen megnövekedett az eladósodott családok száma a 2008. évben bekövetkezett gazdasági válság miatt, s ez a célcsoport vált leginkább veszélyeztetetté a lakásuk elvesztése, a hajléktalanná válás, vagy fizetés hiányában a közműszolgáltatások kikapcsolása miatt. A lakosság eladósodását mutatja a hivatalhoz érkezett Végrehajtó Iroda által küldött hirdetmények száma, a bérlakások adósságtartozása, illetve az adósságkezelési szolgáltatásban részesülők magas száma, mint ahogyan azt az előző pontokban részletesen kifejtettük.

***g)* lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása**

Városunk mezőgazdasági jellegéből adódóan vonzáskörzetében több tanya ingatlan található, amelyek jellemzően magántulajdonban állnak. Lakosságuk jellemzően elöregedő. A város külterületéhez tartozó, régen mezőgazdasági központként funkcionáló bérlakásokat is magába foglaló ingatlanterület több lakatlan ingatlannal, épületegyüttessel jelenleg újrahasznosításra vár.
A legnépesebb külterületi lakott hely Malomasszonykert és X. kerület, közvetlenül a várost átölelve, belterületéhez kapcsolódva. E rész infrastruktúrája részben kiépült, a szolgáltatások bővítésére magánerő szükséges.
Külterületen a mindennapi életet a kerékpárút, a járda hiánya, állapota nehezíti. Néhány helyen a belvízelvezető-rendszer hiánya is gondot jelent, melynek megléte a lakók életminőségének javítását, mindennapi életük megkönnyítését is szolgálná. Az időnként csapadékos időjárás miatt kialakuló belvíz nagy gondot jelent a városnak, különösen ezeken a településrészeken. Az időszakonként jelentkező, visszatérő belvízvédelmi probléma súlyos vagyoni károkat okoz az ott lakóknak és a településnek is.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

***a)* a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)**

A 2008-ban készült Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) 4 szegregátumot jelölt a városban, ezek közül három lényegileg összefüggő, kialakulásuk ideje között vannak különbségek. A IV. számmal jelzett szegregátum az előzőekből történő „kirajzással” alakult ki és ma is növekszik, de a lakhatási körülményekben lényeges javulást mutat a korábbiakhoz képest.

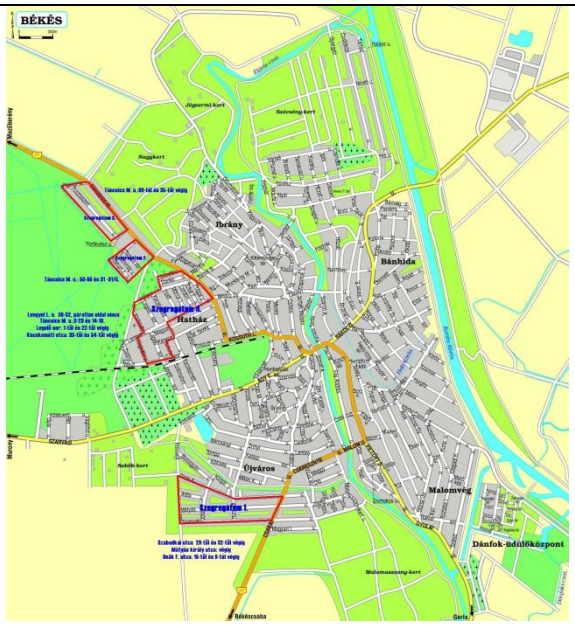

Szegregátumok az IVS alapján

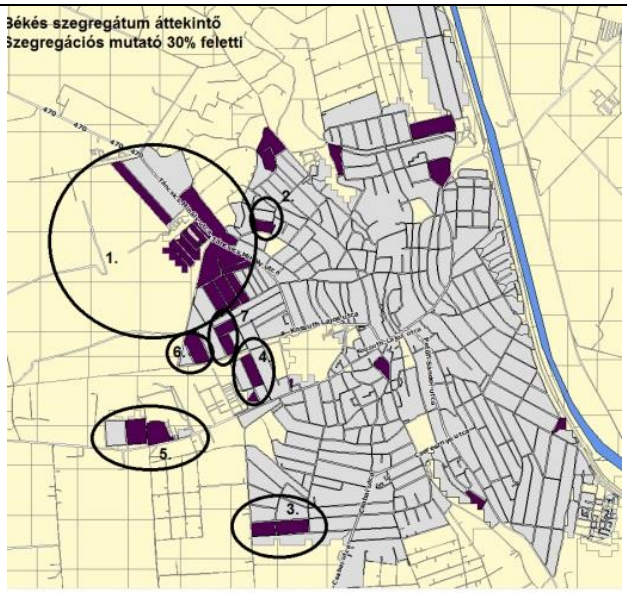

Szegregátumok és veszélyeztetett területek az ITS-ben

A 2011-es népszámlálás adataira épülve készült el az Integrált Területfejlesztési Stratégia (ITS), mely új paraméterek mentén 6 szegregátumot és veszélyeztetett területeteket jelölt meg. Ezek problémaforrása a nem megfelelő lakhatási körülmények mellett a mélyszegénység.

***b)* a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)**

A szegregátumokban a lakosság korösszetétele jelentősen eltér: a város egészének átlagéletkora valamivel 41 év fölött van, a szegregátumoké 34-35 év.
A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapítására vonatkozó szabályok 2013. szeptember 1. napjától szigorodtak, de a Gyvt. 67/A §. (1) bekezdés c) pontja a hátrányos körülmények közé sorolja az elégtelen lakókörnyezetet is, melyek az ITS-ben megjelölt szegregátumok teljes területére vonatkoznak. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma a megváltozott szabályok miatt csökkent, ezen belül azonban a szegregátumban élők aránya nőtt.

***c)* szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai**

A szegregátumok esetében a közösségek, családok szoros kötődése tapasztalható. A fiatalabb nemzedékek elköltöznek a családi házból, de ahhoz közel, a szomszédos utcákban telepednek le. Így alakult ki az 1970-es évektől kezdődően a 4. számú. szegregátum, illetve az 1. számú szegregátum így bővült a Szabadkai utcától a városközpont felé. A városközpont felé húzódva a lakhatási, infrastrukturális körülmények valamelyest javultak, azonban anyagi helyzetük miatt az 50-100 éves családi házakat vásárolják meg, így a lakásállomány hiányosságai is újratermelődnek.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 5. § (1) bekezdése előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
b) a fogorvosi alapellátásról,
c) az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
d) a védőnői ellátásról, és
e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A szociálisan rászorultak részére a személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és lakosságszámtól függően a szakosított ellátásokat.
Szociális alapszolgáltatások a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás. Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény.
Békés városban az Szt. 86. §-a értelmében a települési önkormányzat kötelezettségei az alábbi személyes gondoskodás nyújtására terjednek ki:

- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés,
- idősek nappali ellátása,
- pszichiátriai betegek nappali ellátása,
- szenvedélybetegek nappali ellátása,
- hajléktalan személyek nappali ellátása.

Ezen ellátások biztosítása mellett Békés város a következő szociális alap- és szakosított ellátásokat biztosítja, részben a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ, részben a városban működő egyházi- és civil szervezetek által:

- támogató szolgáltatás,
- pszichiátriai betegek részére nyújtott közösségi alapellátás,
- szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- hajléktalan személyek átmeneti szállása.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az élelmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.
Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

*a) A*z **egészségügyi alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés**

Békés Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 11/2010. (III.26.) rendeletével megállapította és kialakította a Békés Város közigazgatási területén működtetési jog alapján önálló orvosi tevékenység folytatására kijelölt háziorvosi körzeteket, mint az egészségügyi alapellátások körzeteit, a területi ellátási kötelezettségre a feladat-ellátási szerződést az alapellátásban résztvevő orvosokkal megkötötte, így biztosítva a lakosság részére az egészségügyi ellátáshoz a hozzáférést.

A magyar alapellátás jelenleg legjobban fenyegetett, kiüresedő szakmái a háziorvosi és fogászati szakterület. Körzetek szerint 8 felnőtt háziorvos, 4 gyermek háziorvos és 4 fogorvos látja el a lakosságot. Betöltetlen praxis nincs. Városunkban az országos átlagnál kedvezőbb a helyzet, hiszen minden háziorvosi és fogorvosi praxis betöltött.

Városunk kórházzal nem rendelkezik, a legközelebbi kórház mintegy 10 kilométer távolságra, Békéscsabán található. A Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő szakrendelőiben ellátott betegek a magasabb progresszivitású szinttel rendelkező fekvőbeteg ellátás felé, a Békés Megyei Központi Kórház Békéscsabai Dr. Réthy Pál Tagkórházába vannak továbbküldve és beutalva a kivizsgálást követően, szükség esetén.

A házi gyermekorvos feladatait védőnők közreműködésével, gyermekápoló igénybevételével végzi. Valamennyi védőnő rendelkezik az előírt képesítéssel, szakmai felügyeletüket az ÁNTSZ illetékes vezető védőnője látja el. Békés Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 39/2012. (XII. 13.) önkormányzati rendeletében állapította meg a védőnői és iskolavédőnői körzeteket. A Védőnői Szolgálat a Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő struktúráján belül működik. A védőnői körzetek száma 7, a közoktatási intézményekkel rendszeres kapcsolatban álló iskolavédőnők száma 3.

Békés Város Önkormányzata Képviselő-testülete az iskola-egészségügyi és az ügyeleti alapellátás körzeteinek meghatározásáról szóló 29/2016. (XII. 13.) rendelettel állapította meg az iskolaorvosi

és orvosi ügyeleti körzethatárokat. A város közigazgatási területén az ügyeleti feladatokat az 5665 Pusztaottlaka, Felszabadulás u. 14. szám alatti székhellyel rendelkező ALFÖLD AMBULANCE KFT. látja el, feladat-átadási/átvállalási szerződés alapján.
A város területén 4 gyógyszertár található.

Az iskolaorvosi ellátás a Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő struktúrájába integráltan működik 1 fő főállású iskolaorvossal és 1 fő személyes közreműködő szakorvossal.

A felnőtt- és gyermek háziorvosi rendelők, a fogorvosi rendelők, a védőnői szolgálat és a központi orvosi ügyelet épületei önkormányzati tulajdonban állnak.

b) Az egészségügyi szakellátáshoz való hozzáférés

A város egészségügyi helyzetére jellemző a több (3) telephelyes szakellátás, amelyet a Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő lát el, jelenlegi gazdasági adottságai mellett megfelelőnek tekinthető. A Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő telephelyi struktúrája szerint három telephellyel rendelkezik:

1. a József Attila u. 5 szám alatti központi telephelyen helyezkednek el a szakrendelőik többsége, az igazgatás, a védőnői és háziorvosi szolgálatok,
2. a Vásárszél u. 2 szám alatt a bőrgyógyászat, a pszichiátria, valamint az addiktológia,
3. a Körösi Csoma Sándor u. 6-14 szám alatti telephelyen a gyógyfürdő: reumatológiai, ortopédiai és foglalkozás egészségügyi szakrendelésekkel, valamint a fizioterápiával, gyógytorna és a balneoterápiával, továbbá itt található az uszoda is.

Az Intézmény gazdálkodási jogköre: önálló költségvetési szerv. Fenntartója Békés Város Önkormányzata, működtetője Békés Város Önkormányzata és a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (rövidítve NEAK, volt OEP).

A Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő a járóbeteg és gondozói szakellátást végzi, ez szakmakódok szerint mindösszesen 24 szakorvosi szakrendelést jelent, tehát a szakorvosi ellátások széles spektruma áll a Békés járási lakosság rendelkezésére, amelyek mindegyike a Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő struktúrájában működnek: belgyógyászat, sebészet, szülészet-nőgyógyászat (terhesgondozás), fül-orr-gégészet, szemészet, neurológia, urológia, tüdőgyógyászat és tüdőgondozás (pulmonólia), pszihiátria szakrendelés és pszihiátria gondozás, addiktológia, általános laboratórium, általános röntgendiagnosztika, ultrahang diagnosztika, csecsemő- és gyermekgyógyászat, ortopédia, reumatológia, foglakozás-egészségügyi ellátás, fizioterápia, bőr- és nemibeteg gondozás.

A Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdó szakorvosi óraszámának kapacitása: heti szakorvosi óraszám összesen 651. A szakorvosi óraszámokon túlmenően még heti 80 óra nem szakorvosi óraszám van a fizio- és mozgásterápián.

Humánerőforrás tekintetében az Intézet engedélyezett közalkalmazotti létszáma 106 fő. Ebből az egészségügyi közalkalmazottak létszáma következő: 9 fő szakorvos, 61 fő egészségügyi szakdolgozó. A közalkalmazott szakorvosok mellett személyes vállalkozó szakorvosok létszáma 19 fő. Látható az adatokból, hogy a szakrendelők szakorvossal való ellátottsága maximális, illetve vannak szakrendelések, ahol kettő vagy három szakorvos is dolgozik.

Az önkormányzat fenntartásában működő Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő az egész békési járás járóbetegek szakorvosi ellátását végzi. Az intézmény az egyik legnagyobb szakrendelő a megyében óriási betegforgalommal. Az ellátott településektől átlagosan 10 km-rel közelebb van, mint a kórházak, ezért indokolt a betegek járóbeteg-ellátás felé terelése.

A következő táblázat adatai alapján - amely a Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő járóbeteg szakellátás betegforgalmi/teljesítmény mutatóit szakrendelésekre bontva szemlélteti a labordiagnosztika kivételével - látható, hogy az intézet szakrendelésein megforduló betegek számában nincs jelentős változás az elmúlt években.

3.6.1. táblázat: A Békési Gyógyászati Központ betegszámai szakrendelések szerint

	2016. évi betegszám	2015. évi betegszám	2014. évi betegszám	2013. évi betegszám	2017.évi betegszám
I. belgyógyászat	561	554	512	523	578
II. belgyógyászat	2277	2155	2521	2637	2246
sebészet	4465	4343	4719	4400	4630
Nőgyógyászat I.	1891	1908	1895	1887	1841
Nőgyógyászat II.	2215	2171	2259	2290	2322
füll-orr-gégegyógyászat	4934	5282	5850	5576	5146
szemészet	3164	3185	3246	3190	3199
bőr és nemibeteggyógy.	5553	5471	5578	5468	5196
neurológia	1968	1905	2004	1913	2199
ortopédia	948	949	760	797	993
urológia	2138	1790	1764	1775	2141
rheumatológia	2110	2506	2233	2125	2350
elmegyógyászat és gondozó	3434	3331	3365	3453	3418
tüdőgyógyászat és gondozó	10058	9685	9973	9404	9568
addiktológia és gondozó	96	109	107	88	94
röntgendiagnosztika	7495	6795	6632	6745	7176
UH labor	3391	3833	3884	3103	3166
fizio és mozgásterápia	1606	1790	1802	1766	1750
foglalkozás eü.	146	53	187	292	224
nappali ellátás	658	606	559	599	591
gyermek MSZSZ	68	67	77	68	79
nőgyógyászat MSZSZ	111	157	177	195	79

A békési egészségügyi ellátás betegforgalmát (a fogorvosi ellátásokra nem közöl adatokat a TeIR) az alábbi táblázat és grafikon jól érzékelteti.

3.6.2. táblázat – A békési egészségügyi ellátás betegforgalma

Betegellátás formája / Év	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
A háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen	116 176	124 306	110 764	117 988	
A házi gyermekorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen	28 871	27 690	26 665	27 366	
Megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban	168 464	172 608	n.a.	165 390	

Forrás: KSH, TeIR

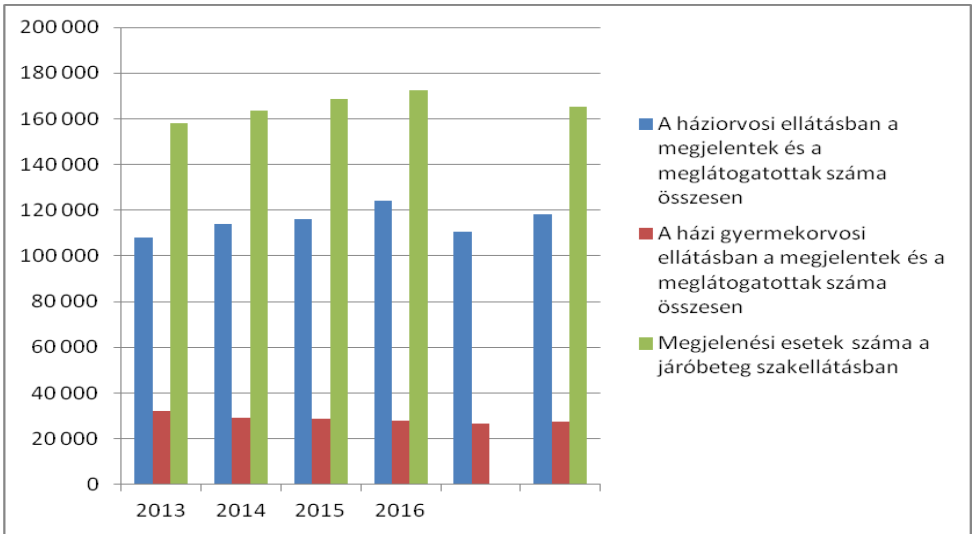

Az alapellátásban felfedezhető a tendencia, hogy a lakosság öregedésével a gyermekorvosi ellátások száma valamelyest csökken, a felnőtt háziorvosok betegforgalma viszont nő. A lakosság egészségi állapotát viszont sajnos az a tény jelzi, hogy a csökkenő lakosságszám mellett sem látunk lényeges csökkenést a betegforgalomban.

Településünkön biztosított az életminőség javítását és egészségfejlesztést szolgáló intézkedések (Eütv.), a család és nővédelmi gondozás keretében a családtervezés, fogamzás előtti gondozás, genetikai tanácsadás és a várandós, szoptatós anya gondozása, továbbá az ifjúsági egészségügyi gondozás Eütv. szerinti speciális feladatainak ellátása.
Magyarország népességének egészségi állapota közismerten rossz, és az utóbbi években jelentősen emelkedik a daganatos betegségek száma. Minden negyedik haláleset daganatos betegség miatt következik be (1997 óta 24 % fölött van, az utóbbi években négyszer meghaladta a 26 %-ot). A rendszeres szűrővizsgálaton való részvétellel a megbetegedések jelentős hányada elkerülhető lenne. Bizonyítékon alapuló, egyszerűen elvégezhető és hatásos szűrővizsgálati eljárás az emlőrák, egyes nőgyógyászati daganatok, és a vastagbélrák korai felfedezésére áll rendelkezésre. Az ezekben rejlő lehetőségek még nem kellően kihasználtak.
Békés lakosságának szűrővizsgálati részvételi arányára statisztikai adatgyűjtés részleges és hiányos, továbbá nem áll rendelkezésre adat az egészségügyi ellátás keretében végzett felvilágosító tevékenység által elért személyek számának meghatározására sem, annak ellenére, hogy ilyen előadások rendszeresen szervezésre kerülnek. A szűrővizsgálatokon való részvételre a Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő szakorvosi rendelőiben, a területileg illetékes kórházban, és

2018. áprilisától a Békési Egészségfejlesztési Irodában van lehetőség. A szakemberek tapasztalatai alapján a részvétel alacsony.

b) **prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés**

Az elsődleges megelőzés (primer prevenció) célja a megbetegedés bekövetkezésének megelőzése, a fizikális ellenálló képesség, a mentális jólét, a környezeti biztonság megőrzése és erősítése. A primer prevenció alapvetően összefügg az egyén életmódjával. A másodlagos megelőzés (szekunder prevenció) célja az elváltozások korai felismerése és azonnali hatásos kezelése a betegség kivédése és a fizikai egészség visszaállítása érdekében; a szekunder prevenció egyik alapvető eszköze a szűrés. A harmadlagos megelőzés (tercier prevenció) a daganatos betegek ill. a daganatos betegségen átesettek esetében a gondozói hálózat működtetését, valamint a szív- és érrendszeri betegek ill. az akut manifesztációkon átesett egyének célzott rehabilitációját jelenti.

A szociális, egészségügyi intézmények, civil szervezetek közötti kapcsolat kiemelkedő fontosságú a megelőzésben, a problémák kezelésében, a szűrőprogramokhoz jutásban, melyeket a Népegészségügyi Program is kiemelten kezel. Kóroki összetétel alapján vezető halálok a szív- és érrendszeri betegség. Ezt követik a daganatos betegségek, az emésztőrendszer és a légző rendszer betegségei. A háziorvosok statisztikai adatai szerint a felnőtt lakosság megbetegedései között a magas vérnyomás, a keringési zavar okozta szívbetegségek állnak az első helyen, ezt követik a mozgásszervi betegségek. Magas arányt képvisel a korspecifikus cukorbetegség, és a különböző légúti megbetegedések is.

Fontos a nőgyógyászati daganatos megbetegedések megelőzésében nagy szerepet játszó méhnyakrák szűrésének további folytatása, a nők minél szélesebb körű bevonása. A védőnők és a háziorvosok jelentős prevenciós munkát végeznek, a városban egyre nagyobb szerep jut a megelőzésnek. A kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított, egészségügyi szűrések térítésmentesen és önkéntes bejelentkezés alapján mindenki számára hozzáférhetőek.
Az iskola egészségügyi tevékenység keretén belül a gyermekeknél, tanulóknál egészségügyi szűrővizsgálatok, tisztasági vizsgálatok, fej tetvességi vizsgálatok, szomatikus fejlettségi vizsgálatok, csoportos egészségnevelés és egyéni mentális gondozás történik.

A prevenció és szűrővizsgálatok területén fontos előrelépés jelentett, hogy a Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdője az EFOP-1.8.19-17 kódszámú pályázati kiírás keretében 90 Millió Ft vissza nem térítendő Európai Uniós Támogatást nyert el az Egészségfejlesztési Iroda (EFI) járási szervezésére, megvalósítására. A program megvalósításának időtartama: 24 hónap. A program megvalósításának ideje: 2018.április 1- 2020.április 1. A pályázat 2 éves időtartama alatt 5000 fő pácienst a Békési járás területéhez tartozók köréből szükséges bevonni a programba. A projekt „Az alapellátás és népegészségügy rendszerének átfogó fejlesztése – népegészségügy helyi kapacitás fejlesztése" című pályázati felhívás keretében benyújtott és Egészségesen Békésben!- Egészségfejlesztési Iroda létrehozása Békésen.

A Békési EFI iroda szolgáltatásai: Egészségnapok, szűrőprogramok szervezése, egyéni állapotfelmérés, testmozgást ösztönző közösségi programok, egészséges táplálkozást ösztönző közösségi programok, szív-és érrendszeri betegek klubja, cukorbetegek klubja, daganatos betegek klubja, egészséges életmódklub, időseknek (60 év felettiek) szóló programok, szenvedélybetegek csoportja és mentálhigiénés problémákkal küzdők csoportja, mentálhigiénés tanácsadások,

foglalkozások, kiégés-prevenciós program, iskolai érzékenyítő programok, szülői készségek fejlesztését szolgáló programok.

***c)* fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés**

A KLIK fenntartásában működik a Békés Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Békési Tagintézménye, mely a gyermekek fejlesztését oldja meg. A gyógytestnevelés teljes körűen megoldott városunkban. Az általános iskolák 3. osztályában az úszás a testnevelés tantárgy része, helyszíne a Békés Uszoda.

A Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő mozgásszervi betegségek gyógyítását végző telephelyén, a gyógyfürdőben valamennyi fogyatékosságra kiterjedő, komplex akadálymentes környezet került kialakításra. Itt vehető igénybe gyógytorna, gyógymasszázs, gyógyúszás, balneoterápia, galvánkád kezelés, tangentor kezelés, szénsavkezelés, iszapkezelés, súlyfürdő, illetve a fekvőbeteg-ellátást kiváltó „járóbetegek egynapos ellátása".

Az itt végzett terápiás ellátások hozzájárulnak a mozgásszervi betegek állapotjavulásához, a rehabilitációs tevékenység hozzájárulhat a fogyatékkal élők számának csökkentéséhez, a munkaerő-piacra történő reorganizációjukhoz. A betegségek kezelése mellett a gyógyászati központ nagy hangsúlyt fektet a megelőzésre, amely keretei között a lakosság számára teljes körű megelőző, ellátó és rehabilitációs szolgáltatásokat szervez, bevonva a szociális és otthoni szakápoló szolgáltatókat is. Az infokommunikációs rendszer továbbfejlesztésével gyorsabbá, a betegek számára átláthatóbbá vált a működés.

3.6.3. táblázat - A Gyógyfürdő 2017.évi beteg- és vendégforgalma

vény jogcíme	szolgáltatás	2017.év esetszám
általános vény	18 éves kor alatti gyógyúszás	283
	gyógyvizes gyógymedence	10515
	iszappakolás	1122
	orvosi gyógymasszázs	8785
	súlyfürdő	3424
	szénsavas fürdő	581
	víz alatti csoportos	5617
	tangentor	2104
közgyógy. vény	18 éves kor alatti gyógyúszás	
	gyógyvizes gyógymedence	665
	iszappakolás	99
	orvosi gyógymasszázs	536
	súlyfürdő	106
	szénsavas fürdő	124
	víz alatti csoportos gyógytorna	298
	tangentor	219
közgyógy. vény (üzemi baleset)	gyógyvizes gyógymedence	15
	súlyfürdő	0
	tangentor	0
vény összesen		**34311**

A 2017. évben 34311 vény lett kiállítva a Gyógyfürdőben, továbbá a Gyógyfürdő szolgáltatásai között 859 kezelőlap lett elszámolva a balneo terápiás részlegen. Relaxációs célból 1207 fő vendég vette igénybe a gyógyfürdői szolgáltatásokat. 2017.évben összesen 828 fő békési lakcímmel rendelkező 60 év feletti nyugdíjasnak állított ki az önkormányzat határozatot, amely ingyenes Gyógyfürdő és Uszoda szolgáltatásra használatára jogosította a felhasználót.

***d)* közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése**

2012. december 31-ig Békés Város Önkormányzata a fenntartásában működő intézményekben biztosította a közétkeztetést, 2013. január 1-től azonban a területén működő önkormányzati és állami fenntartású köznevelési intézmények közétkeztetésének a feladata is rá hárult.
A közbeszerzési eljárás egyik indikátora rögzítette, hogy a nyertes a gyermekek egészséges táplálkozását biztosító „Minta-menza, Menza minta" program kritériumainak megfelelve végzi a gyermekétkeztetést.

***e)* sportprogramokhoz való hozzáférés**

A Békés Városi Kecskeméti Gábor Kulturális, Sport és Turisztikai Központ, mint a sportcsarnok és a városi sportpálya kezelője számos városi szabadidős és tömegsport versenyt rendez, melyekre a roma nemzetiségűek nagy számban jelentkeznek.
A Roma Nemzetiségi Önkormányzat, a roma kötődésű civil szervezetek közösségi programjai között sportnap, gyermeknap keretében zajló sportversenyek rendszeresen szerepelnek, melyekre a díjakat részben a városi önkormányzat biztosítja. Többször városunk rendezte a Békés Megyei Cigánylakosok Sportnapját. A város 47 éve rendezi meg az iskolák közötti Kállai Jenő emlékversenyt, ez az egyetlen, amelyiken a túlkoros gyermekek is szerepelhetnek.
A város évi 16 millió forintot fordít a sportszervezetek támogatására, a szabadidős és tömegsport rendezvények szervezésére, támogatására. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nagy számban a Békési Futball Club, a Békési Tornaegylet Ökölvívó Szakosztálya, a Surman Boksz Club színeiben szerepelnek, a Békési Férfi Kézilabda Klub játékosa Ásós Miklós.
A legnépszerűbb szabadidős sporttevékenység körükben a kispályás teremlabdarúgás.

***f)* személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés**

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény rendelkezései szerint az egyenlő bánásmód követelményét a szociális biztonsággal összefüggésben érvényesíteni kell, különösen a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, valamint a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása során.
Békés városban az Szt. 86. §-a értelmében a települési önkormányzat kötelezettségei az alábbi személyes gondoskodás nyújtására terjednek ki:

- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés,
- idősek nappali ellátása,
- pszichiátriai betegek nappali ellátása,
- szenvedélybetegek nappali ellátása,
- hajléktalan személyek nappali ellátása.

Ezen ellátások biztosítása mellett Békés városban a következő szociális alap- és szakosított ellátások vannak biztosítva, részben a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ, részben a városban működő egyházi- és civil szervezetek által:

- támogató szolgáltatás,
- pszichiátriai betegek részére nyújtott közösségi alapellátás,
- szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- hajléktalan személyek átmeneti szállása.

Békés városban a személyes szociális szolgáltatások jelentős részét az önkormányzat fenntartásában 2013. június hó 30. napjáig működő, azt követően a Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás fenntartásába kerülő Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ végzi. Ellátást nyújtanak továbbá az alábbi, állami és nem állami (egyházi és civil) fenntartású intézmények és szoláltatók:

- Békés Megyei Hajnal István Szociális Szolgáltató Centrum (idősek ápolását, gondozását végző bentlakásos intézmény),
- Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió (étkeztetés, házi segítségnyújtás),
- Mentálhigiénés Egyesület (pszichiátriai betegek nappali és közösségi ellátása, szenvedélybetegek nappali és közösségi ellátása, szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátása),
- az „ÉRME" Élet-Remény-Munka-Esély Közhasznú Alapítvány fenntartásában működő Békés-Rehab Integrált Szociális Intézmény (fogyatékos személyek nappali ellátása, pszichiátriai betegek nappali ellátása)
- Szent Lázár Alapítvány (pszichiátriai betegek nappali ellátása)

A szociális és gyermekjóléti ellátás területén Békés Város Önkormányzata teljesíti a Szt. és a Gyvt. által számára meghatározott ellátási kötelezettségét, és a hátrányos helyzetű csoportokra irányuló szolgáltatásai elősegítik az esélyegyenlőség gyakorlatban történő érvényesülését.
A Gyvt. 40/A §-ának hatálybalépésével a járásszékhely önkormányzatra hárul a járási hatókörű gyermekjóléti központ működtetése is, ami az ellátórendszer bővülésével járt.

***g)* hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor**

Az önkormányzati intézmények az ügyintézés és a foglalkoztatás során megelőzik és megakadályozzák a hátrányos megkülönböztetést, mindent megtesznek az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.

***h)* pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül**

- a Magyar Élelmiszerbank Egyesület és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal által biztosított EU élelmiszeradományban városunk a program végéig kiemelt partnerként szerepelt.
- a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ minden évben nyári tábort szervez, ahol 7-12 év közötti gyermekek felügyeletét biztosítja, különös figyelmet fordítva a klienskörbe tartozó hátrányos- és halmozottan hátrányos gyermekek bevonására.
- A Békés Város Önkormányzata által szervezett Városi Karácsonyi Ünnepség során minden évben tartós élelmiszercsomaggal segíti a rászorulókat. 2017-ben 145 csomag került átadásra. Az egyének és családok kiválasztása a jelzőrendszer tagjainak véleménye és javaslata alapján történik.
- Békésen 2011. január hó 8. napján kezdetét vette a „Hét krajcár" program, amely során - *a nyári szünet kivételével* - természetbeni ellátásként minden szombaton 150 gyermek jut meleg ételhez, ami vagy tartalmas leves, vagy „klasszikus" főétel.

- Alkalomszerűen nem karitatív szervezetek is bekapcsolódnak az ételosztásba, 2017-ben például a kézilabda klub szervezett ételosztást.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

Településünkön a közösségi életnek elsősorban a Békés Városi Kecskeméti Gábor Sport és Turisztikai Központ, a Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum, a Békés Városi Püski Sándor Könyvtár és a Civil Ház biztosít helyet. A különböző kulturális műsorok, programok mellett az önképzés és önkifejezés fontos helyszíne. Különböző tanfolyamok, művészeti csoportok működnek az intézmények keretében, de helyet ad a helyi egyesületeknek, kluboknak is. A város segíti a civil szervezetek működését, a szabadidő tartalmas, hasznos és egészséges eltöltését, városunk természeti értékeinek megismerését, kulturális, történelmi, néprajzi hagyományainak bemutatását, a kézműves kultúra elsajátítását, a közösséget építő magatartásformák kialakítását. Az intézmények helyet biztosítanak az önművelődésnek, a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló rendezvényeknek, civil szervezeteknek.

A civil szervezetek aktívak, sokszínű tevékenységeikkel hozzájárulnak a város fejlődéséhez. Az Önkormányzat pályázati lehetőségek biztosításával, a Civil ház működtetésével, rendszeres tájékoztatással és folyamatos párbeszéd fenntartásával segíti munkájukat. Számos civil szervezet önkéntes munkájával és adományok közvetítésével enyhíti a hátrányos helyzetű családok mindennapjait. A szolidaritás és felelősség mind magánemberekben, mind a településen működő gazdasági szervezetekben jelen van, jellemzően felajánlásokban, önkéntes munkában nyilvánul meg.

Településünkön száznál több civil szervezet működik, melyek kulturális, szociális, sport, egészségügyi és egyéb szabadidős tevékenységi területet fognak össze, közülük 50-55 szervezet kap rendszeresen támogatást a várostól.

A helyi kötelező közszolgáltatási feladatok megszervezése, a humán szolgáltatások, a szociális és gyermekjóléti ellátások, a település üzemeltetés feladatai, a közterületek tisztántartása biztosított. Az Önkormányzat egyes feladatok ellátása során együttműködik a helyi, nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, civil szervezetekkel, gazdasági társaságokkal, egyházakkal, a nemzetiségi önkormányzatokkal és egyéb szervezetekkel. A közszolgáltatások esetében folyamatos cél az ellátás minőségének további javítása, a szolgáltatási biztonság megteremtése illetve fenntartása, az érintett szolgáltatások megfizethetősége, egyben a közszolgáltatások fenntartása.

***b)* közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)**

Városunkban etnikai konfliktusok nem jelentkeztek, a személyes problémák oka elsősorban a munkához jutás lehetőségéből adódik.

***c)* helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)**

A városban több civil szervezet végez adománygyűjtő akciókat és szervezi meg a rászorulók részére a kiosztását. Legjelentősebb ilyen irányú munkát a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége, a Családért Alapítvány, a Nagycsaládosok Egyesülete és a Magyar Vöröskereszt helyi szervezete végeznek, illetve a már említett, 2011 óta működő a „Hét krajcár” program, mely 2014-ben egyesületi formát öltött.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A roma nemzetiség érdekképviseletét a Békési Roma Nemzetiségi Önkormányzat látja el. A mélyszegénységben élők, a romák többsége a társadalom peremén élnek, helyzetük halmozottan hátrányos, jellemző rájuk az iskolázottság alacsony szintje, magasabb munkanélküliségi arány. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat rendszeres ajánlással él a munkáltatók felé, illetve a pályázati úton elérhető munkaerő-piaci képzéseket koordinálja.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
a díjhátralékkal rendelkezők számának folyamatos emelkedése	adósságkezelési tanácsadás prevenció
a célcsoport egészségügyi állapota az átlagosnál rosszabb, rossz a szűrővizsgálatok látogatottságának aránya	rendszeres prevenciós szűrővizsgálatok népszerűsítése a mélyszegénységben élők és a romák között
a szegregátumokban nem megfelelőek a lakáskörülmények	lakáshoz jutás támogatása, lakásépítési programok támogatása

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Az Országgyűlés az 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt ENSZ Egyezményt, majd a 47/2007. (V. 31.) határozatával elfogadta a *„Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032”* Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja az volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Békés lakónépessége folyamatosan csökken, 2000. óta nem találunk egyetlen olyan évet sem, melynek során ne fogyott volna a városban élők száma. Az elmúlt 10 év során több mint 1400 fővel csökkent a lakosság, ami 6,5%-os fogyást jelent, szemben az országban ugyanezen idő alatt bekövetkező mindössze 0,28%-os fogyással. Ennek a rendkívül magas számnak több összetevője van, melyek főleg népmozgalmi tényezők.

4.1.1. számú táblázat: - Gyermekek demográfiai adatai

Év	Lakosságszám december 31-én (fő)	A lakosságból 0-18 éves korú (fő)
2015.	**20.160**	**3.782**
2016.	**19.930**	**3.689**
2017.	**19.648**	**3.627**

Forrás: KSH, Teir

Az életkor az egyént jellemző, tőle elválaszthatatlan biológiai és társadalmi tulajdonságok összessége, amelyhez korszakonként változó tartalom kapcsolódik. A hazai gyakorlat az életkor vonatkozásában az alábbi csoportosítást alkalmazza:
- gyermekkorúak (0-14 év közöttiek)
- produktívkorúak (15-59 év közöttiek)
- öregkorúak (60 év felettiek)

2017. év december 29-én Békésen 2.532 fő gyermekkorú, 11.802 fő produktívkorú és 5.314 fő öregkorú élt. A lakosság korösszetételének %-os mutatói az alábbi kördiagramból olvashatóak ki.

Békés lakosainak kormegoszlása 2017. december 29-én, %-ban kifejezve

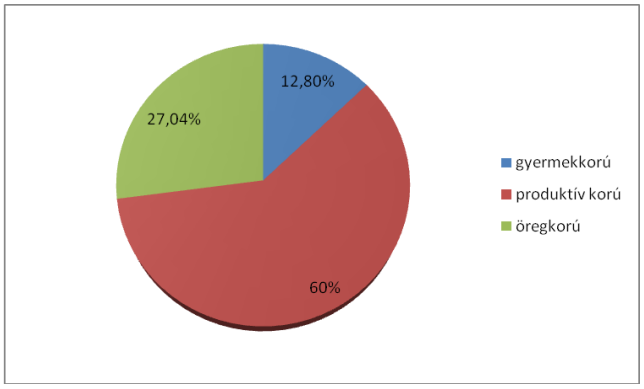

A lakosokból a gyermekkorúak aránya 12,8%, a produktív korúaké 60%, az öregkorúaké 27,04%.

A lakosság korösszetételének korcsoportonkénti megoszlása az alábbi kördiagramból olvasható ki.

Békés város lakónépessége korcsoportonként (fő) 2017. december 29-én

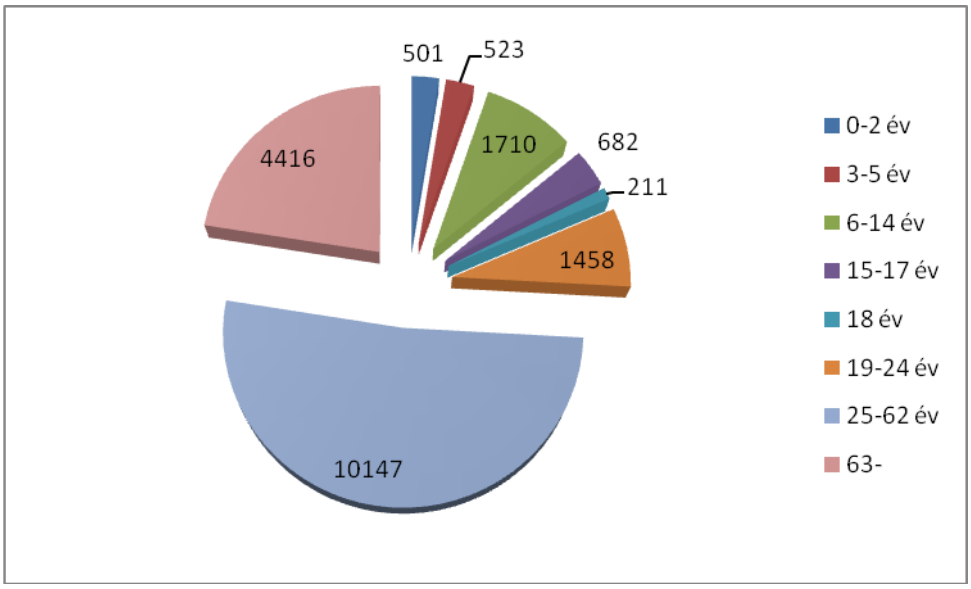

A lakónépességen belül a kiskorúak korcsopontonkénti megoszlása az alábbiak szerint alakult.

Kiskorúak korcsoportonkénti megoszlása (fő) 2017. december 29-én

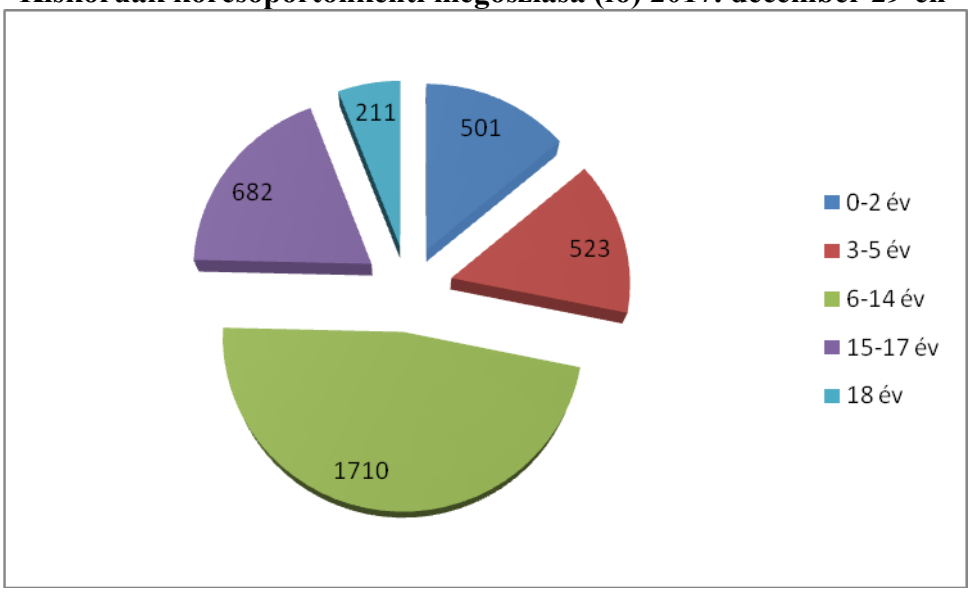

A számadatokból megállapítható, hogy városunkban - az országos átlaggal megegyezően, miként a fejlett országokban - a produktívkorúakhoz képest a gyermekkorúak száma egyre csökken, míg az idősek aránya egyre növekszik.

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. Városunkban a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem és az egyenlő bánásmód minden gyermekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékkal élő gyermekek. A fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

***a)* veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete**

A veszélyeztetettség olyan – a gyermek vagy vele kapcsolatban más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembe vétele a járási gyámhivatal feladata.

A 4.1.2. számú táblázat adatai mutatják, hogy a veszélyeztetett kiskorúak száma nő, de a védelembe vett kiskorúak száma - ami a város gyermeklétszámához képest szerencsére eredendően alacsony - csökkenő tendenciát mutat.

4.1.2. számú táblázat - Védelembe vett kiskorú gyermekek száma

év	védelembe vett 18 év alattiak száma	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2013.	35	342
2014.	65	461
2015.	57	304
2016.	126	248
2017.	120	233

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A veszélyeztetettség okai:

- szociális helyzet
- a család szétesése
- a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiánya
- súlyos betegség a családban
- a család életmódja
- a gyermek mentális állapota, személyiségzavara
- bántalmazás

A 2013. augusztus hó 31. napjáig hatályos jogi rendelkezés értelmében hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az volt, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a

jegyző megállapította. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a Gyvt-ben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit átmeneti vagy tartós nevelésbe vettek.

2013. szeptember hó 1. napjától a Gyvt. 67/A. §-a, és a gyámhatóságokról, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 83/A. §-a rögzíti a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapításának szabályait. Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a hátrányos helyzetnél meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

4.1.3. számú táblázat: - A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma Békésen a tanulmányi félévek kezdetén

Időszak	Óvodás HH	Óvodás HHH	Alapfokú iskolás HH	Alapfokú iskolás HHH	Középfokú iskolás HH	Középfokú iskolás HHH	Összes HH	Összes HHH
2013.01.01.	345	114	871	381	490	207	1706	702
2013.10.01.	293	112	794	366	421	205	1508	683
2014.01.01.	240	102	671	347	412	190	1323	639
2014.10.01.	141	91	365	263	121	76	627	430
2015.01.01.	48	89	128	291	50	91	226	471
2015.10.01.	33	62	105	199	40	64	178	325
2016.01.01.	45	58	107	207	44	39	196	304
2016.10.01.	59	88	288	206	119	93	466	387
2017.01.01.	94	70	250	206	75	79	419	355
2017.10.01.	86	84	203	217	51	86	340	387
2018.01.01.	82	75	197	197	82	104	361	376

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás az Oktatási Hivatal számára

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. Településünkön biztosított ellátások:
Pénzbeli és természetbeni ellátások:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- gyermekétkeztetés
- gyermektartásdíj megelőlegezése (a járási gyámhivatal feladat- és hatáskörében),
- otthonteremtési támogatás (a járási gyámhivatal feladat- és hatáskörében, nevelésbe vettként nagykorúvá váltak részére)

- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:
  - gyermekjóléti szolgáltatás,
  - gyermekek napközbeni ellátása,
  - gyermekek átmeneti gondozása.

***b)* rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma**

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a törvényben meghatározott normatív kedvezményekre (tankönyvtámogatás, étkezési kedvezmény, illetve kétszer egy évben eseti támogatás).
Az alábbi táblázat mutatja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesített gyermekek számát.

4.1.4. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma
2013.	1948	84
2014.	1705	78
2015.	1520	70
2016.	1367	67
2017.	1122	61

Forrás: önkormányzati adatgyűjtés

A Gyvt. 2017. január hó 1. napjától hatályos 20/A. § (1) és (2) bekezdései alapján a jegyző

- annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága
  - a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,
  - a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel

alapösszegű természetbeni támogatást nyújt fogyasztásra kész étel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány formájában, feltéve, hogy a gyermek, fiatal felnőtt a fenti időpontban a gyámhatóság határozata alapján nem minősül hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek.

- annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek a Gyvt. 67/A. § szerinti hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzete és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a gyámhatóság határozata alapján
    - a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,
    - a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel

emelt összegű természetbeni támogatást nyújt fogyasztásra kész étel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány formájában.

2018. augusztus hónapban 1.016 fő, november hónapban 991 fő részesült Erzsébet-utalványban, az alábbi táblázat szerinti bontásban. Az állam 100%-ban biztosítja a támogatást.

4.1.5. számú táblázat: - Természetbeni támogatás, Erzsébet-utalvány formájában

Időszak	alapösszeg 6.000 Forint/fő		emelt összeg 6.500 Forint/fő		összesen	
	kiskorú	nagykorú	kiskorú	nagykorú	kiskorú	nagykorú
2017. augusztus hónap	**286**	**49**	**858**	**42**	**1.144**	**91**
2017. november hónap	**205**	**30**	**851**	**35**	**1.056**	**65**
2018. augusztus hónap	**149**	**40**	**777**	**50**	**926**	**90**
2018. november hónap	**144**	**14**	**781**	**52**	**925**	**66**

***c)* gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya**

Az önkormányzat a Gyvt. által kötelezően szabályozott ellátásokon túl a gyermekvédelmi rendeletében további ellátásokat szabályoz:

- életkezdési támogatás: a gyermek születésekor állapítható meg, amennyiben a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek születését megelőzően legalább 12 hónapja Békés városban lakóhellyel rendelkezik, és más önkormányzattól ezen a jogcímen támogatásban nem részesült.
- autóbusz bérlet-támogatás: az önkormányzat a helyben lakos, Békésen iskolában tanulók számára az iskolába járás megkönnyítése érdekében autóbusz helyi járat igénybevételéhez, a bérlet megvásárlásához, a diákbérlet árának 100 %-át támogatásként biztosítja a tanév időtartamára
- nevelési- és tanévkezdési támogatás: A családok anyagi terhének csökkentése érdekében 2015., 2016. és 2017. év szeptember hónapjában a Békés városban lakó, Békésen található bölcsődében, óvodában és általános iskolában nevelési vagy tanulói jogviszonyban álló gyermekek nevelési- és tanévkezdési támogatásban részesültek, amely összege a bölcsődés és óvodás gyermekek vonatkozásában 5.000 Forint/fő, a nappali oktatás munkarendje szerint általános iskolai tanulmányokat folytató gyermekek vonatkozásában 10.000 Forint/fő volt.

4.1.6. számú táblázat: - Önkormányzati támogatások

Ellátás megnevezése	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Életkezdési támogatás	10.000	40.000	70.000	870.000	360.000
Autóbusz-bérlet támogatás	4.600.000	3.899.650	3.729.000	3.486.800	3.075.850
Nevelési- és tanévkezdési támogatás	-	-	18.210.000	17.365.000	16.700.000

Forrás: önkormányzati adatok

***d)* kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya**

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz, ezért nagy jelentőségű az önkormányzat által szervezett, intézményekben történő étkeztetés.

A Gyvt. 21. § (1) bekezdése alapján természetbeni ellátásként a gyermek életkorának megfelelő gyermekétkeztetést kell biztosítani a gyermeket gondozó szülő, törvényes képviselő vagy nevelésbe vett gyermek esetén a gyermek ellátását biztosító nevelőszülő, gyermekotthon vezetője, illetve az Szt. hatálya alá tartozó ápolást, gondozást nyújtó intézmény vezetője kérelmére. Az étkeztetés intézményi- és szünidei gyermekétkeztetésből áll.

A Gyvt. 21/B. §-a alapján az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani

(1) a)[192] a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha

aa) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,

ab) tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,

ac) olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,

ad) olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át vagy

ae) nevelésbe vették;

b) az 1–8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

ba) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy

bb) nevelésbe vették;

c) azon *a)* és *b)* pont szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;

d) az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

da) nevelésbe vették, vagy

db) utógondozói ellátásban részesül.

(2) Az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani

a) az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;

b) az 1–8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy az (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontja alapján a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben;

c) az (1) bekezdés *a), b)* és *d)* pontja szerinti életkorú, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy az (1) bekezdés alapján a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

4.1.7. számú táblázat: - Gyermekétkeztetési adatok

Az intézményi étkezésben résztvevők számának alakulása a 2016-2017. évben	Étkezést igénybe vevők száma (fő)							
	100 % térítési díjat fizetők		50 % térítési díjat fizetők		Ingyenesen étkezők		Étkezők összesen	
Év	2016.	2017.	2016.	2017	2016.	2017.	2016.	2017.
Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde	**42**	**37**	**0**	**0**	**394**	**400**	**436**	**437**
Bölcsőde	13	9	0	0	82	81	95	90
Óvoda	29	28	0	0	312	319	341	347
Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola	**211**	**188**	**102**	**106**	**197**	**176**	**510**	**470**
- napközis	154	144	84	85	184	163	422	392
- menzás	17	44	18	21	13	13	88	78
Dr. Illyés Sándor Speciális Intézmény	**1**	**1**	**58**	**61**	**84**	**79**	**143**	**141**
Óvoda	0	0	0	0	12	10	12	10
Általános iskola, napközi	0	0	12	10	43	43	55	53
Szakiskola, ebből	0	0	20	18	11	11	31	29
- 3 x étkezés	0	0	7	10	10	11	17	21
- menza	0	0	13	8	1	0	14	8
Kollégium, 5 x étkezés	1	1	26	33	18	15	45	49
Összesen étkezők	**212**	**189**	**160**	**167**	**281**	**255**	**653**	**611**

***e)* magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya**

Békésen jelenleg 27 fő nem magyar állampolgár állandó lakos él, közülük 2 fő a békési bejelentett tartózkodási hellyel rendelkező 18 év alatti gyermek.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A Gyvt. gyermeki jogokat szabályozó 6. §-a rögzíti, miszerint minden gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, önálló életvitelének megteremtéséhez. Joga van arra, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, az egészségére káros szerek elleni védelemben részesüljön.

A gyermekvédelemben dolgozó szakemberek megállapításai alapján a veszélyeztetettség okai között elsődleges a szociális helyzet elégtelensége és ennek elsődleges közege a szegregált, telepszerű lakókörnyezet.

4.2.1. számú táblázat: - Intézményi elérési idők

A településen élő 0-6 éves gyermekek száma 2016-ban	A településen óvodai ellátásban részesülő gyermekek száma		A településen bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek száma	
	Össze-sen	Ebből szegregá-tumban él	Össze-sen	Ebből szegregá-tumban él
1234 fő	557	130	139	16
Elérési idő gyalog, kerékpárral	5-20 perc		12-30 perc	

Az óvodai férőhelyek száma elegendő valamennyi gyermek fogadására, a városi és egyházi óvodák, tagóvodák lefedik az egész várost, így mindenki a lakókörnyezetéhez közel juthat a szolgáltatáshoz. A városban működő két bölcsőde esetében nagyobb a távolság, az igények alapján azonban a férőhelyek száma elegendő.
Az általános iskolai oktatásban a következő fejezetek adatai pontosan jelzik, hogy a szülők a lakókörnyezethez legközelebbi intézményt választották, így spontán szegregáció alakult ki az Eötvös József Általános Iskolában. Az önkormányzat már nem iskolafenntartó, így nincs befolyása az iskolán belüli folyamatokra, az óvodák tekintetében azonban tud hatni a szülőkre, hogy ne a kényelmes, hanem a gyermek számára legjobb megoldást válasszák.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, ami különösen igaz a halmozottan fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok esetében. A szolgáltatásokhoz való hozzájutásban segítséget nyújtanak számukra az országos-megyei-helyi egyesületek, a helyi önkormányzat és a járási hivatal, illetve a szociális ellátó szervezetek, elsősorban a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ Támogató Szolgálata.

***a)* védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)**

A Védőnői Szolgálat ellátása a 0-18 éves korú lakosságra, valamint a felnőtt lakosság azon rétegére terjed ki, akik szoros kapcsolatban állnak ezzel a korosztállyal, illetve valamilyen lakossági szűrésben érintettek. A védőnők munkájuk során figyelemmel kísérik az újszülöttek, csecsemők, kisgyermekek testi-lelki- és szociális jólétét. A feladatot jelenleg 11 (területi és iskolai) védőnő látja el.

2018. június hó 1-től hatályos működési engedély alapján a Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő végzi a területi védőnői ellátást Murony község vonatkozásában is.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

év	védőnői álláshelyek száma (területi és intézményi)
2013.	10
2014.	11
2015.	11
2016.	11
2017.	11

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A hatályos jogszabályok szerint az egy védőnői körzetben a védőnő által ellátható nők (várandós, gyermekágyas anyák), gyermekek (újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig) és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekek száma összesen legfeljebb 250 fő lehet. A fenti táblázatból kitűnik, hogy az egy védőnőre jutó gyermekek száma optimális.

A 2018. szeptember 30-i állapot szerint a területi védőnői szolgálat ellátási kötelezettsége körébe tartozó 0-7 éves korú gyermekek, valamint oktatási intézménybe nem járó, otthon gondozott tanköteles korú gyermekek létszámáról az adatok az alábbi táblázatban olvashatóak.

4.3.2. számú táblázat - Területi védőnői körzetek és az ellátottak száma

A szolgálat kódja	Ellátási terület megnevezése	0-7 éve életkorú gyermekek száma	Oktatási intézménybe nem járó, otthon gondozott tanköteles korú gyermekek létszáma (fő)	Létszám összesen (fő)	Ebből külterületi ellátottak száma (fő)
040097406	Békés	147	0	147	0
040097407	Békés	139	0	139	4
040097409	Békés	125	0	125	0
040097410	Békés	113	0	113	1
040097411	Békés	178	0	178	11
040097412	Békés	125	0	125	2
040097413	Békés	150	0	150	2
040097538	Murony	52	0	52	0

Ha olyan, a gyermeket veszélyeztető eltérést észlelnek, amit kompetenciájukon belül nem tudnak jó irányba előmozdítani, azt a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként jelzik a BVSZSZK Család- és Gyermekjóléti Szolgálatának, súlyosabb esetben - az előzővel egy időben - a járási gyámhivatalnak is.

***b)* gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)**

Az egészségügyi alapellátás részét képező gyermek háziorvosi feladatok ellátásának megszervezése az önkormányzat kötelezően ellátandó feladata. 4 házi gyermekorvos látja el e feladatokat, a Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő épületében. Betöltetlen házi gyermekorvosi praxis nincs. A városban működő szakrendeléseken a gyermek szakorvosi ellátások is biztosítottak a város gyermekei részére.

4.3.3. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

év	Betöltetlen háziorvosi praxis/ok száma		Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	felnőtt	gyermek			
2008.	0	0	107848	32129	0
2010.	0	0	114104	29177	0
2013.	0	0	116176	28871	0
2014.	0	0	124306	27690	0
2015.	2015. július 1-től 1 praxis helyettesítéssel ellátva	0	110764	26665	0
2016.	2016. október 30-ig 1 praxis helyettesítéssel ellátva	0	117988	27366	0
2017.	0	0	n.a.	n.a.	0

***c)* 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok**

Az óvodai ellátásban, a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde Bóbita Integrált Tagóvodájában sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása is biztosított, amely során enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermekek fejlesztése, beszéd- és mozgásfejlesztése zajlik. A súlyosabb esetek óvodai nevelése a Dr. Illyés Sándor Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium csoportjaiban folyik. A bölcsődés gyermekek a korai fejlesztést Békéscsabán, a Napraforgó Gyógypedagógiai Központban vehetik igénybe. Nagy szükség lenne arra, hogy a bölcsődés korú gyermekek korai fejlesztése és rehabilitációja a városban megoldott legyen.

***d)* gyermekjóléti alapellátás**

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a gyermekjóléti szolgáltatás,
- a gyermekek napközbeni ellátása,
- a gyermekek átmeneti gondozása.

Békés Város Önkormányzata a kötelező feladat-ellátási körébe tartozó, személyes gondoskodás keretében nyújtott gyermekjóléti alapellátásokat az integrált intézményként működő Békés Városi Szociális Szolgáltató Központon keresztül biztosítja, amely fenntartója 2013. július 1-től a Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás.

A **gyermekjóléti szolgáltatás** olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított **gyermekek napközbeni ellátásának formái**, a gyermekek életkorának megfelelően

- a bölcsődei ellátás: bölcsőde, mini bölcsőde, munkahelyi bölcsőde, családi bölcsőde
- napközbeni gyermekfelügyelet: sajátos nevelési igényű gyermekek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermekek számára szükségleteikhez igazodó ellátás nyújtása
- az alternatív napközbeni ellátás: játszótéri program, játszóház, klubfoglalkozás

A bölcsődei ellátás keretében - *ha e törvény kivételt nem tesz* - a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását kell biztosítani. Bölcsődei ellátást biztosíthat a bölcsőde, a mini bölcsőde, a munkahelyi bölcsőde és a családi bölcsőde. Bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától nevelhető és gondozható, főszabály szerint harmadik életévének betöltéséig. Az óvodai nevelésre nem érett gyermek, aki harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig. A sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek bölcsődei ellátásban annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.
Békésen jelenleg 2 bölcsőde működik.

4.3.4. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

év	bölcsődék száma	bölcsődébe beírt gyermekek száma	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2013.	*2013. 07. 01-től: 2*	155	192
2014.	2	139	144
2015.	2	138	144
2016.	2	139	144
2017.	2	138	144

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A napközbeni gyermekfelügyelet keretében a sajátos nevelési igényű gyermekek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermekek számára szükségleteikhez igazodó ellátást kell nyújtani. A napközbeni gyermekfelügyelet megszervezhető

- a szolgáltatást nyújtó saját otthonában,
- a foglalkoztató által biztosított helyiségben,
- más, e célra kialakított helyiségben, vagy
- a szülő, törvényes képviselő otthonában.

Városunkban engedélyezett napközbeni gyermekfelügyeletről nincs tudomásunk.

Alternatív napközbeni ellátás a játszótéri program, játszóház, klubfoglalkozás keretében nyújtott,

- a szülő és a gyermek kapcsolatát erősítő, a gyermek szocializációját támogató, valamint egyéb szabadidős és prevenciós szolgáltatás,
- a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett iskoláskorú gyermekek számára biztosított nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés,

feltéve, ha a működtető rendelkezik az ehhez szükséges - jogszabályban meghatározott - személyi és tárgyi feltételekkel.

Városunkban engedélyezett alternatív napközbeni ellátásról nincs tudomásunk.

A Gyvt. 45. § (2) bekezdése alapján a **gyermekek átmeneti gondozását** – a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére vagy belegyezésével – ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani, ha a szülő egészségi állapota, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani, vagy utógondozói ellátásban részesül. A gyermekek átmeneti gondozása keretében - *kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja* - a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról kell gondoskodni.

Békés Város Önkormányzata a gyermekek átmeneti gondozását az Orosházi Családok Átmeneti Otthonát működtető Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel kötött ellátási szerződés alapján biztosítja, abban az esetben, ha a szülő a fenti okokból a gyermeke nevelését a családban nem tudja biztosítani. A szerződéskötés óta nem merült fel igény átmeneti gondozás biztosítására.

***e)* gyermekvédelem**

Gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéssel egy szolgáltató – a család- és gyermekjóléti – keretében működtethető. A gyermekjóléti szolgálat ellátja a 39. § és a (2) bekezdés szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,
- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,
- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- a Gyvt.-ben meghatározott személyekkel és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,
- tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokról, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.

A veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése teszi lehetővé a gyermekeket általában érintő veszélyeztető okok feltárását, valamint az egyes gyermek veszélyeztetettségének időben történő felismerését. A Gyvt.-ben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő,
- a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal,
- az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv.

Ezen intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, illetve hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Tapasztalatként elmondható, hogy jellemzően sokproblémás családok kerülnek a BVSZSZK látókörébe. Nagyon sokan élnek a gyermek fejlődését nehezítő körülmények között, nélkülözésekkel küszködve. Egyre gyakoribb a gyermekek erőszakos magatartása, ami egyre alacsonyabb életkorban jelentkezik. A konfliktusba került emberek közti kommunikáció általában eredménytelen, az előítélet, a gyanakvás, a félelem a harag irányítja őket, ami megakadályozza, hogy tisztán lássák a helyzetet, illetve felismerjék saját érdeküket. Ebben a felek közötti kommunikáció javításában, konfliktusfeloldásban, kompromisszumra jutásban nyújt segítséget a speciális végzettséggel is rendelkező családgondozó.

A járásszékhely település lakosságszámtól függetlenül köteles család- és gyermekjóléti központot működtetni. A járásszékhely településen működő gyermekjóléti központ ellátási területe a járás lakosságára terjed ki. 2016. január 1-jétől a BVSZSZK a békési járáshoz tartozó hét településen látja el a Család- és Gyermekjóléti Központ feladatait: Békés, Mezőberény, Köröstarcsa, Murony, Kamut, Bélmegyer és Tarhos tekintetében.

***f)* krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások**

A gyermeket nevelő családoknál a kialakult krízishelyzet - *amely oka többnyire anyagi vonatkozású* - megoldásában igyekszik a város segítséget nyújtani. A gazdasági válság, a munkanélküliség magával hozza, hogy egyre több család kerül még nehezebb anyagi helyzetbe, fokozatosan nő azok száma, akik segítségre szorulnak, amelyet az önkormányzat - többnyire - véglegesen megoldani a rendelkezésre álló forrásokból nem tud, annak időszakos enyhítésében tud csak segíteni. Ennek formája főként az önkormányzati segély

A lakhatás vonatkozásában előforduló krízishelyzetben a BVSZSZK által működtetett, mindkét nem fogadásra alkalmas hajléktalanszálló csak korlátozott lehetőséget biztosít, összesen 19 fő elhelyezésére alkalmas, az azonnali elhelyezés azonban szinte lehetetlen.

A nem megfelelő környezeti és a szociális helyzet egyre több pszichés megbetegedést generál. A BVSZSZK Család- és Gyermekjóléti Szolgálatánál 2002-től működik a pszichológiai szolgáltatás. A szolgáltatást igénybe vevők a BVSZSZK kliensei, az Átmeneti Szállók lakói, óvodás gyermekek, általános- és középiskolás tanulók, a város lakói. A segítés módjai a konzultáció, a pszichológiai tanácsadás, a krízis tanácsadás, személyiségteszt kitöltése, illetve igény szerint csoportos foglalkozások.

A BVSZSZK-nál biztosított családkonzultáció feladata a családon belül előforduló együttélési, kapcsolati problémákban való segítségnyújtás. Az igénybevétel okai többnyire a megromlott párkapcsolat, válás, munkanélküliség, szenvedélybetegség, hozzátartozó elvesztése, illetve gyermeknevelési problémák (serdülőkori krízis, magatartásprobléma).

A Támogató Szolgálat napi segítségével 7-8 fogyatékkal élő gyermek jár fejlesztésre a Napraforgó Gyógypedagógiai Központba, a Békéscsabai Esély Pedagógiai Központba, valamint a helyi Dr. Illyés Sándor Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium készségfejlesztő részlegére. A Szolgálat segítséget nyújt a fogyatékos gyermek orvosi vizsgálatokra eljutásában (pl. Szeged, Budapest). A családok ezen felmerülő problémáikat nem, vagy nehezen tudják egyedül kezelni.

***g)* egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés**

Jellemzően a városban működő, gyermekekkel foglakozó intézmények, szervezetek biztosítják a gyermekek számára az egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokat.

- Az oktatási intézmények, egyházi és civil szervezetek rendszeresen sport programokat és szabadidős foglalkozásokat szerveznek.
- A nemzetiségi önkormányzatok nyári táborokat szerveznek, melyeket bárki igénye szerint, és anyagi helyzete függvényében igénybe vehet.
- A BVSZSZK minden tanév végén megszervezi a „Fuss a nyárba" szünidőköszöntő futóversenyt. A program célja elsősorban a gyermekek és a felnőttek figyelmének felhívása a rendszeres sportolásra, az egészséges életmód fontosságára.
- A BVSZSZK minden évben nyári napközis tábor szervezését és működtetését látja el, amely helyszíne többnyire a Békés-Dánfok Üdülőközpont. A 6 hetes időszak alatt napi 30 fő, zömében rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek felügyeletét biztosítják. A napi egyszeri meleg étkezés a szünidei gyermekétkeztetés keretén belül van igénybe véve. A heti programtervben az irányított csapatmunkára, az egyéni és a közösségi élményszerzésre, az egyéni erősségek kidomborítására és a pihenésre, a kötetlen barátkozásra, játékra van helyezve a hangsúly.
- A BVSZSZK a nyári napközis tábor befejezését követően Játszótéri foglalkozást szervez az Erzsébet Ligetben, Színes és változatos készségfejlesztő programok kerülnek szervezésre, hogy minden korosztály megtalálja a számára megfelelő foglalkozást. A programok között szerepeltek sport,- és kézműves foglalkozások, arcfestés és gyermekfelügyelet.
- A Mikulásnapi délutáni ünnepségen 20 kisiskolás vesz részt a BVSZSZK által működtetett Derűs Házban, ahol megmutathatják kézműves ügyességüket, valamint báb előadáson vehetnek részt amelyek a téli ünnepekhez kapcsolódnak.
- Adventi program keretein belül 4 héten át kézműves program várja a gyerekek, ahol karácsonyfa díszeket, asztali díszeket készítetnek, valamint mézes kalácsot díszítenek. Az elkészített munkákat hazavihetik a résztvevők.

***h)* gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv**

Az oktatási intézményekben a tanév során a gyermekétkeztetés keretén belül biztosított az intézményi gyermekétkeztetés.

A Gyvt. 21. § (1) bekezdése alapján természetbeni ellátásként a gyermek életkorának megfelelő gyermekétkeztetést kell biztosítani a gyermeket gondozó szülő, törvényes képviselő vagy nevelésbe vett gyermek esetén a gyermek ellátását biztosító nevelőszülő, gyermekotthon vezetője, illetve az Szt. hatálya alá tartozó ápolást, gondozást nyújtó intézmény vezetője kérelmére. Az étkeztetés intézményi- és szünidei gyermekétkeztetésből áll.

A Gyvt. 21/A. § (3) bekezdés a) pontja alapján a gyermekétkeztetést a települési önkormányzat biztosítja az általa fenntartott bölcsődében, mini bölcsődében és óvodában, a közigazgatási területén a tankerületi központ, valamint az állami szakképzési és felnőttképzési szerv által fenntartott nem bentlakásos nevelési-oktatási intézményben. Előzőek értelmében Békés Város Önkormányzata látja el az intézményi gyermekétkeztetés feladatát a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde, a Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola, a Dr. lllyés Sándor Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium óvodai neveltjei, tanulói tekintetében. A bölcsődékben, az alacsony életkorú gyermekekre vonatkozó ajánlásoknak megfelelően, helyben történik az ebéd elkészítése.

Békés Város Önkormányzata 2016. április hó 4. napjától a gyermekétkeztetés önkormányzati feladatait nem saját fenntartású intézmény, hanem vásárolt élelmezés útján biztosítja, a

közbeszerzési eljárás eredményeként létrejött szerződés értelmében a Junior Vendéglátó Zrt.-től. A gyermekétkeztetés adminisztratív feladatait (megrendelés, lemondás, térítési díjak beszedése) a Békési Polgármesteri Hivatal Gazdasági Osztálya látja el.
A József Attila u. 12. szám alatt lévő tálalókonyhán a Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola tanulóinak étkeztetése, illetve a kapacitás kimerítéséig vendégétkeztetés történik. A Jantyik utca 21-25. szám alatt lévő főzőkonyháról a Reményhír Intézmény tanulói, valamint a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde óvodai neveltjeinek étkeztetése történik. A Dr. Illyés Sándor Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium neveltjei, tanulói részére az ott működtetett tálalókonyhán a szolgáltatást igénybevevő gyermekek óvodás kortól középiskolás korig megtalálhatóak az intézményben. A korcsoport szerinti megoszláson belül vannak kollégisták (napi ötszöri étkezést igénybevevők), napközisek (napi háromszori étkezést igénybevevők), valamint menzás tanulók.

4.3.5. számú táblázat: - Intézményi étkeztetési adatok

Az intézményi étkezésben résztvevők számának alakulása a 2016-2017. évben	Étkezést igénybe vevők száma (fő)							
	100 % térítési díjat fizetők		50 % térítési díjat fizetők		Ingyenesen étkezők		Étkezők összesen	
Év	2016.	2017.	2016.	2017	2016.	2017.	2016.	2017.
Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde	**42**	**37**	**0**	**0**	**394**	**400**	**436**	**437**
Bölcsőde	13	9	0	0	82	81	95	90
Óvoda	29	28	0	0	312	319	341	347
Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola	**211**	**188**	**102**	**106**	**197**	**176**	**510**	**470**
- napközis	154	144	84	85	184	163	422	392
- menzás	17	44	18	21	13	13	88	78
Dr. Illyés Sándor Speciális Intézmény	**1**	**1**	**58**	**61**	**84**	**79**	**143**	**141**
Óvoda	0	0	0	0	12	10	12	10
Általános iskola, napközi	0	0	12	10	43	43	55	53
Szakiskola, ebből	0	0	20	18	11	11	31	29
- 3 x étkezés	0	0	7	10	10	11	17	21
- menza	0	0	13	8	1	0	14	8
Kollégium, 5 x étkezés	1	1	26	33	18	15	45	49
Összesen étkezők	**212**	**189**	**160**	**167**	**281**	**255**	**653**	**611**

A Gyvt. 2016. január hó 1. napjától hatályos 21/C. § (1) bekezdés a) pontja alapján a települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja. A szünidei gyermekétkeztetést

- a bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon,
- az előző pont alá nem tartozó gyermekek számára
    - a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon,
    - az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon

köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.

2016-ban és 2017-ben az alábbiak szerint vették igénybe a hátrányos-, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek vonatkozásában a szünidei gyermekétkeztetést.

4.3.6. számú táblázat: - Szünidei gyermekétkeztetés adatai

Szünidei gyermekétkeztetés, 2016.			
Szünidő megnevezése	**Időtartam**	**Fő**	**Adagszám**
tavaszi szünet	**3 nap**	**350 fő/nap**	**1.050 adag**
nyári szünet	**43 nap**	**513 fő/nap**	**22.059 adag**
őszi szünet	**3 nap**	**289 fő/nap**	**867 adag**
téli szünet	**7 nap**	**383 fő/nap**	**2.681 adag**

Szünidei gyermekétkeztetés, 2017.			
Szünidő megnevezése	**Időtartam**	**Fő**	**Adagszám**
tavaszi szünet	2 nap	227 fő/nap	459 adag
nyári szünet	43 nap	387 fő/nap	16.647 adag
őszi szünet	4 nap	202 fő/nap	808 adag
téli szünet	4 nap	259 fő/nap	1.036 adag

Békésen 2011. január hó 8. napján kezdetét vette a „Hét krajcár" program, amely során - a nyári szünet kivételével - természetbeni ellátásként minden szombaton 150 gyermek jut meleg ételhez, ami vagy tartalmas leves, vagy „klasszikus" főétel.
A program indításakor a cél az volt, hogy ne az amúgy is agyonterhelt szociális kasszát szabdaljuk tovább, hanem a társadalmi szolidaritásra építve a közösen tenni akarás felé nyissunk. A rászoruló gyermekek hétvégi élelemhez jutását tűztük feladatul, mert fontosnak tartottuk, hogy a közösség tegyen a legkisebbek közül azokért, akiknek kevesebb jutott. A program anyagi oldalát szponzorok (cégek, vállalkozók, magánszemélyek, civil szerveződések) biztosítják. Az étel elkészítését a városban működő iskolák, a Polgármesteri Hivatal konyhája, a városban található valamennyi nagyobb konyha és éttermek vállalták, hogy - önkéntes munka keretében, kigazdálkodva a szakácsok munkabérét és a főzés energiaköltségét - a program során ellátják a főzés és az ebéd osztásának feladatát.
A program célközönsége a városban működő oktatási intézményektől kapott javaslatok alapján állt össze, illetve a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ tesz javaslatot azon rászorulók személyéről, ahol nem Békésen állnak tanulói jogviszonyban a gyermekek, tehát a helyi intézményektől javaslat rájuk nem érkezhetett.
A szervezésben résztvevők kontrollálják az átvételt, és azt, hogy valós igények mentén haladjon a program.

4.3.7. számú táblázat: - Hétvégi gyermekétkeztetés adatai

„Hét krajcár" program részvételi számai		
Év	**Hétvégék száma**	**Kiosztott ételadag**
2012.	36 hétvége	5.336 adag
2013.	34 hétvége	5.370 adag
2014.	31 hétvége	4.456 adag
2015.	29 hétvége	4.008 adag
2016.	29 hétvége	5.513 adag
2017.	27 hétvége	3.993 adag

A „Hét krajcár" programot, amely terveink szerint töretlenül folytatódik, több mint 100 magánszemély és vállalkozó, illetve 20 helyi szervezet segítette munkájával és adományával.

A Kormány 2011-ben döntött arról, hogy felmenő rendszerben biztosítja a tanulók ingyenes tankönyvellátását. Első alkalommal a 2013/2014. évi tanévben az első évfolyamra beiratkozott tanulók számára lett ingyenes a tankönyv, ezt követően évente egy-egy újabb évfolyam csatlakozhatott a kedvezményezettek köréhez. Az 1265/2017. (V.29.) Korm. határozat a 2017/2018. évi tanévben az ingyenes tankönyvellátást egy ütemben vezette be az 5-8. évfolyam tanulói, és terjesztette ki a középiskola 9. évfolyama számára.

Ezen intézkedés eredményeként a 2018/2019-es tanévben ingyenes tankönyvellátásra jogosult:

- az 1-9. évfolyam valamennyi tanulója,
- a 10-12. évfolyamon a normatív támogatásra jogosultak,
- a nemzetiségi és gyógypedagógiai nevelés-oktatásban résztvevő tanulók.

***i)* hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei**

Hátrányos megkülönböztetés nem történt, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt eljárásra nem került sor, ilyen irányú jelzés sehonnan nem érkezett.

***j)* pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül**

- A BVSZSZK-nál a gyermekek részére segítséget nyújtó ingyenes korrepetálás működik, ahol a sikertelen teljesítményt nyújtó tanulókkal napi rendszerességgel, a készségtárgyakon kívül minden tárgyból önkéntesek végzik a tanulók felkészítését.
- A BVSZSZK minden évben nyári napközis tábor szervezését és működtetését látja el, amely helyszíne többnyire a Békés-Dánfok Üdülőközpont. A 6 hetes időszak alatt napi 30 fő, zömében rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek felügyeletét biztosítják. A napi egyszeri meleg étkezés a szünidei gyermekétkeztetés keretén belül van igénybe véve. A heti programtervben az irányított csapatmunkára, az egyéni és a közösségi élményszerzésre, az egyéni erősségek kidomborítására és a pihenésre, a kötetlen barátkozásra, játékra van helyezve a hangsúly.
- A „Házhoz megy a Mikulás" programban minden évben 50 család kap csomagot, melyek tartalma adományokból tevődik össze.
- A Békés Város Önkormányzata által szervezett Városi Karácsonyi Ünnepségen minden évben 100 háztartásba kerül tartós élelmiszercsomag. Az egyének és családok kiválasztása a jelzőrendszer tagjainak véleménye és javaslata alapján történik.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

2013. január 1-jétől az általános iskola fenntartója az állam lett, működtetője az önkormányzat maradt. 2017. január 1. napjától a működtetés is a fenntartó feladatává vált.

Az önkormányzat alapellátási kötelezettségei és önként vállalt feladatai ellátása értelmében gondoskodik köznevelési intézményei fenntartásáról, illetve működtetéséről. A Békés Város Önkormányzata tagságával működő Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás fenntartásában a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde működik.

Az alapfokú művészeti iskola szolgáltatásait a hátrányos helyzetű tanulók térítési díj nélkül vehetik igénybe.

A városban 4 óvodafenntartó működik:

- Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás: Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde (6 békési feladat-ellátási hellyel)
- Gyulai Tankerületi Központ: Dr. Illyés Sándor Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium, ezen belül a szakértői vélemény alapján a többi tanulóval együtt nem nevelhető-oktatható gyermekek számára létesített óvoda.
- Békési Református Egyházközség: Szegedi Kis István Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium, ezen belül a Jantyik utcai Óvoda
- Reményhír Intézmény: Reményhír Középiskola, Szakképző Iskola, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium, ezen belül Epreskerti Óvoda

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	9	
Hány településről járnak be a gyermekek	3	
Óvodai férőhelyek száma	640	
Óvodai csoportok száma	30	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:30h-tól 17:30h-ig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama:	4 hét	
Személyi feltételek	**Fő**	**Hiányzó létszám**
Óvodapedagógusok száma	66	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	66	0
Gyógypedagógusok létszáma	2	0
Dajka/gondozónő	30	0
Kisegítő személyzet	10	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

év	3-5 éves korú gyermekek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat-ellátási helyek száma	óvodába beírt gyermekek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2013.	553	32	670	10	606	2
2014.	542	31	687	9	590	1
2015.	528	31	704	9	569	2
2016.	515	30	640	9	557	2
2017.	520	30	640	9	549	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde a Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás fenntartásában működik. Az intézmény keretei között 6 békési feladat-ellátási hely működik. Az óvodai férőhelyek és az óvodai gyermekcsoportok száma évek óta állandónak mondhatóak. A férőhelyek száma elegendő valamennyi gyermek ellátására. Felsőfokú végzettségű pedagógusok látják el az óvodai nevelést, pedagógushiány nincs.
A lakókörnyezetek különbsége az egyes tagóvodák szociális mutatóit is erősen befolyásolja. Az óvoda minden igénylőnek biztosítani tudja az ellátást.

4.4.3. számú táblázat: - Születések száma

Év	Élve születések száma Békésen
2013.	156
2014.	184
2015.	162
2016.	167
2017.	155

Forrás: KSH, TeIR

A demográfiai mutatók szerint a következő években az átlaglétszám évi 165 gyermek, ami alapján az óvodai férőhelyek száma több mint elegendő.
Az óvodák nyitvatartási ideje jól illeszkedik a munkában álló szülők munkaidejéhez is, a szülők már reggel 6.30 órától vihetik a gyerekeket, ahol este 17.30 óráig tartózkodhatnak. Az óvodák a nyári szünetben felváltva vannak nyitva, a gyermekek ellátása igény esetén az ügyeletes óvodában megoldott.

***a)* a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása**

Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, illetve amelyhez közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul.
Az Ebktv. alapján mindenkit egyenlő bánásmód illet meg az oktatással és képzéssel kapcsolatban, így különösen az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása, az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás, a teljesítmények értékelése, az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele, az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés, a kollégiumi elhelyezés és ellátás, az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása, a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

A szakértői bizottság véleményének figyelembe vételével az oktatási intézmények biztosítják a korai fejlesztést és gondozást az érintett gyermekek esetében. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:
- különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
    - sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló
    - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló
    - kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde a 2009-2010. nevelési évtől a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek Integrációs Pedagógiai Programban foglalt képesség-kibontakoztató, integrációs felkészítésben vesz részt. Ez a program támogatja leghatékonyabban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését, megkönnyíti az óvodai nevelésbe történő beilleszkedést,

nevelő hatással bír a szülőre, ezen túl a gyermekek felzárkóztatását, társadalmi integrációját hivatott teljesíteni. Az integrációs program lényege:

- Az óvodai nevelés biztosítása a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére három éves kortól.
- A 3-7 éves hátrányos helyzetű gyermekek nevelése integrált szervezési formában, egyéni adottságaik és képességeik figyelembe vételével.
- Szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- Az érintett szülők bevonási arányának növelése a gyermekek egyéni, eredményes beszoktatása érdekében, együttműködés és partneri kapcsolatok kiépítése a szülőkkel, gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása. Az iskolába való átmenet megkönnyítése.
- Prevenció a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzésre, illetve szükség szerint segítségnyújtás, valamint együttműködés a különböző intézményekkel, szervezetekkel és szakemberekkel.
- Az óvodába járó halmozottan hátrányos gyermekek szociális helyzetéből fakadó hátrányainak csökkentése, hiányzásuk minimalizálása, mert a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, a rendszeres óvodába járás elérése. A gyermekek fejlesztése a DIFER mérések alapján.

Az általános iskolai feladatellátást 3 fenntartó 4 intézménye végzi a városban:

- Gyulai Tankerületi Központ: Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, illetve a Dr. Illyés Sándor Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium.
- Békési Református Egyházközség: Szegedi Kis István Református Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium.
- Reményhír Intézményfenntartó Központ: Reményhír Középiskola, Szakképző Iskola, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium, ezen belül Eötvös József Általános Iskola.

4.4.4. sz. táblázat – általános iskolában tanulók száma

Tanév	Általános iskola 1-4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt)	
	fő	fő	fő	fő	%
2012/2013.	827	885	1712	1225	71,5 %
2013/2014.	820	900	1 720	1058	61,5%
2014/2015.	812	850	1 662	1137	68,4%
2015/2016.	801	809	1 610	1118	69,4%
2016/2017.	756	788	1 544	1052	68,1%
2017/2018.	741	797	1538	1003	65,2%

Forrás: TeIR, KSH, T-star

4.4.5. számú táblázat - Általános iskolák adatai

TANÉV	ÁLTALÁNOS ISKOLAI OSZTÁLYOK SZÁMA	ÁLTALÁNOS ISKOLAI OSZTÁLYOK SZÁMA A GYÓGYPEDAGÓGAI OKTATÁSBAN	ÁLTALÁNOS ISKOLAI FELADAT-ELLÁTÁSI HELYEK SZÁMA
2012/2013	79	8	6
2013/2014.	78	8	6
2014/2015.	4	8	6
2015/2016.	73	8	6
2016/2017.	71	8	6
2017/2018.	70	8	6

Forrás: TeIR, KSH, T-star

Az általános iskola osztályok száma folyamatosan csökken, a belföldi és külföldi elvándorlások miatt a tendencia még gyorsulhat is.

4.4.6. számú táblázat - Általános iskolások adatai – el- és bejárás

A településen élő általános iskolás korú gyermekek összlétszáma	1721
Más településről bejáró általános iskolások létszáma	77
Más településre eljáró általános iskolások létszáma	254
Általános iskolás korúak közül a hh gyerekek létszáma	288
Általános iskolás korúak közül a hhh gyerekek létszáma	206

Forrás: Önkormányzati, intézményfenntartói és tankerületi adatok

Az általános iskolás korúak nagy számban nem helyben vesznek részt a közoktatásban. Ennek jellemző okai:

1. Szülők külföldi munkavállalása.
2. Speciális ellátásokra szoruló gyermekek más településen vesznek részt a közoktatásban.
3. A 8 és 6 évfolyamos gimnáziumokba sok gyermeket íratnak be.

4.4.7. számú táblázat - Iskola személyi feltételek

	Fő
Pedagógus	85
Gyógypedagógusok létszáma	17
Iskolaorvos	4
Iskolapszichológus	0
Kisegítő személyzet	92

4.4.8. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

tanév	8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban fő
2012/2013.	210
2013/2014.	205
2014/2015.	251
2015/2016.	212
2016/2017.	240
2017/2018.	224

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

A 8. osztályt megkezdők 95-97 %-a fejezte be eredményesen az általános iskolát, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűek aránya sem volt 95 % alatt a vizsgált időszakban.

Az nevelési-oktatási intézmények biztosítják a tanulók, a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók iskolai ellátását, a tanulási esélyegyenlőségét.

Ennek érvényesítéséhez a következő elvek szerint biztosítják a nevelő-oktató munka feltételeit: kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása az 1–6. évfolyamon, folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a kulcskompetenciák bővítése a 7-8. évfolyamon, a tanulók tanulási nehézségeinek, zavarainak feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és annak valamennyi területén (BTMN tanulók fejlesztése, SNI tanulók rehabilitációs foglalkozásai, fejlesztő foglalkozások, tanórai és a fejlesztő foglalkozások vezetése egyéni fejlesztési terv szerint). A tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása, a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül, adaptív tanulásszervezési eljárások alkalmazása, egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési értékelési eljárások alkalmazása.

A korai segítségnyújtásnak, a felzárkóztatásnak és a tehetséggondozásnak a kiemelt kezelésével a tanulók esélyei nőnek, melyet az alábbi tevékenységek segítenek elő: tanulási nehézségek feltárása, problémái megoldásának segítése, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) tanulók fejlesztése, SNI tanulók rehabilitációs foglalkozásai, továbbtanulásra felkészítő foglalkozások, tehetségfejlesztő foglalkozások, szakkörök, sportkörök biztosítása, az SNI és a BTMN tanulók tanórai és a fejlesztő foglalkozásai egyéni fejlesztési terv szerint, a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esélyeinek növelése. Képesség kibontakoztató és integrációs program (IPR) a helyi tantervben foglaltak szerint működik. Az iskola pedagógusai különös figyelmet fordítanak a tanár-szülő-diák viszony javulására, a szülőkkel való kapcsolattartás erősítésére.

Az iskola a tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások, szakkörök, versenyek, vetélkedők, iskolai sportkörök, hagyományőrző tevékenységek, tanulmányi kirándulások, erdei iskola, iskolai könyvtár keretében is biztosítja a tanulók számára a délutáni, hétvégi szabadidő tartalmas, értékes eltöltését. Az iskolákban emelt szintű ének-zene, idegen nyelv és matematika oktatás folyik, a mindennapos testnevelés mellett.

Békés városban négy fenntartó működtet középiskolát:

- Gyulai Tankerületi Központ: Dr. Illyés Sándor Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium.
- Békési Református Egyházközség: Szegedi Kis István Református Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium.
- Reményhír Intézményfenntartó Központ: Reményhír Középiskola, Szakképző Iskola, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium, ezen belül Eötvös József Általános Iskola.
- Gál Ferenc Katolikus Főiskola: Gál Ferenc Főiskola Békési Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium szakképzési és gimnáziumi intézményegysége

A Szegedi Kis István Gimnázium, illetve a Reményhír Középiskola tanulóinak több mint 90 %-a békési, a Gál Ferenc Főiskola békési középiskolájában a békésiek aránya 50 % alatt van. Összességében a békési 8. osztályt végzettek 47 %-a választ helyi középiskolát. Feltűnő ugyanakkor, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűek 71 %-a marad helyben. Az alacsonyabb presztízsű szakképző iskolákban a hátrányos helyzetűek aránya magasabb, mint a református gimnáziumban, a korábbi évek drasztikus eltérése azonban mérséklődött.

b) **a köznevelséhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)**

Az általános iskolás gyermekek fejlesztésére irányuló munkát az intézmények pedagógusai mellett az általános iskola fejlesztő pedagógusai, gyógypedagógusai, pszichológusa végzik, a Békés Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Békési Tagintézménye keretein belül. A gyógypedagógusok, a pszichológus kellő érzékenysége, szakmai tudása, a fogadó pedagógus szemlélete, nyitottsága, segítőkészsége, kreativitása, megfelelően alkalmazott pedagógiai módszerei elengedhetetlen feltételi az eredményes munkának.
A 14 szakember éves átlagban 1000 körüli gyermeket lát el.

c) **hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs tendenciák**

A jogellenes elkülönítés (szegregáció) leggyakrabban az oktatásban tapasztalható. Éppen ezért a törvény szerint hátrányos megkülönböztetésnek minősül a bármely csoporthoz tartozó személyek elkülönítése egy oktatási, nevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban, csoportban, beleértve azt is, ha az elkülönítés számarányukhoz viszonyítva lényegesen nagyobb arányban érinti a csoport tagjait, mint a többi tanulót. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti valamely személy vagy csoport olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat.
Az oktatás, képzés területén hátrányos megkülönböztetés nem történt, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt eljárásra nem került sor.

d) **pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)**

A BVSZSZK-nál a gyermekek részére ingyenes korrepetálás működik, ahol a sikertelen teljesítményt nyújtó tanulók felkészítését napi rendszerességgel, a készségtárgyakon kívül minden tárgyból önkéntesek végzik.
A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat keretében évente 70-80 szociálisan rászorult fiatal részesül támogatásban.
Az Arany János tehetséggondozó programban minden évben van pályázónk, aki szociális helyzete és tehetsége kapcsán arra érdemes. A város havi 6.000 Ft,- szociális ösztöndíjjal támogatja a programban résztvevőket.
A szociális hátrányok enyhítése, a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése érdekében az általános iskola és a középfokú iskola képesség kibontakoztató vagy integrációs felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik. A képesség kibontakoztató és az integrációs felkészítés megszervezése nem járhat együtt a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével.
Az Útravaló Esélyegyenlőségi Ösztöndíjra az általános- és középiskolák sikerrel pályáznak, évente 100 fő körül van a nyertesek száma.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
HHH-s gyermekek motiválatlansága	1. családok motiválása, bevonása óvodai programokba 2. egyéni és csoportos foglalkozások: vízhez szoktatás, színházlátogatás, játszóházak
HHH-s gyermekek iskolai sikertelensége	1. óvoda-iskola átmenet elősegítése intézmények közötti programokkal
HH-s és HHH-s gyermekek szabadidős tevékenységhez jutásának támogatása	ingyenes úszásoktatás biztosítása 3. osztályos tanulók számára
a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya a lakóhelyhez közeli iskolákban magas	az esélyegyenlőség javítása a szolgáltatásokhoz jutás támogatásával.
szociálisan rászoruló fiatal felnőttek kis számban vesznek részt felnőttoktatásban	érettségit adó felnőttoktatás támogatása

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nemek közötti esélyegyenlőséget Európai Uniós irányelvek és további törvények is biztosítják. Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében azonos jogok illetik meg. A nőket és férfiakat egyenlő bánásmód illeti meg a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel, a szociális biztonság, stb. területén. Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők gazdasági, a munkaerő-piaci speciális helyzetét többek között az adja, hogy egyszerre több szerepet töltenek be a mindennapi életben, egyszerre kell helytállniuk a munkahelyen és a családjukban. A kettős szerep miatt sokszor plusz terhek nehezednek rájuk, a szerepek összehangolása néha nehézséget jelenthet mindkét fél számára.
A gyermekgondozási szabadságról (gyermekgondozási díj, gyermekgondozási segély, anyasági támogatás) visszatérni szándékozó, illetve a kisgyermeket nevelő nők számára a korábbi munkahelyükre való visszatérés több szempontból is nehéz feladatot jelent. A munkaadók sokszor gondolják azt, hogy a gyermeket nevelő nők kevésbé terhelhetők, gyermekük esetleges betegségei, a család ellátása miatt kevésbé kiszámíthatók, munkától való tartós távollétük alatt készségeik, ismereteik elavulnak, megkopnak, amely alkalmazásukban hátráltathatja őket (főleg, ha több gyermek születése miatt hosszabb időt töltöttek távol). Még nagyobb hátrányban vannak azok, akik gyermeküket, vagy gyermekeiket egyedülállóként nevelik, és/vagy esetleg pályakezdőként kevés munkatapasztalattal rendelkeznek.
A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. Az Ebktv. pedig megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. A nők munkaerő-piaci hátránya összetett, nehezen vizsgálható jelenség, kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetük számos okra vezethető vissza. Ilyen többek között az anyaság, az iskolázottság, az életkor.

A HEP elkészítése folyamán vizsgált adatok tükrében (pl. 2. sz. tábla) megállapítható, hogy a nők száma városunkban magasabb, mint a férfiak száma, a település összlakosságszámának 51 %-a nő. A népesség nemek szerinti megoszlása a népességen belül helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak.
A nők számát az aktív korú lakónépesség arányában vizsgálva megállapítható, hogy ebben a korosztályban számuk a férfiakénál alacsonyabb, amely a nyilvántartott álláskeresők viszonylatában is egyenes arányban van. Az állami foglalkoztatási szerv adatait a nők foglalkoztatási esélyeinek tekintetében vizsgálva megállapítható, hogy a 180 napnál régebben nyilvántartásban szereplő nők aránya magasabb a férfiakénál.
Településünkön az előző 5 évben lényegesen magasabb volt a munkanélküli nők száma, mint a férfiaké. A most vizsgált időszakban ez a különbség 1% alatt van. A tartósan (180 napon túl) munkanélküliek körében a nők aránya azonban továbbra is lényegesen magasabb.

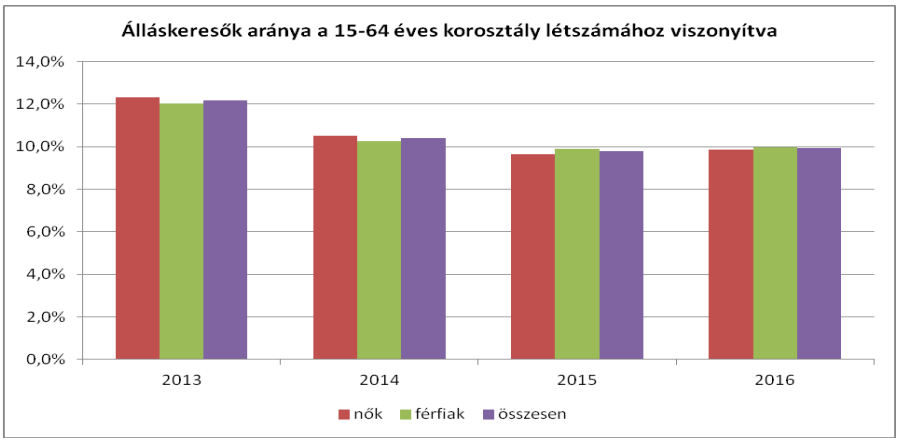

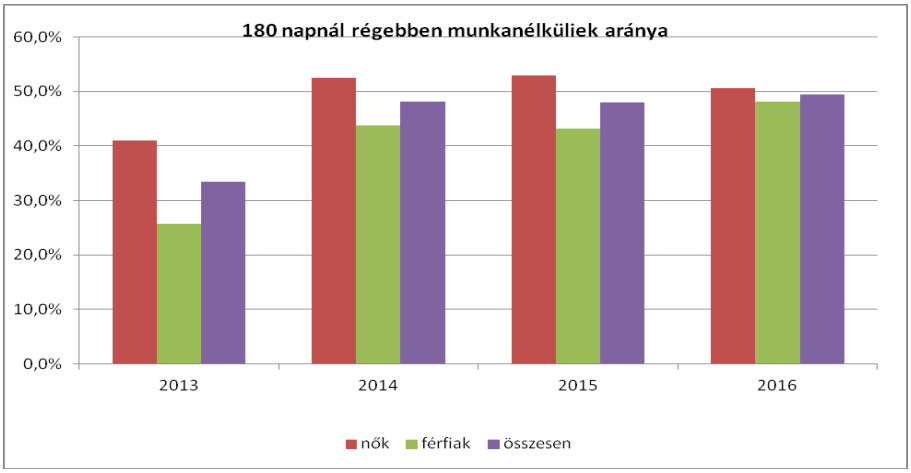

5.1.1. számú táblázat: - Foglalkoztatási adatok 2013-2015.

Foglalkoztatási adatok 2013-2015.									
Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Alkalmazottak száma (fő)					
	Nő	Férfi	Összesen	Nő		Férfi		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	6895	7002	13 897	3 719	53,9%	3 526	50,4%	7 245	52,1%
2014	6822	6921	13 743	3 787	55,5%	3 646	52,7%	7 433	54,1%
2015	6711	6855	13 566	4 304	64,1%	4 392	64,1%	8 696	64,1%

Forrás: Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság , TeIR (a 2016-17. év adatai még hiányoznak)

A korábbi időszak adataival ellentétben az alkalmazott férfiak száma alacsonyabb vagy közel azonos a nőkével. A gyermekvállalás miatt általában több nő van az inaktívak között (gyermekgondozási díj, gyermekgondozási segély, anyasági támogatás), a munkanélküliségbe lépő nők egy része nem állásvesztő, hanem korábban inaktív volt. Megállapítható az is, hogy a munkanélkülivé vált nők a férfiaknál kisebb eséllyel jutnak vissza a munkaerő-piacra, következésképpen az átlagosnál hosszabb időt töltenek munka nélkül, mint a férfiak. Annak, hogy a nők száma magasabb a munkanélküliek között oka lehet az is, hogy településünkön nem elterjedtek az atipikus, részmunkaidős foglalkoztatási formák, a rugalmas munkaidő beosztás.
A foglalkoztatás és a munkanélküliség alakulásának a nők körében a településen nem lehet okozati tényezője a bölcsődei, óvodai férőhelyek száma, hiszen az településünkön mindenki számára elérhető szolgáltatás. Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.

Kiemelten hátrányos helyzetben vannak:

- a 45 év feletti nők,
- a gyermeküket nevelő anyukák,
- a roma nők.

Az 55 év feletti munkanélküli nők száma magas, a munkaerő-piacon való elhelyezkedésük nagyon nehéz. A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges szolgálati időt sem. A település a munkanélküliek foglalkoztatását elsősorban a Startmunka-mintaprogram kereteiben igyekszik megoldani. Tapasztalat, hogy a munkaerő-piacon való elhelyezkedés nehezebb azok számára, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek. A nők hátrányos megkülönböztetése a foglalkoztatás területén mind a bérkülönbség, mind az adott munkakör betöltéséhez szükséges alkalmasság esetén is megfigyelhető.

5.1.2. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2013.	7002	6895	3 526	3 719	841	849
2014.	6921	6822	3 646	3 787	710	718
2015.	6855	6711	4 392	4 304	678	648
2016.	6786	6574	3 526	3 719	677	649
2017.	7002	6895	n.a.	n.a.	841	849

Forrás: TeIr

A Békési kistérségben a nők foglalkoztatottsága felülreprezentált a kereskedelem, a vendéglátás, a pénzügyi tevékenységek és a közösségi, személyi szolgáltatások nemzetgazdasági ágazatokban. Az oktatásban közel négyszer, az egészségügy és szociális ellátás területén közel ötször több nő dolgozik, mint férfi. A férfiak száma magasabb a közigazgatás, ingatlanügy, gazdasági szolgáltatás

és a feldolgozóipar nemzetgazdasági ágazatokban. A mezőgazdaságban és a szállítás-raktározásban háromszor, míg az építőiparban húszszor annyi férfi dolgozik, mint amennyi nő.

***b)* nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban**

A városban kifejezetten nők foglalkoztatását segítő és képzési programokról tudomásunk nincs. Országos adatok szerint a foglalkoztatást segítő és képzési programok elősegítik a munkavállalás esélyét. Ugyanakkor a munkanélküli férfiak nagyobb eséllyel vesznek részt vállalkozás-támogatási programokba és válnak vállalkozóvá. A bértámogatási programokba azonos eséllyel kerülnek be a nők és a férfiak. A helyi intézmények, foglalkoztatási osztály, civil szervezetek által szervezett képzésekben, pályázati programokban építenek a nők jelenlétére. Foglalkoztatást segítő és képzési programokat szervez a foglalkoztatási osztály, illetőleg a TOP-5.1.2-15-BS1-2016-00002-es program keretében a KBC Békés Megyei Települések Fejlesztéséért Nonprofit Kft.

***c)* alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei**

A nők elhelyezkedési esélyeit csökkenti az alacsony iskolai végzettség, a származás, az etnikai hovatartozás, illetőleg az is, ha hátrányos helyzetű kistérségekben élnek. Különösen nehéz helyzetben vannak azok, akiknél ezek a tényezők együttesen jelentkeznek. Az alacsony iskolai végzettségűek elhelyezkedési lehetősége a település és agglomerációja kínálta munkahelyeken alacsony.

***d)* hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)**

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, de megmutatkozhat a munkára való jelentkezéskor, ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem szeretne nőt alkalmazni. A nők esélyegyenlőségének sarkalatos kérdése „az egyenlő munkáért egyenlő bér” elvének érvényesülése.

A nők férfiakkal szembeni kereseti hátránya mögött sokféle tényező együttes hatása áll. A keresetek színvonalát meghatározhatja a gazdasági ág, a gazdálkodási forma, a munkavállaló személyes jellemzői (életkora, iskolai végzettsége, foglalkozása). A női keresetek hátránya a versenyszférában feltehetően nagyobb, mint a költségvetési szférában. A két szektor közötti eltérés oka, hogy a közszférában alkalmazott illetmény-előmeneteli rendszerek szűkebb teret adnak a nemek szerinti különbségtételnek, mint a piaci szféra szabad béralkuja.

A település egészére vonatkozóan hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó adatokkal nem rendelkezünk.

Az önkormányzatnál és intézményeinél dolgozók bére, keresete nem, korcsoport, beosztás, szakma vagy végzettség szerint évenként nyomon követhető, hátrányos megkülönböztetés nincs. Az Önkormányzat mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés, mert esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják.

A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. A gyermekek napközbeni ellátását biztosító, jelenleg 144 férőhelyes intézmény a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek szakszerű gondozását-nevelését végzi. Ezen túlmenően a

gyermekek életkorának és egészségi állapotának megfelelő foglalkoztatást és étkeztetést biztosít azon gyermekek számára, akiknek szülei munkavégzésük, betegségük, szociális helyzetük, vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.
Békésen jelenleg 2 bölcsőde működik, de a csökkenő gyermeklétszám miatt 2013. július 1-től 2 bölcsőde látja el e feladatokat.

5.2.1. számú táblázat - A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

év	3 év alatti gyermekek száma a településen	működő bölcsődék száma	bölcsődei férőhelyek száma
2013.	510	3; 07.01-től 2	196 144
2014.	518	2	144
2015.	530	2	144
2016.	537	2	144
2017.	495	2	144

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A településen biztosított az óvodai és iskolai ellátás is. Nem merült fel probléma ellátatlan gyermek kapcsán, illetve elutasított felvételről. 2015. szeptember 1. napjától az óvodakötelezettség 3 éves korban kezdődik. Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény és felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti. Az általános iskolában az Nkntv. értelmében 2013. szeptember 1-étől 16 óráig kell megszervezni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat. A törvény 4. §-ának 4. pontjában rögzíti továbbá az egész napos iskola fogalmát, mely olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg.
Az önkormányzati intézmények saját hatáskörön belül oldják meg a nők rugalmas foglalkoztatását, összeegyeztetve a munka, a család, gyermeknevelés feladatát.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat tevékenységi körében realizálódik elsősorban. A szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyára és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak a városban a védőnők. A védőnő nyilvántartja a körzetében bejelentett lakcímmel rendelkező/életvitel szerűen élő várandós anyákat. Célzott és szükséglet szerinti gondozást végez családlátogatás és védőnői tanácsadás keretén belül. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.
A védőnői hálózat nagy figyelmet fordít a szociális okból vagy gondatlanságból veszélyeztetettségben élő gyermekek folyamatos nyomon követésére és a társszervekkel való kapcsolat felvételre.

Békésen jelenleg 11 védőnő látja el feladatait. Az egy védőnőre eső átlagos gyermeklétszám pedig közel 75 gyermek. A védőnők létszáma a település 0-3 év közötti gyermekei számához igazodik. Sajnos a településen csökken a születések száma, így az egy védőnőre eső átlaglétszám is csökkent. A hatályos jogszabályok szerint az egy védőnői körzetben a védőnő által ellátható nők (várandós, gyermekágyas anyák), gyermekek (újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig) és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekek száma összesen legfeljebb 250 fő lehet. A fenti táblázatból kitűnik, hogy az egy védőnőre jutó gyermekek száma optimális.

5.3.1. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2013	10	693	69
2014	11	694	63
2015	11	702	64
2016	11	701	64
2017	11	682	62

A Védőnői Szolgálaton kívül a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat is szervez a családtervezéshez, a gyermekgondozáshoz kapcsolódó programokat. Ilyen például a Baba-Mama klub, ahol a csoportban lehetőség nyílik, hogy a hasonló örömökkel, sikerekkel, problémákkal bíró szülők megosszák tapasztalataikat, véleményüket egymással.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családtagokat érő erőszakos cselekedetek többsége ma még felderítetlen. Cél, hogy nőjön az áldozatok részéről a bejelentési aktivitás, tudatosítva, hogy csak akkor lehet segíteni, ha szakemberekhez fordulnak. Az érintett gyermekek családjaira jellemző, hogy többségük szociálisan hátrányos helyzetű és rendszeresek a szülők közötti konfliktusok. A bántalmazások hátterében főként anyagi, párkapcsolati, pszichés problémák és szenvedélybetegség áll. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatásokat elsősorban a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ biztosítja. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat családsegítés keretében:

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzbeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a családgondozást, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos terápiás programok szervezését,

- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossággal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a családokon belüli kapcsolaterősítést szolgáló közösségépítő, családterápiás, konfliktuskezelő mediációs programokat és szolgáltatásokat, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat végez.

A Gyvt. 45. § (2) bekezdése alapján a **gyermekek átmeneti gondozását** – a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére vagy belegyezésével – ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani, ha a szülő egészségi állapota, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani, vagy utógondozói ellátásban részesül.
Békés Város Önkormányzata a gyermekek átmeneti gondozását az Orosházi Családok Átmeneti Otthonát működtető Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel kötött ellátási szerződés alapján biztosítja, abban az esetben, ha a szülő a fenti okokból a gyermeke nevelését a családban nem tudja biztosítani.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében. Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

5.6.1. számú táblázat: Békés Város Önkormányzata Képviselő-testülete összetétele

év	Képviselőtestület tagja	
	Férfi	Nő
2013.	9	2
2014.	9	2
2015.	9	2
2016.	9	2
2017.	9	2
2018.	8	3

Forrás: Helyi adat

Békés Város Önkormányzata Képviselő-testületének 11 megválasztott képviselőjéből *2018. szeptember hó 2. napjától* 3 fő nő. A Polgármesteri Hivatal alkalmazottainak 70 %-a nő, ebből vezető beosztást tölt be 3 fő, a vezetők 50 %-a,köztük a város jegyzője is. Békésen az önkormányzati intézmények és intézmények vezetői között a vizsgált számok tükrében több a nő. A 12 intézmény vezetői közül 11 nő, ami több mint 90 %-ot jelent. A gazdaságvezetők valamennyien nők, az igazgatóhelyettesek, tagintézmény vezetők között is mindössze 4 a férfi.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Tapasztalatok alapján a leggyakrabban előforduló, a nőket helyi szinten foglalkoztató társadalmi problémák a munkanélküliség, alulképzettség, kismamák bezártság érzése, magányosság. A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerő-piacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák. A munkanélküliség össztársadalmi probléma, melyet a Foglalkoztatási Osztály, az Önkormányzat, a szociális intézmények szoros együttműködésével létrehozott komplex programokkal lehet enyhíteni. A kismamák problematikájának enyhítésére jó kezdeményezés a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szervezésében a már említett „Baba-Mama Klub". A Városi Könyvtár és Kulturális Központ a GYES-en, GYED-en lévő kismamák képzettségi szintjén is javítandó - különböző szakkörök, nyelvtanfolyamok, számítógép ismereti, felhasználói képzési programokat szervez.

Az önkormányzatnak az egészségügy, oktatás, területfejlesztés, foglalkoztatás, gazdaság, a helyi politika, kultúra terén a szolgáltatások kialakítása során tekintettel kell lenni a nemek eltérő helyzetére és szükségletére, és törekedniük kell a speciális, éppen nemük miatt jellemző problémák megoldására.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
az 55 év feletti munkanélküli nők száma magas, a munkaerő-piacon való elhelyezkedésük nagyon nehéz	az 55 év feletti nők foglalkoztatásának biztosítása, növelése
nehéz a visszatérés és a munkába állás a gyermeket vállaló anyák esetében	segítő programok nők számára, korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Békés lakosságszámának elemzésekor megállapítható, hogy míg az összlakosság száma csökken, az időskorúak száma emelkedik. Békés jellemzően elöregedő település. A demográfiai adatokat vizsgálva az idősek helyzetére jellemző, hogy kevesebb a házasok, megnő az özvegyek, az egyedül élők száma. Ugyanakkor elmondható, hogy növekszik az átlagéletkor, nő a nők élettartama.
Az idősek nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülnek, a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer saját jogú és hozzátartozói nyugellátásokat biztosít számukra. A saját jogú nyugellátások körébe tartozik az öregségi nyugdíj és a társadalombiztosítási saját jogú nyugellátás. A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás az özvegyi nyugdíj, az árvaellátás, a szülői nyugdíj és a baleseti hozzátartozói nyugellátások.
A jövedelemmel nem rendelkező időskorúak részére időskori járadék állapítható meg, amely feladat vonatkozásában a hatáskört 2013. január 1-től a járási hivatalok gyakorolják.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2013.	2711	3854	6 565
2014.	2602	3728	6 330
2015.	2513	3673	6 186
2016.	2480	3661	6 141
2017.	n.a.	n.a.	5 993

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.1.2. számú táblázat – A nyugdíj és nyugdíjszerű ellátások megoszlása

Főellátások megnevezése	2016. 01 hó	2017. 01 hó	2018. 01 hó
	Létszám (fő)	Létszám (fő)	Létszám (fő)
Öregségi nyugdíjak	4.141	4.173	4.097
Korhatár alattiaknak járó ellátások	72	46	48
Rokkantsági és rehabilitációs ellátások	1.444	1.417	1.360
Özvegyi és szülői nyugdíj	199	189	178
Árvaellátás	197	183	178
Mezőgazdasági szövetkezeti járadékok	2	2	1
Baleseti járadék	34	31	29
Rokkantsági járadék	85	89	93
Házastársi pótlék, jövedelempótlék	12	9	7
Egyéb járandóságok	0	2	2

Forrás: Magyar Államkincstár, Közgazdasági és Elemzési Főosztály

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesítettek száma 2008-ban 7.200 fő fölött volt, 1.200 fővel több, mint 2017-ben, miközben az időskorúak száma nőtt. A nagyarányú csökkenést az okozta, hogy a munkajövedelem és a nyugdíjszerű ellátások párhuzamosságát erősen korlátozták a megváltozott jogszabályok (mostanra némi enyhítés bekövetkezett), illetve a rokkantsági

jogosultságok felülvizsgálata is befolyásolja az adatokat, valamint a nyugdíjtörvény 2011. évi módosítása drasztikusan csökkentette az idő előtti nyugdíjazások lehetőségét.

Az időskorra jellemző a szellemi és fizikai aktivitás csökkenése, önellátó képességük beszűkülése, a betegségek megjelenése. Az egyedüllét miatt gyakori a depresszió kialakulása, a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia.
Általános tendencia, hogy a megélhetési gondok miatt az eltartó családtagoknak megnő a munkával töltött idejük, kevesebb időt tudnak az idős családtagokra fordítani, így megnőtt az igény a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokra, melyek Békésen teljes körűen biztosítottak. Ugyanakkor még mindig erősnek mondható az időseket támogató családi kapcsolati rendszerek hálózata, generációk élnek együtt és segítik egymást.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Békésen az önkormányzati intézmények nem foglalkoztatnak nyugdíjasokat. Vizsgálva az időskorúak foglalkoztatását, településünkön is az országos tendencia érvényesül, miszerint nehezen lehet elhelyezkedni, munkát találni 55 év felett.

6.2.1. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	fő	fő	%	fő	fő	%
2013.	1 690	197	12%	566	68	12%
2014.	1 428	178	12%	688	62	9%
2015.	1 326	177	13%	636	71	11%
2016.	1 327	174	13%	656	75	11%
2017.	1 162	162	14 %	424	n.a.	

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

Az Állami Számvevőszék által végzett legfrissebb elemzés szerint[3] az 55-64 év közötti korosztály foglalkoztatási rátája a nők esetében 45 % körül mozog (55-59 év között 67 %, 60-64 év között 23 %), a férfiak esetében ez a szám 60 % fölött van (55-59 év között 79, 60-64 év között 47 %). Az intézmények, vállalatok ritkán alkalmaznak időseket, hiszen magasabb bért és addicionális költséget jelentenek számukra. Egy tanulmány szerint a két legerősebb érv, amit az 50 év feletti munkavállalók alkalmazása ellen megfogalmazódik az idegen nyelvtudás és a megfelelő számítástechnikai ismeret hiánya. Ugyanakkor számos érv szól az alkalmazásuk mellett: a munkában töltött évek alatt komoly szakmai tudásbázist halmoztak fel, nem fognak más munkát keresni, megbecsülik a feladatokat, kevésbé kritikusak a felső vezetéssel és a munkahely működése kapcsán erős elkötelezettséget mutatnak. Emellett részmunkaidőben, vagy akár kiszervezéssel is hajlandók dolgozni. Ugyanez a megállapítás érvényes a nyugdíjas foglalkoztatottság vizsgálatához.

[3] https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2018/aktivitasi_rata_20180416.pdf

***b)* tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen)**

Az idősellátás területén egyre jelentősebb szerep jut a civil szektornak, egyházi-, alapítványi- és magánszervezeteknek. Békésen több civil szervezet is biztosítja, szervezi az idősek szabadidő eltöltésének sokszínű programját, bekapcsolódva megyei, térségi rendezvényekbe. Helyi szinten ki kell emelni a Békés Városi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületét, mely évek óta több mint 200 fő időskorúnak az összefogását vállalta fel. Programjaik sokrétűek, az egész évet lefedő találkozási alkalmakat teremtenek.

A Békés Városi Kecskeméti Gábor Kulturális, Sport és Turisztikai Központ által szervezett foglalkozások, klubok is elérhetők az idősek számára.

***c)* hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén**

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Szakirodalomból és kutatásokból köztudott, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el. A munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Az 55 év felettieket, illetve a tartós munkanélkülieket jobban érinti a foglalkoztatás terén fellépő hátrányos megkülönböztetés.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Problémaként jelentkezik e korosztály elmagányosodása, az életkorral járó sajátosság, a megözvegyülés magas száma. Ennek orvosolására a helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. A BVSZSZK szociális szolgáltatásai az elmagányosodás megelőzésében is fontos szerepet töltenek be, külön kiemelve az idősek nappali ellátásán belül működtetett Idősek Klubjait. A bentlakásos intézményekben élőket e tárgykörben mindenben segíti az intézményi szervezetrendszer. A Békés Városi Püski Sándor Könyvtár a fogyatékkal élők és az idős személyek részére biztosítja a kikölcsönzött könyvek házhoz szállítását.

***a)* az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése**

Az életkor előrehaladásával az emberi szervezet változik, a megbetegedések száma emelkedik. Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni. Az intézményesített idősgondozás két szintéren történik. Az egyik szintér az idős saját lakókörnyezete, a másik a bentlakást biztosító idősek otthona. A kétféle ellátási forma átjárható az idősek igényeinek, szükségleteinek megfelelően.

Az Szt. 62. §-a értelmében **étkeztetés** keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékosságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt. A jogosultsági feltételek részletes szabályait a települési önkormányzat rendeletben határozza meg.

Békés Város Önkormányzata Képviselő-testületének a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális alap- és szakosított ellátások térítési díjáról szóló 6/2015. (II.27.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Helyi Rendelet) 59. § (1) bekezdése szerint étkeztetést annak a szociálisan rászoruló személynek kell biztosítani, aki

- a 65. életévét betöltötte,
- 65 év alatti, de önmaga vagy eltartottja ellátásra csak segítséggel képes,
- nyugdíjszerű ellátásban részesülő aktív korú személy,
- fogyatékkal élő gyermeket nevel,
- fogyatékos, pszichiátriai- vagy szenvedélybeteg,
- baleset, sérülés, betegség, rendkívüli élethelyzet miatt nem tudja magát, illetve családtagjait ellátni,
- hajléktalanszállón lakó hajléktalan,
- idős személyek nappali ellátásában részesül.

Az étkezést Békés város területén a BVSZSZK és a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió Segítő Szolgálata biztosítja.

6.3.1. számú táblázat: Szociális étkeztetésben részesülők adatai

Étkeztetés	Ellátottak száma			
	2014.	2015.	2016.	2017.
Társulás/BVSZSZK	225	225	249	214
Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió, Segítőszolgálat	603	517	344	322

Forrás: Békés Város Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója

Az Szt. 63. §-a értelmében **házi segítségnyújtás** keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. A házi segítségnyújtás keretében szociális segítést vagy személyi gondozást kell nyújtani.

- Szociális segítés keretében biztosítani kell
  - a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
  - a háztartási tevékenységben való közreműködést,
  - a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
  - szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítését.
- Személyi gondozás keretében biztosítani kell
  - az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
  - a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,
  - a szociális segítés keretében felsorolt feladatokat.

A házi segítségnyújtás igénybevételét megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet. Jellemző, hogy a szolgáltatást igénybe vevők életkora nagyon előrehaladott. A házi segítségnyújtás tekintetében az ellátási hálózat jól kiépített, valamennyi szükségletet ki tud elégíteni a városban működő két szolgáltató, a BVSZSZK és a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió Segítő Szolgálata.

6.3.2. számú táblázat: - Házi segítségnyújtás Békés városban

Házi segítségnyújtás	Ellátottak száma			
	2014.	2015.	2016.	2017.
Társulás/BVSZSZK	83	92	85	szociális segítés: 29, személyi gondozás: 57
Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió, Segítőszolgálat	294	257	196	személyi gondozás: 159

Forrás: Békés Város Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója

Az Szt.65. §-a értelmében a **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell

- az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenését,
- a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét,
- szükség esetén további egészségügyi vagy szociális ellátás kezdeményezését.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás igénybevétele szempontjából szociálisan rászorult

- az egyedül élő 65 év feletti személy,
- az egyedül élő súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, vagy
- a kétszemélyes háztartásban élő 65 év feletti, illetve súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, ha egészségi állapota indokolja a szolgáltatás folyamatos biztosítását.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a 2010. évtől önként vállalt feladat. 2010-től 2013. június 30-ig a szolgáltatás a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal által pályázat keretében elnyert működési támogatásból volt finanszírozott. A 2014. évtől a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal évente kötött ellátási szerződés keretében és támogatásával biztosított a szolgáltatás.

Az ellátás Békés város vonatkozásában a Mezőberény Város Önkormányzata által fenntartott Városi Humánsegítő Központ szolgáltatásával kerül biztosításra. A segélyhívás a SzocioNet Liget Otthonban található diszpécserközpontba érkezik, ezt követően a készenlétes gondozónő 15 percen belül a helyszínre érkezik. A nap huszonnégy órájában készenlétben lévő szolgálat nagy biztonságot nyújt az arra rászorulók számára. Településünkön 8 jelzőkészülék van kihelyezve. Az igényeket a BVSZSZK-nál lehet jelezni.

A városunkban működő, Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által fenntartott Békés Megyei Hajnal István Szociális Szolgáltató Centrum jelzőrendszeres házi segítségnyújtás vonatkozásában határozatlan idejű bejegyzéssel rendelkezik a szolgáltatói nyilvántartásban. A kihelyezhető jelzőkészülékek száma 592 darab, az ellátási terület Békés megye közigazgatási területe. Az ellátás a sarkadi és békéscsabai kistérségekben folyamatosan és zökkenőmentesen működik. Békés városában még kiépítés alatt áll a rendszer.

Idősek nappali ellátását városunkban az önkormányzat 110 fő ellátotti létszámmal működtet. Ezen ellátási formában az intézmények minden igényt kielégítenek, férőhelyre váró személy nincs. A 2011. január hó 1. napjától hatályos törvényi változások nyomán lehetőség nyílt a nappali ellátást nyújtó intézményekben demens személyek fogadására. Mivel az idősek nappali ellátásának keretei között működő klubok tagjai között voltak a demenciát igazoló szakvéleménnyel rendelkező személyek, 2011. április hó 1. napjától az Idősek Nappali Intézményeinek működési engedélyei módosításra kerültek oly módon, hogy a változatlan ellátotti létszámon belül demens személyek ellátását is biztosítani tudják.

6.3.3. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	Fő	Fő	%
2013.	3 579	119	3%
2014.	3 642	111	3%
2015.	3 720	106	3%
2016.	3 755	117	3%
2017.	3793	120	3 %

A nappali ellátás során városunkban a férőhelyek kihasználtsága maximális.

Városunk területén ápolást, gondozást nyújtó intézményi ellátást a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában működő Békés Megyei Hajnal István Szociális Szolgáltató Centrum nyújt. Az idősek otthona Békésen, illetve további három telephelyén (Borostyánkert Otthon - Dévaványa, Nefelejcs Otthon - Okány, Vésztő) fogyatékos személyek illetve egy telephelyén (Borostyánkert Otthon - Füzesgyarmat) idős személyek ellátását végzi. Az intézmény ellátási területe Magyarország közigazgatási területe, a dévaványai Borostyánkert Otthon, a vésztői és okányi Nefelejcs Otthon fogyatékosok nappali ellátása tekintetében Békés megye közigazgatási területéről fogadja az ellátást igénylőket.

A székhelyintézményben a férőhelyszám 299, melyből 1 férőhely emelt szintű férőhelyként engedélyezett. Az ellátottak részére az intézmény biztosítja a szükséges háziorvosi ellátást, szakorvosi ellátáshoz való hozzájutást, illetve a nővéri felügyeletet szakképzett nővérek foglalkoztatásával, napi 24 órában. A lakók ellátása korszerű és családias körülmények között folyik. Cél az ellátottak aktivitásának megőrzése és fejlesztése, szomatikus, pszichés, szociális állapotuk, életminőségük szinten tartása, javítása. Az intézmény az ellátottak számára olyan fizikai, mentális, életvezetési segítséget nyújt, melynek során a szociális, testi és szellemi állapotnak megfelelő, egyéni bánásmódban részesülnek.

A gondozást igénylő idős és egészségi állapotuk miatt rászorult ellátottakat egyedi individuumként kezelve a bio-, pszicho-, szociális egyensúlyra törekedve, valósítják meg a minőségi gondozást.

Az Szt.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén a nyugdíjkorhatárt elért, de szolgálati idővel nem rendelkező idősek részére időskorúak járadéka állapítható meg. Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. A támogatás megállapítására a feladat- és hatáskört 2012. december 31-éig a jegyző, 2013. január 1-től a járási hivatal gyakorolja.

6.3.4. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

év	időskorúak járadékában részesülők száma
2013.	16
2014.	15
2015.	15
2016.	17
2017.	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzat adatai

Az időskorúak járadékában részesülők száma városunkban alacsony.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A városban kulturális programok, események biztosítják az idősebb korosztály szabadidő eltöltéséhez való jogának érvényesülését, továbbá segítik a szolgáltatások megközelítésének közlekedési lehetőségét, akadálymentességét, a kedvezményes igénybevétel lehetőségeit. A szervezők munkájának köszönhetően az idősek rendszeres látogatói a színházi előadásoknak, koncerteknek, városi rendezvényeknek, báloknak, sporteseményeknek.

Kiemelt szerepet tölt be e tárgykörben a Békés Városi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete és az általa alapított Békési Idősekért Alapítvány.

***c)* idősek informatikai jártassága**

Jellemző a célcsoport tagjaira az informatikai jártasság hiánya, mivel sem az iskolai képzés, sem a foglalkoztatásuk terén nem volt szükséges a számítógép ismerete és használata. Az igény egyre nagyobb a részükről az informatikai jártasság megszerzésére, mely betudható az internet elterjedésének, illetve a családtagok elköltözése, munkavállalása miatti távolság esetén a kapcsolattartás egyik módjának is.

A Békési Civil Szervezetek Házában az idősek segítséget kapnak elektronikus levelezés lebonyolításában (pl.: Ügyfélkapu, adóbevallás elektronikus úton való elkészítése, továbbítása), illetve az általuk keresett elektronikus információk összegyűjtésében.

Az Idősügyi Infokommunikációs Modellprogram hátrányos helyzetű térségekre történő kiterjesztéséről szóló 1056/2017. (II.7.) Korm. határozat alapján Békés város egyike lett azon 63 településnek, melyek kiválasztásra kerültek az idősek életét, mindennapjait infokommunikációs eszközök segítségével megkönnyíteni próbáló országos programhoz. A program során laptopot biztosítanak 25 fő, a 65. életévét betöltött idős számára, amely eszköz mindennapos használata növeli az otthoni biztonságot, ösztönzi a generációk közötti minél élénkebb kommunikációt. A skype alkalmazás használatával folyamatos kapcsolatot tartanak az idősek a projektben résztvevő időslátogató diszpécserekkel.

A 2017. március hónapban kezdődő program2018. december 31-ig meghosszabbításra került.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A célcsoporttal kapcsolatos sajátos igények kielégítését célzó programok felsorolásánál meg kell említeni az önkormányzat által működtetett, összességében 110 (Tarhossal együtt 140) férőhelyet számláló idősek klubjainak szolgáltatásait, melyek biztosítják az idősek nappali ellátását, és lehetőség nyílik a közösségi együttlétre, szabadidős programokban való részvételre. Az idősek

klubjai a tagok második családjának szerepét töltik be. A klubtagok rendszeresen találkoznak egymással, új ismeretségek szövődnek, felelevenedtek régiek. A klubtagok részére rendszeresen szerveznek programokat, életkoruknak, egészségi állapotuknak, érdeklődési körüknek megfelelően.

A Békés Városi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete, a Békési Nyugdíjasok Egyesülete és a Békési Idősekért Alapítvány által szervezett Programok:

- Idősek Világnapja (kulturális központtal közösen)
- farsangi mulatság,
- nőnapi ünnepség,
- karácsonyi ünnepség,
- klubdélutánok, bográcsos főzések, szalonnasütések, több esetben más települések nyugdíjas szervezeteivel közösen,
- idős rászorulók részére karácsonyi csomag juttatása.

Az idősek más szervezetek által szervezett rendezvényeken is szívesen vesznek részt, például az Idősek Világnapja alkalmából szervezett megyei rendezvényen, a Kolbászfesztiválon. A Békés Városi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete fogadóóra keretében nyugellátással és segélyezéssel kapcsolatos tájékoztatót nyújt, illetve segíti az ezzel kapcsolatos nyomtatványok kitöltését.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
idősek elmagányosodása	idősek számára aktivitást megőrző programok szervezése
idősek informatikai jártasságának hiánya	az idősek informatikai jártasságának javítása

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékkal élő személy az, aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során. A fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1. cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint 577 ezer fogyatékkal élő ember van Magyarországon, ami a népesség 5,7 százaléka. A népesség fogyatékosságtípus szerinti megoszlása: mozgáskorlátozottak aránya 43,6 %, látássérült 14,4 %, értelmi fogyatékos 9,9 %, hallássérült 10,5 %, egyéb 21,6 %.

7.1 A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A Békés városban lakcímmel rendelkező fogyatékkal élő személyek szám a fogyatékosság jellege szerint az alábbiak szerint alakul.

7.1.1. számú táblázat: - Fogyatékkal élő személyek Békésen

Fogyatékkal élő személyek száma, a fogyatékosság jellege szerint					
Fogyatékosság jellege	**2013. év**	**2014. év**	**2015. év**	**2016. év**	**2017. év**
mozgásszervi	241 fő	238 fő	235 fő	231 fő	228 fő
látási	172 fő	172 fő	163 fő	155 fő	153 fő
hallás	16 fő	17 fő	17 fő	17 fő	16 fő
értelmi	37 fő	37 fő	36 fő	34 fő	36 fő
autista	1 fő	1 fő	1 fő	2 fő	3 fő
halmozottan	14 fő	17 fő	15 fő	12 fő	12 fő

Forrás: Békés Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási Hivatala, Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály, Családtámogatási Osztály

A Békés városban lakcímmel rendelkező, tartós betegség vagy fogyatékosság miatt magasabb összegű családi pótlékban részesülő gyermekek számát az alábbi táblázat mutatja.

7.1.2. számú táblázat: - Magasabb összegű családi pótlékra jogosultak adatai

Tartós betegség vagy fogyatékosság miatt magasabb összegű családi pótlékban részesülő gyermekek				
2013. év	**2014. év**	**2015. év**	**2016. év**	**2017. év**
585 fő	440 fő	362 fő	360 fő	372 fő

Forrás: Békés Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási Hivatala, Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály, Családtámogatási Osztály

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a célcsoport lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékosság esetén még jelentősebb. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és

közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

a) **fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)**

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenved.
Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki rehabilitációs ellátásban részesül, és aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült.

A fogyatékkal élőknek elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni, a munkáltatók esetleges előítélete mellett a közlekedési eszközök használata is nehezíti helyzetüket. A fogyatékkal élők körében a foglalkoztatottsági arány meghatározásánál a 2001.évi népszámlálás adataiból tudunk kiindulni, mely 9%.

A Fot. tv. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. A munkáltató a fogyatékos személy munkához jutásának elősegítése érdekében - *a felvételi eljárás során* - köteles biztosítani az egyenlő eséllyel hozzáférhető környezetet. Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató akkreditált munkáltatókat és a fejlesztő foglalkoztatást végző foglalkoztatókat a központi költségvetés - *jogszabályban meghatározottak szerint* - támogatásban részesíti.

A fogyatékkal élők részére Békés Város Önkormányzata fejlesztő foglalkoztatás keretein belül az alábbi lehetőségeket biztosítja:

- egyéb takarítás; zöldterület kezelés; háztartás termék előállítása, szolgáltatása saját fogyasztásra; általános épülettakarítás; háztartás szolgáltatása saját fogyasztásra; egyéb fa-, parafatermék, fonottáru gyártása; egyéb villamos berendezés gyártása; telefoninformáció; konfekcionált textiláru gyártása; kötéláru gyártás; munkaruházat gyártás; csomagolás; gabonaféle, hüvelyes növény, olajos mag termesztése; építményüzemeltetés; festés; üvegezés; egyéb nem évelő növény termesztése; zöldségféle, dinnye, gyökér-, gumósnövény termesztése

7.1.3. számú táblázat - A fejlesztő foglalkoztatási helyek a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központban, a foglalkoztatható személyek száma és a bejegyzés hatálya

Foglalkoztatási hely címe	Foglalkoztatható személyek száma	Bejegyzés hatálya
5630 Békés, Jantyik u. 1.	2 fő	határozatlan idejű
5630 Békés, Kossuth Lajos u. 11.	28 fő	határozatlan idejű
5630 Békés, Szarvasi u. 40/1.	2 fő	határozatlan idejű
5630 Békés, Dózsa György u. 36/1.	2 fő	határozatlan idejű
5630 Békés, Csallóközi u. ½.	2 fő	határozatlan idejű

Foglalkoztatási hely címe	Foglalkoztatható személyek száma	Bejegyzés hatálya
5630 Békés, Csallóközi u. 34.	2 fő	határozatlan idejű
5630 Békés, Csallóközi u. 40.	16 fő	határozatlan idejű
5630 Békés, Farkas Gyula u. 3.	6 fő	határozatlan idejű
5630 Békés, Farkas Gyula u. 4.	2 fő	határozatlan idejű
5630 Békés, Farkas Gyula u. 5.	12 fő	határozatlan idejű
5641 Tarhos, Petőfi u. 1/1.	12 fő	határozatlan idejű

A Szent Lázár Alapítvány által fenntartott Szent Lázár Központ Kreatív Ház Pszichiátriai Nappali Ellátó és Foglalkoztató Intézmény Békés város területén fejlesztő foglakoztatás keretein belül az alábbi lehetőségeket biztosítja:

- csomagolás; kötéláru gyártás; egyéb elektronikus villanyvezeték, kábel gyártása; egyéb papír-, kartontermék gyártása; háztartási villamos készülék gyártása; járművillamossági-, elektronikai készülék gyártása; konfekcionált textiláru gyártása; munkaruházat gyártása; felső ruházat gyártása; alsóruházat gyártása; egyéb ruházat, kiegészítők gyártása; általános épülettakarítás; összetett adminisztratív szolgáltatás; fénymásolás, egyéb irodai szolgáltatás; takarítás; takarítás; nem szőtt textília és termék gyártása

7.1.4. számú táblázat – A fejlesztő foglalkoztatási helyek Békésen a Szent Lázár Központ Kreatív Ház Pszichiátriai Nappali Ellátó és Foglalkoztató Intézményben, a foglalkoztatható személyek száma és a bejegyzés hatálya

Foglalkoztatási hely címe	Foglalkoztatható személyek száma	Bejegyzés hatálya
5630 Békés, Hunyadi tér 1/1.	33 fő	határozatlan idejű
5630 Békés, Petőfi u. 33.	8 fő	határozott idejű, 2020. június 30-ig
5630 Békés, Malomasszonykert 9091 hrsz.	1 fő	határozott idejű, 2033. november 1-ig
5630 Békés, Malomasszonykert 9026 hrsz.	1 fő	határozott idejű, 2019. január 1-ig
5630 Békés, Szentpálsor u. 18.	12 fő	határozott idejű, 2019. augusztus 31-ig

Az „ÉRME" Élet-Remény-Munka-Esély Közhasznú Alapítvány fenntartásában működő Békés-Rehab Integrált Szociális Intézmény a szolgáltatói nyilvántartás adatai szerint 15 fő részére biztosít fejlesztő foglakoztatást.

Békés Város Önkormányzatánál a közfoglalkoztatás keretei között végzett munka szinte teljes egészében közterületen végzendő fizikai munka, nincs olyan jellegű tevékenység, amit fogyatékkal élők számára biztosíthatnánk.

***b)* hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén**

Előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki). A foglalkoztatás akkor is meghiúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet. Ilyen információk

beszerzése rendkívül nehéz, hiszen az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, mert ezzel a jövőbeni alkalmaztatási kilátásaik is csökkennek.

Városunkban e tárgykörben problémáról jelzés nem érkezett.

***c)* önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok**

A fogyatékos személyek nappali ellátását a Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás a BVSZSZK-n keresztül valósítja meg, az ellátás a Derűs Ház-Fogyatékosok Nappali Intézményében, a Végvári Klub- Fogyatékosok Nappali Intézményében és a Családi Kör-Fogyatékosok Nappali Intézményében zajlik.

A szolgáltatói nyilvántartás adatai szerint az „ÉRME" Élet-Remény-Munka-Esély Közhasznú Alapítvány fenntartásában működő Békés-Rehab Integrált Szociális Intézmény Harmóniaház fogyatékos személyek nappali ellátását biztosítja, 15 férőhellyel.

Az Szt. 65/C. §-a szerint a **támogató szolgáltatás** célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén.
Békés város területén a BVSZSZK által működtetett Támogató Szolgálat látja el a támogató szolgáltatás feladatait. A fogyatékossággal élők tekintetében kiemelt fontosságú a Szolgálat további működtetése, hiszen önálló életvitelük folytatásához elengedhetetlen az általa biztosított segítségnyújtás.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Ellátási formák:

- Fogyatékossági támogatás: A Fot. tv. 22. §-a alapján a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy – a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül – anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez
- Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet 1. § (1) bekezdése alapján rokkantsági járadékra jogosult az a személy, akinek a 25. életéve betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70%-os mértékű, és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül. A rokkantsági járadékra jogosult személy egészségi állapotát a döntésben meghatározott időpontban felül kell vizsgálni.
- Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 4. §-a értelmében személygépkocsi szerzési támogatásra, 5. §-a értelmében személygépkocsi átalakítási támogatásra jogosult a súlyos mozgáskorlátozott személy.
- a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet 2. §-a alapján parkolási igazolványra az a személy jogosult,
    - aki a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 2. § *a)* pont *ac)*alpontja értelmében közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
    - aki a súlyos fogyatékosság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékossági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdésének értelmében látási fogyatékosnak; (3)

bekezdésének értelmében értelmi fogyatékosnak; (4) bekezdésének értelmében autistának; illetve (5) bekezdésének értelmében mozgásszervi fogyatékosnak minősül,

- akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló 1032/1971. (VII. 14.) Korm. határozat végrehajtásáról szóló 6/1971. (XI. 30.) EüM rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy
- aki a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékosságokról szóló 5/2003. (II. 19.) ESZCSM rendelet 1. számú melléklete szerint vaknak vagy gyengénlátónak (K betűjel, 1 számjel), mozgásszervi fogyatékosnak („L" betűjel), értelmi fogyatékosnak („M" betűjel) vagy autistának (N betűjel, 1 számjel) minősül.

- Fogyatékkal élő személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:
  - Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás, nappali ellátás
  - Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

7.2.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

év	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2013.	1578	n.a.
2014.	1519	n.a.
2015.	1444	44
2016.	1417	5
2017.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat adatai szerint magasnak mondható városunkban az egyén egészségi állapotának romlása miatt folyósított pénzellátásban részesülők száma.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

***a)* településI önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége**

A közszolgáltatás tényleges igénybe vételéhez nem elég az épületbe bejutni, azt be is kell tudni járni a közszolgáltatás igénybevételéhez szükséges mértékben, valamint veszély esetén biztonsággal el kell tudni hagyni. A közszolgáltatás akkor hozzáférhető, ha a fizikai megközelítés lehetőségén túl az épületen belüli tájékozódás lehetősége biztosított a vak és gyengén látó, a siket, és nagyothalló, az értelmi fogyatékos, az autista, a súlyosan-halmozottan fogyatékos személy számára. A mozgássérültekkel kapcsolatban leggyakrabban a biztonságos és akadálymentes, vakok esetében pedig az érzékelhető környezetről van szó.

Városunkban a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos**.** Az egészségügyi és szociális szolgáltatások akadálymentesített helyszínen érhetőek el, a Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő minden tekintetben akadálymentes. A Békési Polgármesteri Hivatal épületének alsó szintje - ahol az ügyfelek hivatalos ügyeiket intézhetik - 2003. óta

akadálymentes, a felső szint azonban a mozgáskorlátozottak számára nem, vagy nehezen elérhető. A város honlapja akadálymentes.
A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás és felújítás csak akadálymentesített környezet biztosításával történik.

***b)* közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége**

A Fot. tv. 18. §-ának rendelkezései értelmében a fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - *sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez* - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni.

Kulturális- és sport programként kiemelkedik a Békés-Uszoda látogatása, az Orosházi Aranymasni Találkozó és a BVSZSZK által 2009. óta minden évben megszervezett Derűs kupa, ahol 2018-ban közel kétszáz Békés megyei, fogyatékkal élő ember vett részt. A BVSZSZK fogyatékos ellátottjai a szakdolgozók maximális támogatása mellett részt vesznek a különféle városi rendezvényeken (Madzagfalvi napok, piaci vásározások stb.), továbbá egészségügyi szűrővizsgálatokon, egészségmegőrző rendezvényeken is megjelennek.

A Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő mozgásszervi betegségek gyógyítását végző Körösi Csoma Sándor utcai telephelyén, a gyógyfürdőben valamennyi fogyatékosságra kiterjedő, komplex akadálymentes környezet került kialakításra. Itt vehető igénybe gyógytorna, masszázs, balneo-therápia, galvánkád kezelés, tangentor kezelés, szénsavkezelés, iszapkezelés, súlyfürdő.
Az itt végzett terápiás ellátások hozzájárulnak a mozgásszervi betegek állapotjavulásához, a rehabilitációs tevékenység hozzájárulhat a fogyatékkal élők számának csökkentéséhez, a munkaerő-piacra történő reorganizációjukhoz. A betegségek kezelése mellett a Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő nagy hangsúlyt fektet a megelőzésre, amely keretei között a lakosság számára teljes körű megelőző, ellátó és rehabilitációs szolgáltatásokat szervez, bevonva a szociális és otthoni szakápolási szolgáltatókat is. Az infokommunikációs rendszer továbbfejlesztésével gyorsabbá, a betegek számára átláthatóbbá vált a működés.

***c)* munkahelyek akadálymentesítettsége**

A városban közintézmények egy része akadálymentes, a több azonos funkcióval bíró telephely közül legalább egy minden intézményben. A vásárlókat, ügyfeleket fogadó munkahelyek 80 %-a biztosítja az épületbe való akadálymentes bejutás lehetőségét, lift azonban csak 1-2 helyen működik. A termelő vállalatok kevésbé érzékenyek a problémára.

***d)* közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége**

Békés város 2009-ben pályázati forrásból korszerűsítette a város kül- és belterületén lévő autóbusz megállóhelyeket, ennek keretében akadálymentesítésre is sor került. A szilárd burkolattal ellátott utak mentén a járdák akadálymentesítése is megtörtént.

e) **fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások**

A fogyatékos személyek esetében fontos feladat az egyénre szabott fejlesztés megtervezése, és az egyéni képességekre alapozott fejlesztés megvalósítása. A fejlesztő folyamat a már meglévő képességek és készségek megtartásán túl egy magasabb szintre jutást céloz meg. A fogyatékos személyek esetében végzett fejlesztés és gondozás fontos eleme az értékelés, amely során

vizsgálható, hogy a közös munka meghozza-e a várt eredményt. A fogyatékos személyek életében a mindennapi fejlesztés mellett fontos a szabadidő tartalmas elöltésének lehetősége.

A fogyatékos személyek nappali ellátását Békés Város Önkormányzata a BVSZSZK-n keresztül valósítja meg, az ellátás a Derűs Ház-Fogyatékosok Nappali Intézményében, a Végvári Klub-Fogyatékosok Nappali Intézményében és a Családi Kör-Fogyatékosok Nappali Intézményében zajlik. Az ellátás 6-8 fős csoportokban történik, figyelemmel az ellátottak korára és fejlettségi szintjére.

A fogyatékos személyek nappali ellátását a Békési Kistérségi Társulás a BVSZSZK-n keresztül valósítja meg, az ellátás a Derűs Ház-Fogyatékosok Nappali Intézményében, a Végvári Klub-Fogyatékosok Nappali Intézményében és a Családi Kör-Fogyatékosok Nappali Intézményében zajlik.

A szolgáltatói nyilvántartás adatai szerint az „ÉRME" Élet-Remény-Munka-Esély Közhasznú Alapítvány fenntartásában működő Békés-Rehab Integrált Szociális Intézmény Harmóniaház fogyatékos személyek nappali ellátását biztosítja, 15 férőhellyel.

7.3.1. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma	
	önkormányzati fenntartású intézményben	Összesen
2013.	55	82
2014.	56	73
2015.	51	68
2016.	54	70
2017.	54	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzat adatai

A **támogató szolgáltatás** célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén.
Békés város területén a BVSZSZK által működtetett Támogató Szolgálat látja el e feladatokat. A fogyatékossággal élők tekintetében kiemelt fontosságú a Szolgálat további működtetése, hiszen

önálló életvitelük folytatásához elengedhetetlen az általa biztosított segítségnyújtás. A fogyatékos gyermekek állapotuknak megfelelő oktatási intézménybe szállítása, a fogyatékos felnőttek munkába járása, ügyeik intézése, és egyéb, a napi életvitelhez szükséges feladatok megvalósítása a Támogató Szolgálat szolgáltatásai által válnak elérhetővé. A szolgáltatás iránt egyre nő a kereslet a szociálisan rászorult, illetve szociálisan nem rászorult ellátottak között egyaránt. Legtöbbször iskoláskorú gyermekek és az idősebb, nyugdíjas korosztály veszi igénybe a szállítást, a mindennapos iskolába- járás, munkába járás, Idősek Klubjába járás biztosítása miatt, napközben pedig orvoshoz való eljutásban veszik igénybe a gépjárműveket, melyek több ezer km-t tesznek meg minden hónapban.

7.3.2. számú táblázat: - Támogató szolgálat ellátottjai

Támogató szolgáltatás					
Ellátást nyújtó	**Szerződött/teljesített feladategységek száma**				
	2013.	**2014.**	**2015.**	**2016.**	**2017.**
Társulás/BVSZSZK	42 fő	39 fő	43 fő	107 fő	121 fő
Teljesítés (%)	4066/6465	4066/4534	4066/4543	4066/5683	4066/5231

Forrás: intézményi adatszolgáltatás

A Támogató Szolgálat 2015. évi statisztikájának elkészítésénél csak a szociálisan rászorultakat kellett feltüntetni, míg a 2016. évi statisztikai adatok a szociálisan nem rászorultakat is érintik. Előzőek miatt következett be a jelentős létszámnövekedés.

A Támogató Szolgálat a fent említetteken túl térítésmentes tanácsadást is végez, melyet egyre többen igényelnek. Az ellátottak részére tájékoztatást nyújtanak a szociális biztonság megteremtéséhez kapcsolódó ellátásokról és szolgáltatásokról, azok hozzáférhetőségéről és az igénybevétel szabályairól.

***f)* pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)**

Az önkormányzat a Petőfi utca 4. szám alatt található épületében térítésmentesen helyet és infrastrukturális hátteret biztosít a mozgáskorlátozottak megyei és helyi szervezetének.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
akadálymentesítés hiánya	az intézmények akadálymentesítése
e-önkormányzat hiánya	az önkormányzat honlapjának fejlesztése
Intézményi honlapok akadálymentesítésének hiánya	intézményi honlapok akadálymentesítése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) **a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)**

Jellemző a szolgáltatásokra, hogy egymásra épülnek, egymást kiegészítik. A személyre szabott szolgáltatások biztosítását a helyi ellátórendszeren belüli koordináció, együttműködés biztosítja. Ezek pontos számáról, szervezettségéről nem állnak adatok rendelkezésünkre.

a) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az önkormányzati-nemzetiségi önkormányzati együttműködést kétoldalú megállapodás szabályozza. Az együttműködés pénzügyekhez kapcsolódó adminisztrációs feladatok ellátására, rendezvények lebonyolítására is kiterjed. Biztosítja a működési feltételeit, a városban elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést és támogatja a szellemi és tárgyi örökségük védelmét.

Békésen az utóbbi években megerősödtek a civil szervezetek és munkájukat agilis, a település érdekeit figyelembevevő vezetők irányítják. Az önkormányzat folyamatosan keresi a lehetőséget, hogy munkájukat segítve támogatásban részesítse őket. A civil szervezetek esetében az Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság átruházott hatáskörben, szakmai munkájuk függvényében pályázati úton támogatja rendezvényeiket (sporttámogatás, városi rendezvények, nemzetközi kapcsolatok). Nagy rendezvényeiket, külön kérelem alapján a képviselő-testület a lehetőségeihez mérten támogatja.
Az egyházi szervezetek jelentős szerepet töltenek be a város életében az óvodai, általános iskolai és gimnáziumi intézményeik által is. Részt vesznek a városi pályázatokon és nyitott rendezvényeikkel várják az érdeklődőket.
Az önkormányzat- civil szervezetek- egyház - önkormányzati intézmények közötti együttműködés erősnek mondható, mely megnyilvánul az eredményekben, sikeres rendezvényekben.

c) **önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség**

Az önkormányzat a város érdekeit szem előtt tartva több területen is együttműködik a térség településeivel. Első sorban szociális területen erős az együttműködés, de a kultúra területén is partneri viszony alakult ki. Ezen kívül az információs sztrádakiépítésében (”ROHU”) közös üzemeltetésű informatikai hálózat működik.

d) **a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége**

Szoros a kapcsolat önkormányzatunk és a német, szlovák, roma és román nemzetiségi önkormányzat között. A nemzetiségi önkormányzatok érdekképviseletet is ellátnak, képviselik a nemzetiségük érdekeit, törekednek az esélyegyenlőség megtartására.

e) **civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége**

A városban működő civil szervezetek többsége kapcsolódik, illetve részt vesz a közfeladatok ellátásában. A szociális, egészségügyi érdekképviseletet végző civil szervezetek az érintett célcsoportokkal kapcsolatosan is az esélyegyenlőség elérésére törekszenek. A szervezetek alapszabályukban meghatározott módon képviselik tagságukat, társadalmi párbeszédet

kezdeményeznek, lehetőségükhöz mérten támogatják a látókörükben élő rászoruló célcsoport tagjait. A Civil Kerekasztal a civil támogatások odaítélésében is részt vesz.

***f)* for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában**

Az önkormányzat számára az esélyegyenlőség megteremtése és fenntartása során fontos a helyi vállalkozások szerepvállalása, a város érdekeit figyelembe vevő intézkedéseik megtétele. Törekednek a jó partneri kapcsolat kialakítására, mely eredményeként közös akarattal tudnak lépéseket tenni az esélyegyenlőség megteremtéséért. A Vállalkozói Tanács javaslata alapján az önkormányzat - *pályázati úton* - minden évben kamatmentes kölcsön formájában nyújt támogatást a helyi vállalkozásoknak.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) **a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába**

Adatgyűjtés folyamán, mely kiterjedt az önkormányzat intézményei, vezetői, képviselői felé, megfogalmazódtak a településen élők problémái, az esélyegyenlőség biztosítása kapcsán felszínre kerülő akadályok. Az adatgyűjtés kiterjedt a kistérségi és helyi dokumentumokra. Az adatgyűjtés folyamán mód nyílt a megkérdezett szervezetek jellemzőit, lehetőségeit, szabályozásukat és mindazt megismerni, amit eddig tettek és tesznek a saját területükön az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.

Az elkészült dokumentumtervezet a helyben szokásos módon, hirdetményi úton kerül közzétételre, melyről az állampolgárok is véleményt mondhatnak. A tervezet a képviselő-testület bizottsági ülésein is megtárgyalásra került, ahol képviseltetik magukat a város intézményeinek vezetői, a civil szervezetek képviselői, és a nemzetiségi önkormányzatok elnökei.

A HEP fórumra meghívást kapnak az érintett kor- (ifjúsági, nyugdíjas stb.) és célcsoportok (szociális, mozgáskorlátozott, sport stb.) civil szervezetei; a közszolgáltatásban érintett közrendvédelmi, közigazgatási, oktatási, művelődési, egészségügyi, szociális intézmények és szervezetek képviselői, a nemzetiségi önkormányzatok tagjai, az önkormányzati képviselő-testület és bizottságok tagjai.

b) **az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása**

A szervezetek és a lakosság számára is elérhetővé válik az elfogadott, a város honlapján közzétett esélyegyenlőségi program. A határidőket figyelembe véve, az intézkedések eredményeiről nyílt bizottsági és képviselő-testületi üléseken történik beszámolás és ilyen módon biztosított lesz a megvalósítás ellenőrzése is.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	**fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel**
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	1. a díjhátralékkal rendelkezők számának folyamatos emelkedése 2. a célcsoport egészségügyi állapota az átlagosnál rosszabb, rossz a szűrővizsgálatok látogatottságának aránya 3. a nem megfelelő lakhatási körülmények	1. adósságkezelési tanácsadás, prevenció, 2. rendszeres prevenciós szűrővizsgálatok népszerűsítése a mélyszegénységben élők és a romák között 3. lakásépítési programok támogatása
Gyermekek	1. a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek intézményen kívüli aktivitása alig fele a jobb körülmények között élőkének 2. a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolakezdése késői 3. a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya a város általános iskoláiban nagyon eltérő 4. a szociálisan rászoruló rétegek kis számban vesznek részt érettségit adó felnőttoktatásban	1. a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek családjainak motiválása 2. a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolakezdésének segítése, 3. a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének javítása a szolgáltatásokhoz jutás támogatásával 4. felnőttoktatás támogatása
Idősek	1. az idősek elmagányosodása 2. az idősek informatikai jártasságának hiánya	1. az idősek számára aktivitást megőrző programok szervezése 2. az idősek informatikai jártasságának javítása
Nők	1. az 55 év feletti munkanélküli nők száma magas, a munkaerő-piacon való elhelyezkedésük nagyon nehéz 2. nehéz a visszatérés, a munkába állás a gyermeket vállaló anyák	1. az 55 év feletti nők foglalkoztatásának biztosítása, növelése 2. segítő programok nők számára, korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések

	esetében	
Fogyatékkal élők	1. akadálymentesítés hiánya 2. önkormányzati honlap akadálymentesítése nem teljes 3. az intézményi honlapok akadálymentesítésének hiánya	1. intézmények akadálymentesítése 2. önkormányzati honlap fejlesztése 3. intézmények honlapjának fejlesztése

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	**Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése**	**Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst**
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	adósságkezelési tanácsadás, prevenció	Békés Város Önkormányzata (felelős), Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ (felelős), Pályázati partnerek
	rendszeres prevenciós szűrővizsgálatok népszerűsítése a mélyszegénységben élők és a romák között	Békés Város Önkormányzata (felelős), Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ, Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő, Védőnői Szolgálat
Idősek	idős személyek számára aktivitást megőrző programok szervezése	Békés Városi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete (felelős), Békés Város Önkormányzata, Érintett célcsoport, civil szervezetek, egyházak
	az idősek informatikai jártasságának javítása	Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ (felelős), Egyházak, civil szervezetek, Érintett célcsoport, Rendőrség, Polgárőrség, Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió, Civil szervezetek, közművelődési intézmények
Nők	az 55 év feletti nők foglalkoztatásának biztosítása, növelése	Békés Város Önkormányzata (felelős), BMKH Békési Járási Hivatal, Foglalkoztatási Osztály, Békési Kommunális és Szolgáltató Kft.
	segítő programok nők számára, korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések	Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ (felelős), Civil szervezetek, Érintett célcsoport Foglalkoztatási Osztály, Képző intézmények, Egyházak
Fogyatékkal élők	intézmények akadálymentesítése	Békés Város Önkormányzata (felelős), Békési Polgármesteri Hivatal, Intézmények, civil szervezetek
	az intézmények honlapjának fejlesztése	Békés Város Önkormányzata (felelős), Békési Polgármesteri Hivatal, Intézmények, civil szervezetek

Gyermekek	halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek családjainak motiválása	Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde (felelős), Békés Városi Kecskeméti Gábor Kulturális, Sport és Turisztikai Központ, Reményhír Intézmény Epreskerti Óvoda, Roma Nemzetiségi Önkormányzat
	halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolakezdésének segítése	Óvodafenntartók (felelős): Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde, Reményhír Intézmény Epreskerti Óvoda, Szegedi Kis István Református Óvoda, Békés város általános iskolái
	halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányainak javítása a város iskoláiban	Békés város óvodái és általános iskolái, illetve fenntartóik (felelős), Békés Város Képviselő-testülete Oktatási, Kulturális és Sport Bizottsága, Roma Nemzetiségi Önkormányzat
	halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének javítása, a szolgáltatásokhoz jutás támogatásával	Békés Városi Kecskeméti Gábor Kulturális, Sport és Turisztikai Központ, Békés Uszoda (felelős), Békés Város Képviselő-testülete Oktatási, Kulturális és Sport Bizottsága, Békés város általános iskolái és fenntartóik, Békés város 3. osztályos általános iskolásai
	felnőttoktatás támogatása	Békés Város Képviselő-testülete Oktatási, Kulturális és Sport Bizottsága, Kölcsey Ferenc Gimnázium és Szakközépiskola Békési Tagintézménye, Békés Megyei Kormányhivatal Békési Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya

Jövőképünk

- Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák előítéletektől mentesen élhetnek.
- Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők foglalkoztatása minél szélesebb körben megvalósuljon.
- Kiemelt területnek tartjuk a gyermekek vonatkozásában, hogy gyermek és gyermek között negatív diszkrimináció ne valósulhasson meg.
- Folyamatosan odafigyelünk az idősek ellátására, gondozására, érdekeinek képviseletére.
- Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében az egyenjogúságukhoz fűződő joguk elismerését.
- Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élő munkavállalók emberi értékeinek, méltóságának, egyediségének tiszteletben tartására.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe	**Adósságkezelési tanácsadás prevenció**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a díjhátralékkal rendelkezők számának folyamatos emelkedése
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	a díjhátralékkal rendelkezők számának folyamatos csökkentése • Rövid- és középtávú cél: programok, tanácsadások, fórumok szervezése • Hosszú távú cél: annak elérése, hogy programban résztvevők adóssága megszűnjön
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Rendszeres háztartásvezetési tanácsadás, pályázati források felkutatása
Résztvevők és felelős	Békés Város Önkormányzata, Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ
Partnerek	Békés Város Önkormányzata, Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ, Pályázati partnerek
Határidő(k) pontokba szedve	• Rövid távú cél: 2019. december 31. • Hosszú távú cél: 2024. december 30.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	• Rövidtávon: programokon való részvétel magas számban való biztosítása • Hosszútávon: adósságállomány megszűnése
Kockázatok és csökkentésük eszközei	a programba bevont személyek nem teljesítik fizetési kötelezettségeiket eszköz: a támogatás a jogszabály erejénél fogva történő megszüntetése
Szükséges erőforrások	önkormányzati költségvetés, humán erőforrás,

Intézkedés címe	**Rendszeres prevenciós szűrővizsgálatok népszerűsítése a mélyszegénységben élők és a romák között**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a célcsoport egészségügyi állapota az átlagosnál rosszabb, rossz a szűrővizsgálatok látogatottságának aránya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	• Rövid távú cél: annak felmérése, hogy a célcsoportot milyen mértékben érinti a feltárt probléma • Középtávú cél: szűrővizsgálatok népszerűsítése (prevenciós előadások, fórumok, szórólapok) • Hosszú távú cél: a célcsoport legalább 30 %-a rendszeresen részt vegyen a különböző szűrővizsgálatokon
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Prevenciós programok a Békési járásban - az EFOP-1.8.19-17 – Egészségfejlesztési Iroda szűrővizsgálatok időpontjáról tájékoztatók, kiadványok szerkesztése; EFOP-1.5.3.-16-2017-00097 pályázat keretében szűrőbusz szolgáltatás igénybevétele
Résztvevők és felelős	Békés Város Önkormányzata
Partnerek	Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő, Védőnői Szolgálat, Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ
Határidő(k) pontokba szedve	• Rövid távú cél: 2019. jún.30. • Középtávú 2019. dec.31. • Hosszú távú cél: 2021. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	intézmények, pályázati menedzsment statisztikai adatai a megjelentek számáról, a szűrővizsgálatokon való rendszeres látogatottság, betegberendelő rendszer segítségével történő mérés
Kockázatok és csökkentésük eszközei	előadásokon alacsony részvétel, motiváció hiánya érdekeltté tenni a célcsoportot
Szükséges erőforrások	önkormányzat költségvetése, humán erőforrás,

Intézkedés címe	**Szegregátumokban élők lakhatási körülményeinek javítása**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A szegregátumokban sok a szükséglakás, nem mindenhol megfelelőek a lakhatási körülmények
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	• Rövid távú cél: önkormányzati lakásállomány növelése (TOP-4.3.1-15-BS1-2016-00010 pályázat keretében) • Középtávú cél: szegregátumban élő 15 család önkormányzati lakáshoz juttatása • Hosszú távú cél: szegregátum lakásállományának javítása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- telekvásárlás, lakásépítés - új lakások pályáztatása, kiutalása - lakásépítések, vásárlások támogatása kamatmentes kölcsönnel
Résztvevők és felelős	Békés Város Önkormányzata
Partnerek	Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ
Határidő(k) pontokba szedve	• Rövid távú cél: 2019.12.31. • Középtávú cél: 2020.12.31. • Hosszú távú cél: 2024.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Vagyonrendelet: a lakásállomány 15 lakással nő Lakásrendelet: 15 lakás ki lette utalva Kölcsönrendelet: szegregátumban élők támogatást kapnak.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A támogatást igénylők a minimális önerő biztosítására sem képesek
Szükséges erőforrások	önkormányzat költségvetése, humán erőforrás, Pályázat: TOP-4.3.1-15-BS1-2016-00010

Intézkedés címe	**Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek családjainak motiválása**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek intézményen kívüli aktivitása alig fele a jobb körülmények között élőkének
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	a családok és elsősorban a gyermekek igényének felkeltése az intézményen kívüli művelődési, sportolási lehetőségek iránt
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. jeles napok megünneplése az óvodában a családokkal együtt 2. színházlátogatás: óvodás gyermekek évi 2 meseszínházi látogatása
Résztvevők és felelős	Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde (felelős), Reményhír Intézmény, Epreskerti Óvoda, Szegedi Kis István Református Óvoda
Partnerek	Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő, Békési Uszoda, Roma Nemzetiségi Önkormányzat
Határidő(k) pontokba szedve	nevelési évenként folyamatosan: 2024. 08.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a HHH-s óvodás gyermekek 80 %-a részt vesz a foglalkozásokon
Kockázatok és csökkentésük eszközei	a szülők csekély aktivitása esetén a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ és a Roma Nemzetiségi Önkormányzat segítségének kérése a szülők mozgósítására
Szükséges erőforrások	fenntartói támogatás, pályázati források bevonása

Intézkedés címe	**Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolakezdésének segítése**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolakezdése késői
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 6 éves korban érjék el az iskolaérettségi szintet.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. IPR alkalmazása 2. Óvoda-iskola átmenet segítése kölcsönös látogatással
Résztvevők és felelős	Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde, Reményhír Intézmény Epreskerti Óvoda, Szegedi Kis István Református Óvoda, Óvodafenntartók
Partnerek	Békés város általános iskolái és fenntartóik
Határidő(k) pontokba szedve	nevelési évenként folyamatosan: 2024. augusztus 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a HHH-s óvodás gyermekek 80 %-a részt vesz a foglalkozásokon
Kockázatok és csökkentésük eszközei	IPR program nem kap állami támogatást. Pályázati források bevonása szükséges.
Szükséges erőforrások	fenntartói támogatás

Intézkedés címe:	**Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányainak javítása a város iskoláiban**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya a város általános iskoláiban eltérő
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beiskolázási esélyegyenlőségének elősegítése a lakókörnyezettől távolabbi iskolába jutás biztosításával
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Békés Város Önkormányzata Oktatási, Kulturális és Sport Bizottságán keresztül koordináló szerepet vállal az intézményfenntartók és az intézmények között 2. az óvodai mérések alapján javaslattétel a gyermek képességének leginkább megfelelő képzési formára, annak lakóhelytől való távolságától függetlenül 3. helyi diákbérlet támogatása az iskolába járás megkönnyítése érdekében
Résztvevők és felelős	Békés város óvodái, általános iskolái és fenntartóik, Békés Város Képviselő-testülete Oktatási, Kulturális és Sport Bizottsága, *(az önkormányzat már nem iskolafenntartó, ezért csak koordináló, kezdeményező szerepe lehet a beiskolázásban)*
Partnerek	Roma Nemzetiségi Önkormányzat Iskolafenntartók
Határidő(k) pontokba szedve	nevelési évenként, folyamatosan: 2024. augusztus 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nem kizárólag a lakókörnyezetükhöz legközelebbi iskolát választják
Kockázatok és csökkentésük eszközei	szülői érdektelenség esetén a Roma Nemzetiségi Önkormányzat segítségével meggyőzni a szülőket
Szükséges erőforrások	önkormányzati saját erőként évente kb. 4-5 millió forint, bérlettámogatás biztosítására

Intézkedés címe	**Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének javítása a szolgáltatásokhoz jutás támogatásával**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya a város általános iskoláiban nagyon eltérő
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek a családdal nem jutnak el a szabadidő hasznos eltöltését biztosító helyekre
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Békés Város Önkormányzata ingyenes úszásoktatást biztosít (létesítmény és oktató) a hátrányos helyzetű gyermekek számára.
Résztvevők és felelős	Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő, Békés Uszoda Békés Város Önkormányzata Képviselő-testülete Oktatási, Kulturális és Sport Bizottsága Békés város 3. osztályos általános iskolásai
Partnerek	Békés város általános iskolái és fenntartóik
Határidő(k) pontokba szedve	nevelési évenként, folyamatosan: 2024. augusztus 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a 3. osztályos hátrányos helyzetű gyermekek legalább 90 %-a részt vesz úszásoktatáson
Kockázatok és csökkentésük eszközei	intézményi, fenntartói érdektelenség esetén iskolán kívüli, hétvégi vagy nyári foglalkozásként kell megszervezni.
Szükséges erőforrások	önkormányzati saját forrásként évente körülbelül 1,5 -2 millió Forint bérlettámogatás biztosítására

Intézkedés címe	**Felnőttoktatás támogatása**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a szociálisan rászoruló rétegek kis számban vesznek részt érettségi bizonyítványt adó felnőttoktatásban
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	szociális eszközökkel hozzásegíteni a rászorulókat az érettségi megszerzéséhez
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Békés Város Önkormányzata szociális támogatást nyújt az érettségi vizsgadíjakhoz a rászorulóknak
Résztvevők és felelős	Békés Város Képviselő-testülete Oktatási, Kulturális és Sport Bizottsága (felelős) Felnőttképzést folytató intézmények
Partnerek	Békés Megyei Kormányhivatal Békési Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya
Határidő(k) pontokba szedve	nevelési évenként, folyamatosan: 2024. augusztus 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	az érettségit adó felnőttoktatást megkezdők eredményes érettségi vizsgát tesznek
Kockázatok és csökkentésük eszközei	a támogatást más felnőttoktatási intézményekre is ki kell terjeszteni.
Szükséges erőforrások	önkormányzati saját erő biztosítása évente 3 -500.000 Ft összegben, vizsgadíjak támogatásához.

Intézkedés címe	**Az 55 év feletti nők foglalkoztatásának biztosítása, növelése**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	az 55 év feletti munkanélküli nők száma magas, a munkaerő-piacon való elhelyezkedésük nagyon nehéz
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	1. Rövid távú: álláskeresés segítése 2. Középtávú: munkahelyteremtés támogatása 3. Hosszú távú: a célcsoport munkanélküliségének 5 %-os csökkenése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	• a Foglalkoztatási Osztály állásadatainak, támogatási lehetőségeinek közzététele • a településre jellemző helyi mezőgazdasági adottságok lehetőségeinek kiaknázásával, marketingjének növelésével munkalehetőségek teremtése, melyek megélhetési lehetőséget biztosítanak a célcsoport számára • a sikeres középtávú célok elérését követően az elért eredmények fenntartása.
Résztvevők és felelős	Békés Város Önkormányzata (felelős)
Partnerek	Békés Megyei Kormányhivatal Békési Járási Hivatal, Foglalkoztatási Osztály, Békési Kommunális és Szolgáltató Kft.
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2019. december 31. 2. 2022. december 31. 3. 2024. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	• az információk áramlásával több támogatási lehetőség juthat el a célcsoport részére • az 55 év feletti nők foglalkoztatásánál a Foglalkoztatási Osztály statisztikai adatainak pozitív változása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	az Önkormányzat egyre nehezebb anyagi helyzete szűk teret biztosít a munkanélküliség csökkentésének finanszírozására, a csökkentés eszköze: pályázati források feltárása
Szükséges erőforrások	önkormányzati költségvetés, pályázati források, humán erőforrás

Intézkedés címe	**Segítő programok nők számára, korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	nehéz a visszatérés, a munkába állás a gyermeket vállaló anyák esetében
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	• a nők munkába állásának segítése • közösségi programok szervezése, és elavult szakmák helyett korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések szervezése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	• adatgyűjtés, igényfelmérés, • tájékoztatás, szervezés, • lebonyolítás
Résztvevők és felelős	Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ (felelős), Civil szervezetek
Partnerek	Érintett célcsoport Foglalkoztatási Osztály, képző intézmények, egyházak, civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	folyamatos: 2024. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	jelenléti ív, statisztikák
Kockázatok és csökkentésük eszközei	munkahelyhiány, motiváció hiánya
Szükséges erőforrások	TOP-5.1.2-15-BS1-2016-00002, szociális szakemberek bevonása

Intézkedés címe	**Idősek számára aktivitást megőrző programok szervezése**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	idősek elmagányosodása
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	• az egyedülálló, idős személyek programokba történő bevonása, a hovatartozás érzésének erősítése, életminőségének javítása • idősek igényeit kielégítő kulturális, szabadidős programok folyamatos szervezése • tájékoztatás a célcsoportot érintő helyi ellátásokról, szociális támogatásokról
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	• adatgyűjtés, igényfelmérés • tájékoztatás, szervezés • programlebonyolítás
Résztvevők és felelős	Érintett célcsoport Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ, Egyházak, Civil szervezetek, közművelődési intézmények
Partnerek	Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ, Rendőrség, Polgárőrség Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió, Civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	folyamatos, 2014. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	jelenléti ív, statisztikák
Kockázatok és csökkentésük eszközei	kockázat: megbetegedés, depresszió a csökkentés eszköze: fokozott tájékoztatás
Szükséges erőforrások	pályázati forrás, szociális és kulturális szakemberek bevonása

Intézkedés címe	**Az idősek informatikai jártasságának javítása**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	az idősek informatikai jártasságának hiánya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	• Rövid és középtávú: oktatás megszervezése, esetleges eszközhiány pótlása • Hosszú távú: oktatás, felhasználói szint elérése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	• szórólapok, kérdőívek készítése • eszköz, szakember, oktató biztosítása • felhasználói szint elérése
Résztvevők és felelős	Békés Városi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete
Partnerek	Békés Város Önkormányzata, célcsoport, civil szervezetek, egyházak, közművelődési intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	• Rövidtávon: 2019. december 31. • Középtávon: 2020. december 31. • Hosszú távon: 2024. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	• Jelentkezettek 50 %-a befejezze az oktatást • a képzést elvégzők 10 %-a ténylegesen használja az informatikát a mindennapjaiban
Kockázatok és csökkentésük eszközei	a településen kicsi az igény a szolgáltatásra, cél az érdeklődés felkeltése
Szükséges erőforrások	a Békés Városi Kecskeméti Gábor Kulturális, Sport- és Turisztikai Központnál, illetve a Békés Városi Püski Sándor Könyvtárnál rendelkezésre álló gépek használata, helyiség biztosítása, önkéntesek, fiatalok bevonása az oktatásba

Intézkedés címe	**Intézmények akadálymentesítése**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	akadálymentesítés hiánya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	az önkormányzat folyamatosan arra törekszik, hogy a közintézményekben a teljes akadálymentesítés megtörténjen
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	• tervezés • kivitelezés
Résztvevők és felelős	Békés Város Önkormányzata
Partnerek	Békési Polgármesteri Hivatal, Intézmények, Civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	folyamatos, 2024. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a kivitelezés dokumentumai
Kockázatok és csökkentésük eszközei	kockázat: forráshiány a csökkentés eszköze: pályázatfigyelés
Szükséges erőforrások	TOP-3.2.1-16-BS1-2017-00019, önkormányzati forrás, vállalkozások bevonása

Intézkedés címe	**Az önkormányzati intézmények honlapjának fejlesztése**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Intézményi honlapok akadálymentesítésének hiánya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: intézményi honlapok állapotának felmérése Közép: honlapon a hangos és a vakok és gyengén látók számára szükséges verziók elérése Hosszú: elektronikus ügyintézés bevezetése az intézményekben
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Közérdekű adatok feltöltése és aktualizálása Pályázati lehetőségek felkutatása és a pályázatok megvalósítása
Résztvevők és felelős	Békés Város Önkormányzata és intézményei
Partnerek	Békési Polgármesteri Hivatal, Intézmények, civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	Rövid: 2019. december 31. Közép:2022. december 31. Hosszú: 2024. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	honlap látogatottságának adatai, az intézendő ügyek 30 %-a elektronikusan is intézhető
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Forráshiány, Pályázatfigyelés
Szükséges erőforrások	Önkormányzati forrás, pályázati források

Intézkedés címe	**Az önkormányzat honlapjának fejlesztése**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Hivatali honlap akadálymentesítése
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: intézmények honlapjainak áttekintése Közép: honlapon a hangos és a vakok és gyengén látók számára szükséges verziók elérése Hosszú: a jogszabályok által biztosított teljes elektronikus ügyintézés megteremtése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Közérdekű adatok feltöltése és aktualizálása Pályázati lehetőségek felkutatása és a pályázatok megvalósítása
Résztvevők és felelős	Békés Város Önkormányzata
Partnerek	Békési Polgármesteri Hivatal,
Határidő (k) pontokba szedve	Rövid: 2019. december 31. Közép:2022. de3cember 31. Hosszú: 2024. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Ügyfél elégedettségi kérdőívek, honlap látogatottságának adatai, az önkormányzatnál intézendő ügyek 40 %-a elektronikusan is intézhető
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Forráshiány, Pályázatfigyelés
Szükséges erőforrások	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2017-00818, Önkormányzati forrás, vállalkozás bevonása

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
I.1	adósságkezelési tanácsadás prevenció	a díjhátralékkal rendelkezők számának folyamatos emelkedése	a díjhátralékkal rendelkezők számának folyamatos csökkentése	Békés Város Önkormányzata Az adósságkezelési szolgáltatásról szóló) önkormányzati rendelet	havonta háztartásvezetési tanácsadás, pályázati források felkutatása	Békés Város Önkormányzata, Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ	Rövid és középtávú cél: 2019.12.31. Hosszú távú cél: 2024.12.31.	Rövidtávon: programokon való részvétel magas számban való biztosítása Középtávon: statisztika csökkenése Hosszútávon: adósságállomány megszűnése	Önkormányzati költségvetés humán erőforrás	Folyamatos tevékenységgel biztosítható

I.2	Rendszeres prevenciós szűrővizsgálatok népszerűsítése a mélyszegénységben élők és a romák között	A célcsoport egészségügyi állapota az átlagosnál rosszabb, rossz a szűrővizsgálatok látogatottságának aránya	Rövid: annak felmérése, hogy a célcsoportot milyen mértékben érinti a feltárt probléma Közép: szűrővizsgálatok népszerűsítése (prevenciós előadások, fórumok, szórólapok) Hosszú: a célcsoport legalább 30 %-a rendszeresen részt vegyen a különböző szűrővizsgálatokon	Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Évente legalább 2 alkalommal szűrővizsgálatokon való részvétel Szűrővizsgálatok időpontjáról tájékoztatók, kiadványok szerkesztése	Békés Város Önkormányzata	Rövid és középtávú cél: 2019.12.31. Hosszú távú cél: 2021. december 31.	Intézmények statisztikai adatai a megjelentek számáról A szűrővizsgálatokon való rendszeres látogatottság, betegberendelő rendszer segítségével történő mérés	Önkormányzati költségvetés, humán erőforrás, EFOP-1.5.3-16-2017-00097 az EFOP-1.8.19-17	Folyamatos tevékenységgel biztosítható
I.3.	Lakhatási feltételek javítása	A szegregátumokban sok a szükséglakás	Lakhatási feltételek javítása	ITS antiszegregációs programja	Lakásépítés, vásárlás, felújítás	Békés Város Önkormányzata	rövid távú cél: 2019.12.31. Középtávú cél: 2020.12.31. Hosszú távú cél: 2024.12.31.	Lakásállomány nő, szegregátumbeli lakásigénylők önkormányzati lakáshoz jutnak. lakásépítési támogatás működik	TOP-4.3.1-15-BS1-2016-00010, önkormányzati forrás kamatmentes kölcsönhöz	Vagyongazdálkodási szabályok betartásával folyamatosan fenntartható
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
II.1	Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek családjainak motiválása	A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek intézményen kívüli aktivitása alig fele a jobb körülmények között élőkének	A családok és elsősorban a gyermekek igényének felkeltése az intézményen kívüli művelődési, sportolási lehetőségek iránt	Helyi Esélyegyenlőségi Terv	Jeles napok megünneplése az óvodában a családokkal együtt Színházlátogatás: óvodás gyermekek év 2 meseszínházi látogatása	Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde Reményhír Intézmény Epreskerti Óvoda Szegedi Kis István Református Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium	folyamatos, 2024.08.31.	A HHH-s óvodás gyermekek 80 %-a részt vesz a foglalkozásokon	Fenntartói támogatás, pályázati források	Folyamatos tevékenységgel biztosítható

II.2.	Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolakezdésének segítése	A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolakezdése késői	A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 6 éves korban érjék el az iskolaérettségi szintet	Helyi Esélyegyenlőségi Terv	IPR alkalmazása Óvoda-iskola átmenet segítése kölcsönös látogatással	Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde Reményhír Intézmény Epreskerti Óvoda Szegedi Kis István Református Óvoda **Óvodafenntartók**	folyamatos, 2024.08.31.	A HHH-s óvodás gyermekek 80 %-a részt vesz a foglalkozásokon	fenntartói támogatás	Folyamatos tevékenységgel biztosítható
II.3 Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányainak javítása a város iskoláiban	A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya a város általános iskoláiban nagyon eltérő	A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beiskolázási esélyegyenlőségének elősegítése a lakókörnyezettől távolabbi iskolába jutás biztosításával	Helyi Esélyegyenlőségi Terv	Békés Város Önkormányzata illetékes bizottságán keresztül koordináló szerepet vállal az intézményfenntartók és az intézmények között Az óvodai mérések alapján javaslattétel a gyermek képességének leginkább megfelelő képzési formára annak lakóhelytől való távolságától függetlenül Helyi bérlet támogatása az iskolába járás megkönnyítése érdekében. Az önkormányzat már nem iskolafenntartó, ezért csak koordináló, kezdeményező szerepe lehet a beiskolázásban	Békés város óvodái és általános iskolái és fenntartóik Békés Város Képviselő-testülete Oktatási, Kulturális és Sport Bizottsága	folyamatos, 2024.08.31.	A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nem kizárólag a lakókörnyezetükhöz legközelebbi iskolát választják	Önkormányzati támogatás (évi 4-5 millió forint) bérlet-támogatásokhoz	Folyamatos tevékenységgel biztosítható

II.4	Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének javítása a szolgáltatásokhoz jutás támogatásával	A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya a város általános iskoláiban nagyon eltérő	A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek a családdal nem jutnak el a szabadidő hasznos eltöltését biztosító helyekre	Helyi Esélyegyenlőségi Terv, Sportkoncepció	Békés Város Önkormányzata ingyenes úszásoktatást biztosít (létesítmény és oktató) a hátrányos helyzetű gyermekek számára	Békés város 3. osztályos általános iskolásai Békés Városi Kecskeméti Gábor Kulturális, Sport és Turisztikai Központ (uszoda) Békés Város Képviselő-testülete Oktatási, Kulturális és Sport Bizottsága	folyamatos, 2024.08.31.	A 3. osztályos hátrányos helyzetű gyermekek legalább 90 %-a részt vesz úszásoktatáson	Önkormányzati támogatás (évi kb. 1 millió forint)	Folyamatos tevékenységgel biztosítható
II.5	Felnőttoktatás támogatása	A szociálisan rászoruló rétegek kis számban vesznek részt érettségit adó felnőttoktatásban	Szociális eszközökkel hozzásegíteni a rászorulókat az érettségi megszerzéséhez	Helyi Esélyegyenlőségi Terv	Békés Város Önkormányzata szociális támogatást nyújt az érettségi vizsgadíjakhoz a rászorulóknak.	Kölcsey Ferenc Gimnázium és Szakközépiskola Békési Tagintézmény Békés Város Képviselő-testülete illetékes bizottsága	folyamatos, 2024.08.31	Az érettségit adó felnőttoktatást megkezdők eredményes érettségi vizsgát tesznek	Az érettségit adó önkormányzati forrás	Folyamatos folyamatos tevékenységgel biztosítható
III. A nők esélyegyenlősége										

III.1	Az 55 év feletti nők foglalkoztatásának biztosítása, növelése	Az 55 év feletti munkanélküli nők száma magas, a munkaerő-piacon való elhelyezkedésük nagyon nehéz	Rövid: álláskeresés segítése Közép: munkahelyteremtés támogatása Hosszú: A célcsoport magas munkanélküliségének 5 %-os csökkentése	Helyi Esélyegyenlőségi Terv	A Munkaügyi Központ állásadatainak támogatási lehetőségeinek közzététele. A településre jellemző helyi mezőgazdasági adottságok lehetőségeinek kiaknázásával, marketingjének növelésével, munkalehetőségek teremtése, melyek megélhetési lehetőséget biztosítanak a célcsoport számára. A sikeres középtávú célok elérését követően az elért eredmények fenntartása	Békés Város Önkormányzata	Rövid: 2019.12.31. Közép: 2022.12.31. Hosszú: 2024.12.31.	Az információk áramlásával több támogatási lehetőség juthat el a célcsoport részére Az 55 év feletti nők foglalkoztatásánál a Munkaügyi Központ statisztikai adatainak pozitív változása	Önkormányzati költségvetés, pályázati források, humán erőforrás	Folyamatos tevékenységgel biztosítható
III.2	Segítő programok nők számára, korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések	Nehéz a visszatérés, a munkába állás a gyermeket vállaló anyák esetében	A nők munkába állásának segítése Közösségi programok szervezése, és elavult szakmák helyett korszerű ismeretek megszerzését célzó képzések szervezése	Helyi Esélyegyenlőségi Terv	Adatgyűjtés, igényfelmérés, Tájékoztatás, szervezés, Lebonyolítás	Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ Civil szervezetek	2024. december 31	jelenléti ív, statisztikák	TOP-5.1.2-15-BS1-2016-00002, szociális szakemberek bevonása	Folyamatos tevékenységgel biztosítható
IV. Az idősek esélyegyenlősége										

IV.1	Idősek számára aktivitást megőrző programok szervezése	Idősek elmagányosodása	Az egyedülálló, idős emberek programokba történő bevonása, a hovatartozás érzésének erősítése, életminőségének javítása Idősek igényeit kielégítő kulturális, szabadidős programok folyamatos szervezése Tájékoztatás a célcsoportot érintő helyi ellátásokról, szociális támogatásokról	Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Adatgyűjtés, igényfelmérés, Tájékoztatás, szervezés, Lebonyolítás	Érintett célcsoport Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ, Egyházak, civil szervezetek	2014. december 31	jelenléti ív, statisztikák	Pályázati forrás, szociális és kulturális szakemberek bevonása	Folyamatos tevékenységgel biztosítható
IV. 2	Az idősek informatikai jártasságának javítása	Az idősek informatikai jártasságának hiánya	Rövid: Felmérés készítése, kérdőívek, klubok, helyi eszközpark felmérése Közép: oktatás megszervezése, esetleges eszközhiány pótlása Hosszú: oktatás, felhasználói szint elérése	Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Szórólapok, kérdőívek készítése Helyi eszköz, szakember, oktató biztosítása Felhasználói szint elérése	Békés Városi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete	Rövid: 2019.12.31. Közép: 2020.12.31. Hosszú: 2024.12.31.	Rövid: kérdőívek összegzése Közép: Jelentkezettek 50 %-a befejezze az oktatást Hosszú: a képzést elvégzők 10 %-a ténylegesen használja az informatikát a mindennapjaiban	Kulturális Központnál, Könyvtárnál rendelkezésre álló gépek használata, helyiség biztosítása, önkéntesek, fiatalok bevonása az oktatásba	Folyamatos tevékenységgel biztosítható
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
V.1	Intézmények akadálymentesítése	Akadálymentesítés hiánya	Az önkormányzat folyamatosan arra törekszik, hogy a közintézményekben teljes akadálymentesítés megtörténjen	Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Adatgyűjtés, igényfelmérés, Tervezés Kivitelezés	Békés Város Önkormányzata	2024.12.31.	Kivitelezés dokumentumai	Pályázati forrás, Önkormányzati forrás, vállalkozások bevonása	Folyamatos tevékenységgel biztosítható

V.2.	Intézményi honlapok akadálymentesítése	Intézményi honlapok akadálymentesítésének hiánya	Intézményi honlapok akadálymentesítése	Helyi Esélyegyenlőségi Terv	Honlapok állapotfelmérése, akadálymentes verziók elkészítése, elektronikus ügyintézés bevezetése	Békés Város Önkormányzata és intézményei	Rövid: 2019.12.31. Közép: 2022.12.31. Hosszú: 2014.12.31.	Akadálymentesített honlapok száma, elektronikusan intézhető ügyek száma	Pályázati forrás, fenntartói támogatás	folyamatos tevékenységgel fenntartható
V.3	Az önkormányzat honlapjának fejlesztése	Az önkormányzati honlapon a hangos és a vakok és gyengén látók számára szükséges verziók elérésének hiánya, e-önkormányzat hiánya	Rövid: Közérdekű adatok teljes körű megjelenítése Közép: honlapon a hangos és a vakok és gyengén látók számára szükséges verziók elérése Hosszú: A jogszabályok által biztosított teljes elektronikus ügyintézés megteremtése	Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Közérdekű adatok feltöltése és aktualizálása Pályázati lehetőségek felkutatása és a pályázatok megvalósítása	Békés Város Önkormányzata	Rövid: 2019.12.31. Közép: 2022.12.31. Hosszú: 2014.12.31.	Ügyfél elégedettségi kérdőívek, honlap látogatottságának adatai, az önkormányzatnál intézendő ügyek 40 %-a elektronikusan is intézhető	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2017-00818, Önkormányzati forrás, vállalkozás bevonása	Folyamatos tevékenységgel biztosítható

3. Megvalósítás

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba

történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot működtetünk.

A HEP Fórum feladatai:

- a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

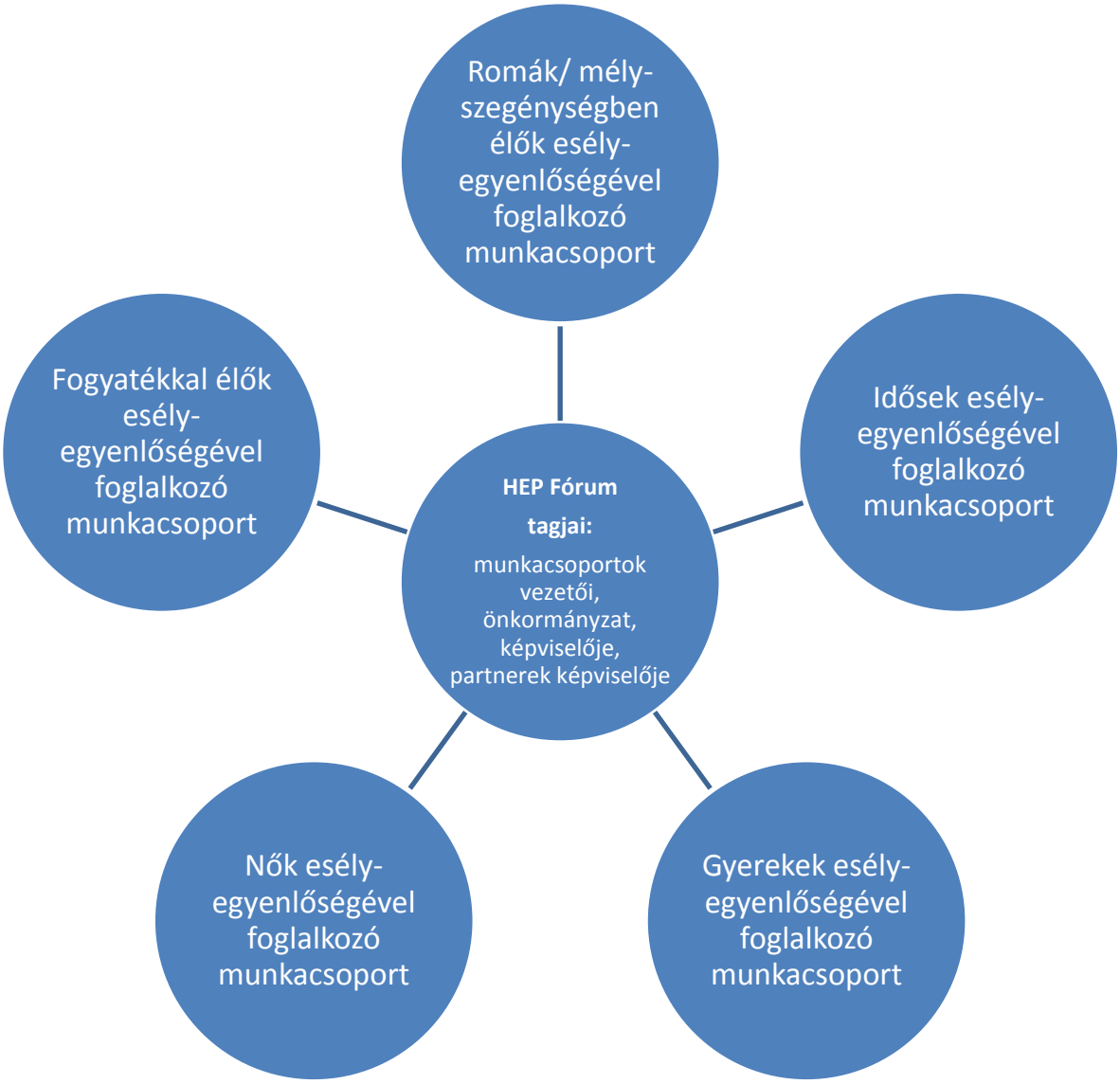

A HEP Fórum működése:

- a Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik
- a Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül
- a Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására
- a HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, és a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel. Az Ő feladata és felelőssége

- a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása
- folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- a felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi, így
    - felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program
    - figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat
    - támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához
    - kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása, a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása

- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek
- felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában
- az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak
- az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről

Minden**,** az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-et, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

<u>Érvényesülés, módosítás</u>

Amennyiben a kétévente előírt - de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.
A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.
Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.
Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Békés Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Békés Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 515/2018. (XII.20.) számú határozatával elfogadta.

Békés, 2018. december 21.

BÉKÉS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Izsó Gábor
polgármester

BÉKÉSI POLGÁRMESTERI HIVATAL

B é k é s , Petőfi u. 2. sz. 5630 Tel.: 66-411-011

JIK/1-17/2018. ikt.sz.

K I V O N A T

Békés Város Önkormányzat Képviselő-testületének
2018. december 20. napján tartott soron kívüli nyilvános ülésének jegyzőkönyvéből

Tárgy: Békés Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának felülvizsgálata

- A képviselő-testület 10 igen, egyhangú szavazattal az alábbi határozatot hozta:

Békés Város Önkormányzata Képviselő-testületének
515/2018. (XII. 20.) határozata

Békés Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az öt évre szóló, 2019-2024. évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programot és Intézkedési Tervet a határozat 1. melléklete szerinti tartalommal elfogadja.

Határidő: **értelem szerint**
Felelős: **Izsó Gábor polgármester**

K. m. f.

Izsó Gábor s.k.
polgármester

Tárnok Lászlóné s.k.
jegyző

A kivonat hiteléül: Rabotin-Farkas Magdolna